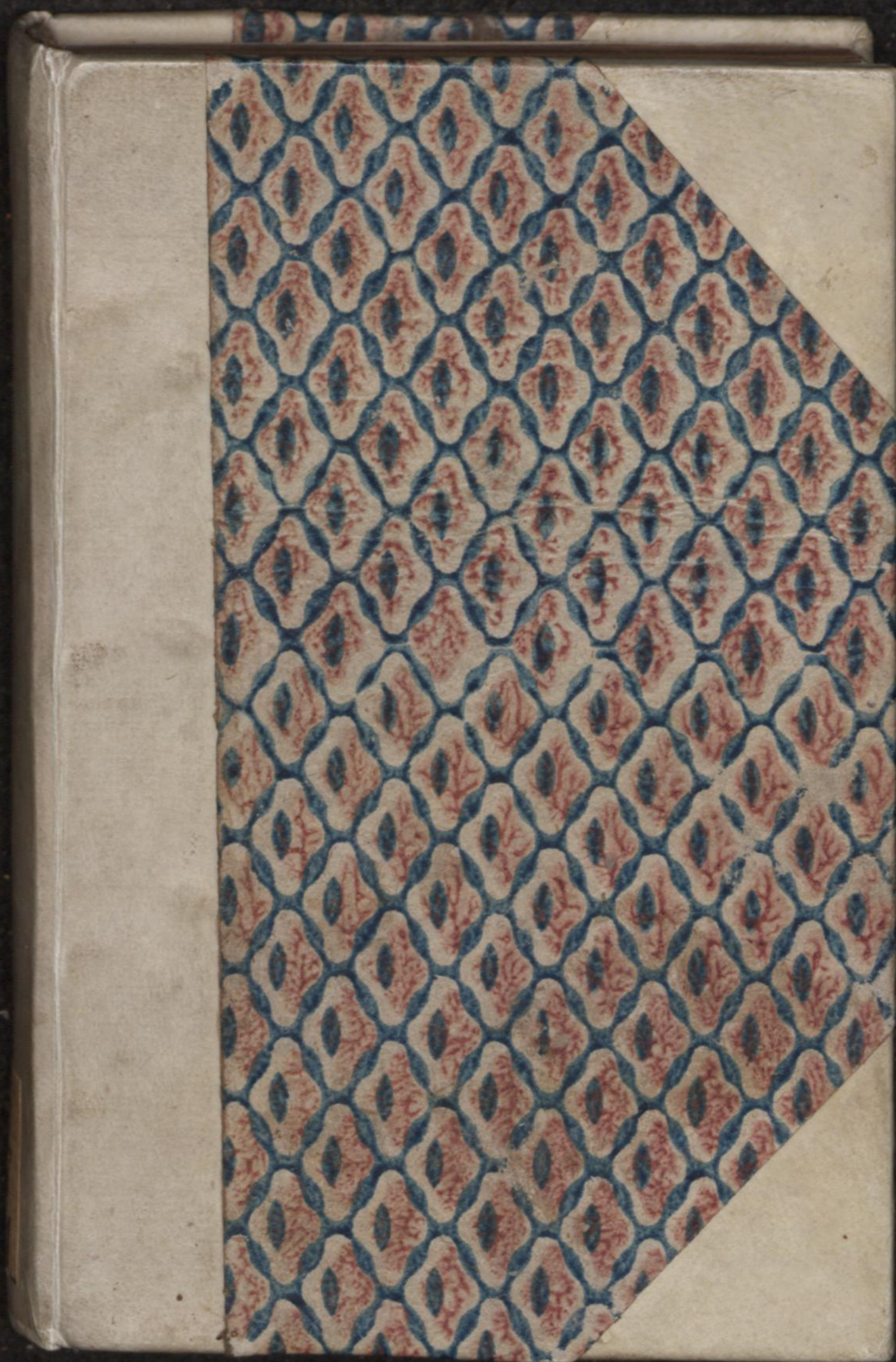

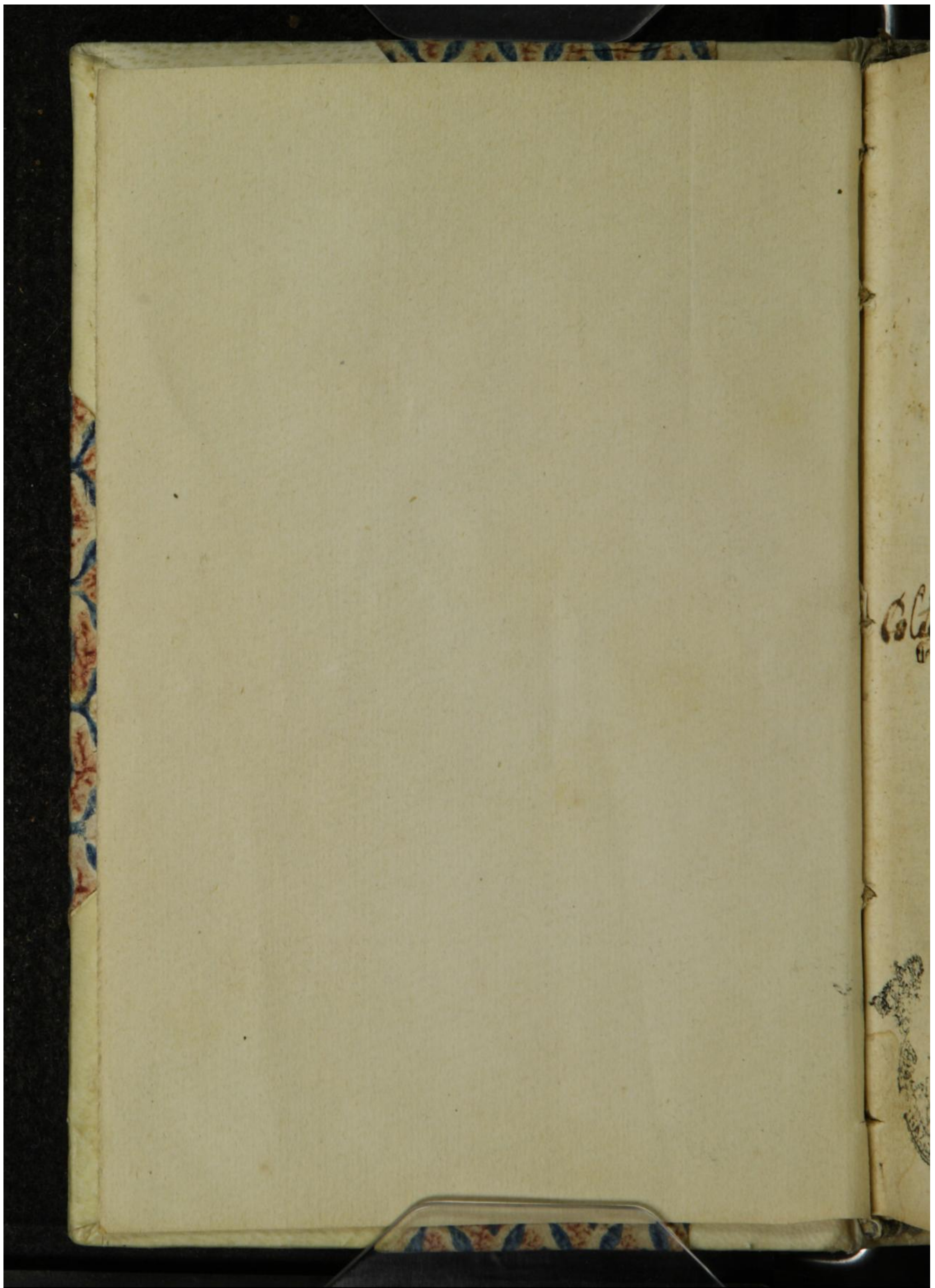

P 7 1

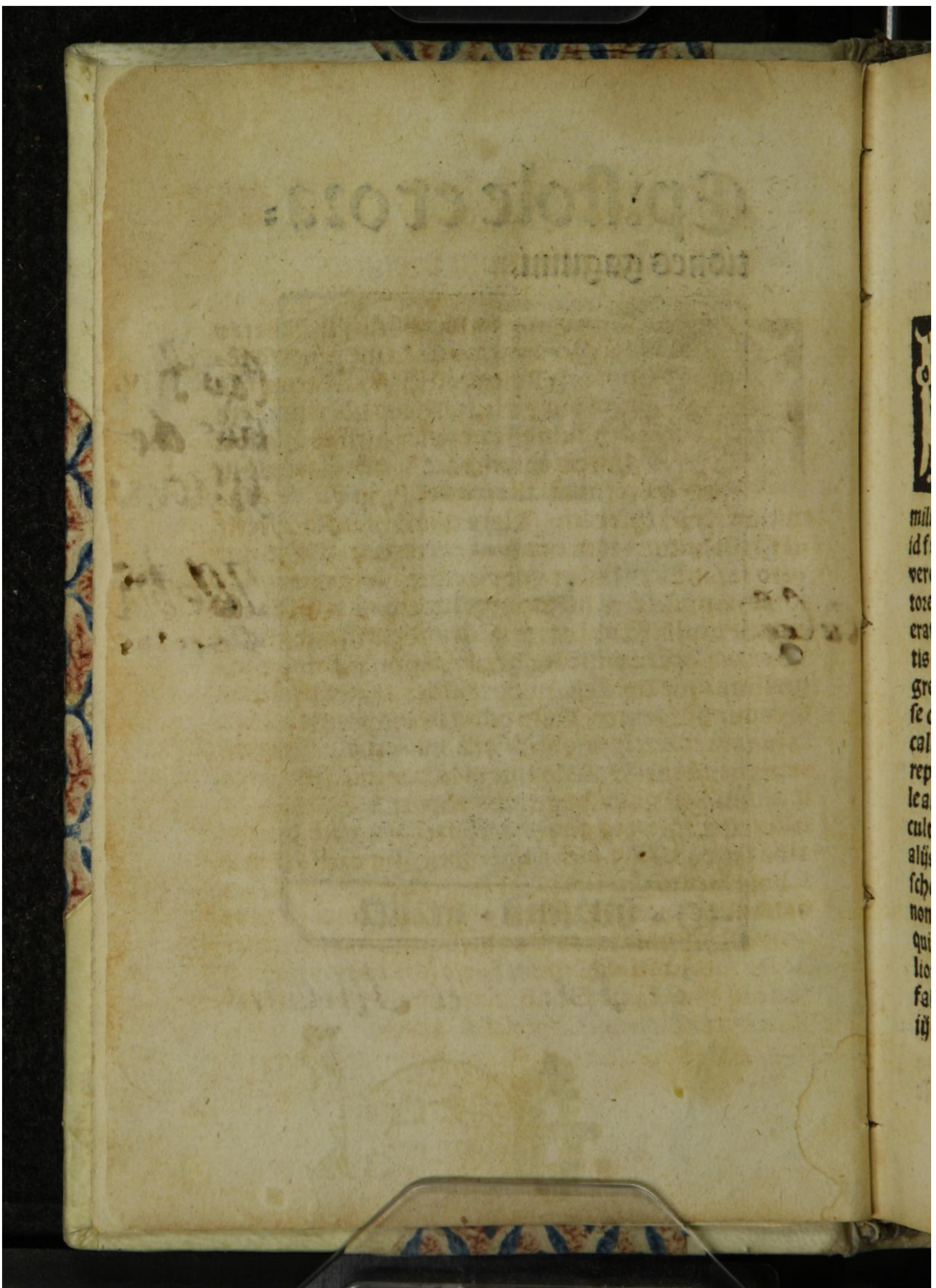

Epistole et orationes gaguini.

¶Epistolarum Roberti gaguini ad Jodocũ badium prefatio.

Riusq̃3 me iodoce badi admoneres colligere varias que a me diuerso tẽpore epistole prodierũt/ id facere fueram diu veritus: sciens nõ temere credendum esse noticie plurimorũ quod amicis ex tempore et tumultuario interdum affectu vel serio vel ioco familiariter scripseram. Nam quod huiusmodi est/ id facili inimicorum examine preteritur. Emissum vero tot iudices habet quot lectores imo quot auditores. Cuius rei ex negociante matrona mihi factũ erat periculũ. Que cum ministrat domi: se negligẽtis curat. nec familie congressum timet. foras progressura: que circa eã sunt prouidet. crines pectit: et se comit diligenter. Nam quod in propatulo est vix calunnia caret: scrutantib9 examussim plurimis q̃d reprehendant. Sed quoniam in hominũ studiis tale aliquid est quale ĩ nũdinis: vbi pro suis quisq̃ facultatibus merces quas comparet deligit: ego cum aliis scriptoribus meas quecunq̃ sunt operationes scholasticorũ auditoriis te suasore extrudo. Itaq̃ nonnullos spectãdi saltem gratia accessuros spero qui post aliorum recensitas meliorum recẽsitas meliores lucubrationes: hanc forte sibi comparatã nõ fastidibunt. Vale Apud maturinos Parisiorum iiij. nonas octobris. M.CCCC.xcvij.

Robertus gaguinus durando gerle-rio Parisiano biblyopole Salutem.

Jodocus badius imprimendorū li-brorū diligētissimus admodū casti-gator cū me crebris scriptionibus & litteris admoneret: vt si earū episto larū atq opusculorum q̄ a me aliquā emissa essent exemplaria cōseruassē ea omīa Lugdunū ad se dimitterē: impetrauit tan dē. Nā cū fidei atq amicitie eius vehementer confi-derem. nichil dubitabam credere quoq illi studio-rum meorū monumenta que imprimenda fideliter curaret. fuissetq sui propositi cert⁹ executor: nisi io annis trechsel: cuius stipendiis alebatur: imatura mors successisset. Sed eo patrono defectus. cū intel ligeret pariter cū illo impressoriā eius officinā aut omnino interūisse: aut vacuā diu fore: ea que accepe rat ad me remisit. Quāobrem prope accedit vt lu-cubraciūculas meas sinerē cōtaminari incuria et si tu. At cum ad te vicinū michi hominē et huiusmo-di impressorie artis non inscium respicerē animus fuit: feturā et res a me genitas non pmittere occon-bere. quāq̄ nō ea specie et forma sunt. que oblecta re inspectorē aut lectorē possint. Sed q2 omni ani-māti natura tribuit sui generis non aspernari geni turas: meis volui vigiliolis esse consultum. Opera namq sua non secus ac liberos quiuis autor fouet et tuetur. Curabis propterea durāde pro tua in me obseruantia & amore diligenti cura impressa redde re que Jodocus mortuo patrono absoluere non po tuit. Itaq conscius sum: te maxime affectum esse

vt q̃cũq3 agẽda recepisti ea purissime atq3 emẽdatissime absoluas. Qua sollicitudie q̃ carẽt ip̃ssores cũ sibi tũ litteris ipudẽter officiũt. sibi q̃dẽ q: p veris et sinceris mercib9 adulteratas ꝛ mẽdosas exhibẽt Litteris vero: q tenebris errorũ eas obducũt fallentes studiosos veritatis. Uale apd diuũ maturinum. Parisieñ. xv. Kal. augusti. ãno salutis. Millesimo cccc. xcviij.

¶ Fratribus correctorib9 capli gñalis ordinis sancte trinitatis Robertus gaguin9. S. Epla. i.

Egnẽ me forte aut igratũ appellabitis: q p vr̃is i me singularib9 meritis gr̃as nõdũ reddere curaui. Naz vt ignauie dari id differre qd debes ita igratitudis ẽ debitũ oino nõ reddere. Sed id agere statuissẽ vr̃oꝝ i me pfecto ãplissimoꝝ magnitudo meritoꝝ deterruit qb9 multis officijs digne satisfacere possuz. Illa eni tanta sũt i me liberaliter cõtulistis: q̃zta abs quouis mortaliũ haud expectare licuisset. Nã cũ essent a puero sacre religiõis istitutis pdedit9. meq3 ad egregias artes et disciplinas aptũ p vr̃a sapiẽtia iudicaretis nõ sustinuistis molle adhuc et tenellũ igeniũ rustica siplicitate durescere. non passi estis me litteras querẽ tãtẽ lõgissime pua gari. s3 reb9 oibus pter hoc q̃ vr̃ est aio nudũ ita humanissime ꝛ suscepistis ꝛ fouistis vt q̃c qd tũ fortune tũ virtutis ex schola diuinarum litterarũ posthac cõse q̃ spero id oẽ vestrũ esse asseuerare poteritis. Neq3 vnq̃3 licz vel fortuna dignitate me efferet: vl splẽdor litterarũ illustrabit id meũ esse vidicabo. Itaq3 q̃nq̃ uidẽ ingratissimi est animi bñficioꝝ

eē imemorē feracissimos q̄ multiplicatā semētē red
dunt agros imitabor· neq₃ sinā vestris me muneri-
bus abūde cumulatū/ ignauū aut igratum noiari·
q̄ comptū habeo q̄₃tū ij qui hoc vicio sordescūt/ ni-
chili habeant. Sȝ q̄ vr̄a mihi benignitas atq₃ mu-
nificētia· impartiuit· ea oīa quo ad vita defungar
memoria cōtinebo· Vos aūt qb⁹ sp̄ fuit ī bonos dile
ctio, atq₃ amor/ in p̄mis obseruabo· michiq₃ p̄suasū
faciā tantū vobis me debere quē in lucē litterarum
demisistis· q̄₃tū p̄ijssimus q̄sq₃ obnoxi⁹ parētibus
esse dȝ· Sȝ vos demū [qm̄ michi ī parētū loco succe
ditis] oro atq₃ obsecro p̄ deū īmortalē/ si michi non
deero doctrinā cupiēti· si ītelligetis vestrā ī me ope
rā nō frustra īpēdi· haud desistite subuenire· vt me
forte aliqn̄ nō insipientē neq₃ ieruditū/ ad res vestri
ordis adsciscere possitis adiutorē. Valete benignis
simi patres Ex silua nepe· iij· id⁹ Ap̄l· M· cccclxij·

¶ Robert⁹ gaguin⁹ Petro burio· S. ep̄la· ij·

Nsederūt altius in aīo suauissime
petre hortatus illi quos ad te ex in
sulis ioannes amic⁹ noster scripsit
Qui q̄ ⁊ te a pestilēti vrbe precaue
re ⁊ tuis necessarijs nō surripere op
timaȝ de te consolationē admonēt
eos oīno refellendos esse non arbi
tror. Non enī ea fiducia aīmi mors spernēda est sp
vt nobis aliqn̄/ duȝ expectat non prouidere debea-
mus· aut ijs morem non gerere qui cognatione vel
moribus nobis iuncti sunt· Quanq̄₃ enim nature
legibus nascimur ad mortem: id tamen vite quod
datur debet tum in nostras: tum in amicorum com-
moditates distribui· vt ad incremēta v̄tutū/ p̄di-

scēdā𝔮ꝫ disciplinā salubri corpe ipi sim⁹·ad proxio
rū vero calamitates subleuādas nō pigri·Existimā
da hec vita ē vt palestra q̄dā i q̄nos colluctari atq̄
digladiari pri⁹ oportet:q̄ꝫ p mortē adeo vita melio
re donemur·Recte ꝓpterea ꝓuidētissim⁹ q̄sq̄ time
bit pauxillū sibi spaciū indulgeri ad excolēdū aīm:
quo vno ꝛ viuim⁹ ꝛ morimur bene·Nec eni aliter
ꝑpetua beatitate potiemur: nisi illā nobis ex hui⁹
vite benificētia cōparem⁹·nisi asperū ꝛ cōfragosū
quo illo ꝑuenit callē cōplacem⁹·Que res q̄ꝫ sit vel
in diuturniore vita difficilis testant solitudines ine
dic diri ad necē cruciat⁹ eorū q̄ nos ad beatā vitaꝫ
ꝑcesserūt·Est igit demētissimū optare ꝑscidi dies
suos ꝓ dignitate q̄rende perēnitatis sēp numerādi
sūt·q̄bus in lōgissimū ꝓductis vnū si adiecerit de⁹
erit lucro sapiēti·vel ad penitudinē·vel ad gloriā
cumulādā·At si cōmodo ducim⁹ vita demigrare.
erit i ipis crepūdijs cū adhuc sum⁹ inocētes vt occi
dam⁹ orādū·sed q̄s primule etatis infantē grāde
uo hoi ꝑtulerit:q̄ periclis expo sit⁹·vitiis oppugna
tus cōflictādo victor euasit·Est vere illi⁹ isōs etas
nō spernēda·Hui⁹ aūt nō deturbata scelerū incur-
su a recto vita afferenda ē laudib⁹ plus humanis·
Sed esto·Sint nr̄i dies ꝓ ibecilla valitudine mor-
taliū luctuosi oēs·fames viscera detorq̄at·clastica
belli circūsonēt isultet imanitas tyrānorū:flagitio
sis efferāt sublimes·vilescat q̄sq̄ sāctissim⁹ vitā ne
exosi ꝓcurrem⁹ i mortē Petre petre oē gen⁹ pesti
supat mēs·ꝛ ꝑ āgustias ducta sit ipa dificultate ro
bustior·an nescim⁹ nobi eē i celis q̄ laborū existiatō
ne premia constituit:Oremus magis vt integro tā
dem corpore vitam deducamus: quo ad possimus

suffragãtib⁹ meritis adipisci gl'iaȝ imortalẽ. Quã
q̃ breuiore ĩ terris mora se ꝑ meritũ esse sꝑabit: is mi
chi arrogãtissim⁹ putabit. Proide ⁊ excedere locis
funebrib⁹ ⁊ plenas pestis vrbes effugere te sẽp cuȝ
iohãne nr̃o cohortabor. Pulchrumq̃ iudicabo ĩ id
gen⁹ mortis ĩcidere cui⁹ cõtagiõe nõ viciẽt amici.
Cui⁹ q̃ȝtulo ꝯtactu me examinẽ. recognoscã opa vi
te p̃terite. ⁊ ꝯploratib⁹ amicis valedicẽdi falcultas
cõcedat. q̃ȝ horrẽdum petre esse putas cernere ho-
minẽ virulentissima tabo repẽte collabi relictũ iri
vel ab his quos habuit vt seip̃m dilectos: emori eun
dẽ sine cõsolãte. in sup̃mis nõ habere suspiriis q̃ cõ-
misereſcat. Que vt fugias iohãnes orauit. ⁊ vt recte
suadẽti credas obsecro. Vale. Ex hiberia decimo oc
tauo. kl. Iunii. M. CCCC. septuagesimo octauo.

¶ Robertus gaguinus Joanni nauello. epl'a. iii.

Beram iohãnes carissime cũ litteras tuas tabellari⁹ ad me data tulit. Eas pr̃ me⁹ generalis sibi redditas exce-pit: cũ pyreneũ trãgressi⁹ hespertã di-tissimosq̃ ei⁹ fluuios hebrũ ⁊ tagũ vsq̃ ad herculis gades penetraui. Quibus ĩ reb⁹ mẽsib⁹ septẽ exactis vbi ad galias tãdẽ me cõtuli ꝑcõtat⁹ de te amicos resciui lr̃as tuas penes eũ quẽ dixi pr̃eȝ generalẽ reposi-tas esse q̃s iter neglectas cartulas tãdẽ iueni. Iuen-tas magna admodũ voluptate legi q̃si tuã effigiẽ p̃ se ferẽtes. Sed nõ potui ad illos cõfesti rescribere ĩ-pedit⁹ curis q̃b⁹ me me⁹ ordo ĩuoluit. Ante eni di-es tris illi⁹ q̃d ꝓxime p̃teritũ ẽ pasche tornacũ ꝓfe-ct⁹ cõstituerẽ te visere. sed p̃ceperũt me matris litte

re qb⁹ parēdū fuit. iā vero paululū ocij assecut⁹ tā-
to liberi⁹ tibi scribo: quāto fide atq amititia iocun
dissim⁹ michi sēp fuisti· Jungūt enī nos et quodam
modo similes efficiūt cōsueta oli moꝝ et studioꝝ cō
tubernia fortunarūq similitudo· Te igit quē huma
nū noui bono i me aio esse nō diffido· licet nos locoꝝ
intcapedo disiūgat. Qualis enī michi anim⁹ est ta
lē ijs quos amo esse facile arbitror· Quāobrē nulla
tuis lřis adulatiōe ad i sequētē modū rńdeo· Aduer
sum ꝑpositio q̄ caput epře mee fuit te dubiū vt scribi
effecit ꝙ eā auctores ꝑ apd ꝓq cōtra nōnūq̄ʒ assu-
mūt· Propterea nō satis te itelligere asseris qd ad
uersū te habere scripseri· Si me iterpetrē admittis
vtrūq michi libet· Apd te enī esse et corā cōfabula-
ri supraq̄ʒ existimas desidero· Neq quicq̄ʒ iocūdi⁹
michi affore puto: q̄ʒ si vna familiarissime tractem⁹
q̄ ad amicitiā nřaʒ cōueniūt. Arbitraris ne suauissi
mū esse ponere āte oculos amici q̄ i medijs alpibus
itē apd ligures tuscosq: deide apd theutones moꝝ
i vlteriore hyspania ⁊ pass⁹ sum mala et deo volēte
bona suscepi? Ad fuit vt est apd tragicū senecā du-
rū pati meminisse dulce ē Et suauiora sūt iter aduer
sitates q̄ nobi bona ꝑueniūt· Aduersū aūt id ē ꝯtra
te eo plura me habere intelligas: quo te apoline ple
num ꝓpositū abrupisse te scolas theologoꝝ cōq̄ri
tur. Quid tibi cū testili ioānes charissime? Credidis
ses vtinā tytiro maronis· Dū me galathea tenebat
nec spes libertatis erat nec cura peculij. Sed de hoc
ꝑ epřam agere desisto· Penitudo facti si vir es sati
te cruciat· Atriguā illd quo aduersā fortunā ad ho-
minē mores refers· Cōuersari ab homibus cōtine-
re posse si desꝑabas: quare paupertatē tuā itollerabi

li comite feciſti grauiorē? Si parū fuitq̄d antea poſ
ſidebas: id ne permodicū erit in duos diſtributum?
Quinimo aīm tuū qui tolerandis aduerſis totus
vix ſeſe intēdebat: ꝑritus es in alterū / cuius inopie
plus tue cōdoleas cecus amor impellet. Nō ſūt tāti
oīm homīm mores: vt dum eos vitas: in deterius te
precipites. Tu propterea hoīm ſcʒ nequiciā fugis:
vt femine ſis obnoxius? Nō equanimiter fero te ad
canos ꝓperantem ab vera decepere ſnīa. circūſpice
q̄ſo: et quē teipm̄ facis: dū euēt⁹ rerꝫ tuarꝫ tēporꝫ atq̄
hoīm maliciȷ̄s aſcribis. imbellē ꝓfecto atq̄ effemi
natum merito te dixeris: qui ꝓpter paucorū dolos
lōganimitate te abdicaſti iuri tuo cedens Jus tuū
appello theologam luureā: cuius optabile gymna-
ſium fortis athleta intraueras. Te ne hoīes fefelle
rūt? Quid ni? te fallere veritus ipſe nō es. Diſceſſe-
rūt iprobiſſimi hoīes a fide: ab equitate: debuiſti: de
buiſti ex eorū erratis meliorē efficere vitā tuam ⁊ ſor
tē Prudētib⁹ viris boni aliq̄d ex alienis ꝑiculis ſē
per accedit. Diligētib⁹ deū [inq̄t apl's [oīa cooperā
tur i bonū. Extāt inumera eorꝫ exēpla quos aliena
flagitia a bono non deflexerunt. A fratribus ve-
nūdat⁹ ioſeph illecebra mulieris nō fecit īpudicū.
Darȷ̄ i macedones exactio alexādro aīos fecit orbꝭ
īperiū ꝯparādi. Martyrū nō loq̄remur victorias ni
ſi neronis ⁊ domiciani aliorumq̄ tyrannorum ſeui-
cia ebulliſſet. Ut enim impulſus calibe ſilex ſcintil
las emittit. ita robuſta mens aduerſa fortuna laceſ
ſita virtutum flammis emicat. Js igitur vir eſt qui
non ob doloſos hoīes quibus dū viuit̄ cōtendēdū ē
aut propt̄ fortune inconſtātiā: vel iꝑātiū ſcelera-
tas leges liberiorꝭ vite ꝓpoſitū dereliquit. q̄ ſi loco
nōnūq̄ʒ ſecedēdū erit: mētē volo cōſtātē [ſi bona ē]

pmanere. An ne meministi satyrũ agnatẽ scripsisse.
Haud facile emergũt q̃r v̾tutibus obstat. res augu
sta domi: Nõ ẽ enĩ vt seneca ait ad astra mollis ethe
reis via. ideo gl̃iosiores iure arbitramur eos q̃ ob
luctãdo aduersis victores euadũt. ceterũ q̃ ĩopie cõ
sultũ eẽ voluisti. nõ rephẽdo. sic em̃ origenes p mar
tiriũ leõcio patre: matrẽ ⁊ fratres sex grãmaticẽ do
cẽs aluit. Ergo si ĩ eodẽ ludi magisterio bene tibi ẽ.
gaudeo. sꝫ feminã magis q̃ꝫ iopiã fugias hortor.
Hãc sobrietate ⁊ patiẽtia tolerabilẽ reddes. illius
auaritiã nullis opib⁹ explebis nec rixas equanimi
tate frãges. Uale ex cella nostra apud maturinos
parisienses. iij. kal. septemb.

Robert⁹ gaguin⁹ Ambrosio cãbraio. S. liij.

Incaluerat homo nr̃ iocularis. ⁊ mi
chi q̃dẽ visus erat ad exhibẽda p̃
missa tam feruid⁹ q̃ꝫ si ex vulcani
fornace p̄dijsset. sed iã nõ sine bili
nugas ei⁹ noui. cere⁹ ẽ ⁊ vt leuissio
calore liq̃scit: ita p exiguo algore
contrahit. nam ea nocte cui⁹ crepusculo hic disces
seras: firmauerat iterũ sniam a q̃ depellere illũ nul
la vis sicuti ipe arbitrabar potuisset. Int cedẽtib⁹
horis ferc duab⁹. post q̃ꝫ apud floram et reliquas
sue consuetudinis veneres discubuit: repẽte demu
tatus. ad me legat qui meam profectionem mora
retur. Mussitans propterea noctem totam egerri
me transegi. cuius si momenta nescis. ego tibi ad
vnum probe numerabo. Primula luce adeo ho=
minem. Rogo num quid ex turonis velit. Ait con
silio amicorum se a proposito dehortatum. nolle
quicq̃ꝫ facere quod se dedeceat. et suam consciẽtiã
grauet. O bonã nebulonis mentẽ. formidat p peni

tudinem relinquere/ quod ambitione cogessit. Dicere res pfecto hoiem ex nimio incendio in altissimas repente niues fuisse demersu. Discedo propterea ab eo qui no dignus esset a quo leuitatis causas exquirere. Na quid arudineo facias promissori/ qui momento varias in ptes inclinat? qz sincere id feram ex meis moribus pesa. hoiem quide rideo michi non paru infensus qui parere habeo effeminatissimo te lusori. Cui p sua i omne tepus hystrionica leuitate illud ab oratio respōsum sit. Quid tato i ignu feret hic pmissor hyatu? Parturiet mōtes nascet ridiculus mus. Uale. Ex cella mea apud maturinos parisiorum. x. kal. Julii.

Robert9 Ga. Roberteto regio secretario. S. v.

Grauiores tuas occupationes esse nō ignoro q̄z vt litteris multā dare operam possis. Te enim aulicis sollicitudinib9 ipeditū varie cure circūsistūt Quāobrē nichil ad te plixū mitto. Tales sūt he cratis philosophi epistole/ vt eas per horam totas vel momēto singulas lectites. Itaq nihil breui9 i meis libellis deprehendi. Eas nacto forte ocio legēs iuenies mlta christiane legi cōsētanea. Miraberisq hoiem cynicū cōplurib9 seculis añ dñm saluatorē natū ob philosophie amorē tātope contēpsisse diuitias/ et summā obseruasse paupratē. Tā illo igit munusculo donat9 his me eplis simile aliqd gre estimato. Ille paucis contexte sensu exuberāt/ ego tenuib9 fortunis homūculus nō supellectille quidem/ sed aīo abūdo: in te me diuffidius optimo. Quare si me alicui9 pēsi esse arbitraris: iperiosi9 vtere amici tui reb9. Uale. Apud

maturinos parisiorũ·pridie kł·decembris:

¶ Ad doctores theologos ꝓ instaurãda diui maturini ecclesia Roberti gaguini oratio prima·

ue res[oĩno diuini atq; magnifici doctores]michi apud vos dicendi fiduciã faciũt·Imprimis eñ tã humanis morib⁹ institutos ⁊ litteris ad pietatẽ formatos eẽ scio: vt opẽ vestrã demisisse postulãtes propte semp ⁊ liberalit̃ adiuuetis·neq; aliter ꝑfecto q̃s q̃3 fecerit/q eã qua ĩbuti estis sapiẽtiã ꝓfitet̃·fixũ ĩ aĩo tenetis illud magistri et saluatoris oĩm iesu xp̃i p̃ceptũ Estote misericordes sicut ⁊ pat̃ vester misericors est·Res p̃terea quã paucis acturi sumus ita se oĩm oculis inculcat.vt vel silẽtib⁹ nobis vł forte oculere volẽtib⁹ clamet ⁊ ꝓdat sese.ita vt in reuelãda hui⁹ dom⁹ calamitate nõ lõga admodũ nec p̃parata orõe michi op⁹ sit· Vos dũ hac iter facitis/quocũq; libuit oculos ĩflectere miseras ruinas facile ĩtueri potestis·Cũ eñ p̃mũ administratõnis ei⁹ curã accepi: siue sursũ versus·siue deorsũ q̃s aspectabat nichil p̃ter ĩfractas tegulas ⁊ ꝓlabẽtia tecta·nichil p̃ter sitũ et squalidos parietes licebat offendere [Mea cura tñ ĩstaurata sunt multa·⁊ fratres mei ordĩs religiosores/⁊ dom⁹ ĩpa paulo effecta est ornatior·Iã vero cũ hec lacera tabulata.cu3 hos laceratos parietes in quibus ꝑsepe conuenitis cũ d2ambulatoria et ꝓcũbentes porticus colũnas intueor:cũ verso itẽ in aĩmo quas ĩpensas hec vt instaurẽtur postulant·deficit me prope virtus.et spe bene gerende rei destitut⁹ tabesco· Quippe quem

ꝯuẽtꝰ oẽs huiꝰ loci ⁊ oĩo quidẽ vniꝰ ãni nõ satꝭ sit
loco ĩstaurãdo· Sꝫ dat nõnũqꝫ aĩm michi cũ vr̃a be
nignitas tũ vniuersitatis vr̃e sĩgule natioẽs· quaꝝ
alie sua iã nobis subsidias tribuerũt· alie nõdũ qui
dẽ a nobis orate suã opẽ spõte polliceunꝫ· hortãꝫ q̄
bene sperare de scholasticis oĩbꝰ q̃bꝰ maturinoruꝫ
domꝰ receptaculũ ẽ ⁊ ad suos ꝯuẽtꝰ faciẽdos domi
ciliũ honestatꝭ· Quibꝰ cũ vr̃a q̃q̄ vt speramꝰ con
miseratio et facilis liberalitas accedet· Si eni cui
q̃ꝫ ex parisiensi schola domꝰ hec dispateat: in vsus
certe vestros et sacrosãcte vr̃e facultatis vna nobis
cũ maxime communis est· Hic cõuentꝰ oẽs hic gra
uissima vr̃a ꝯsilia hic p̃ces et rẽ diuinã ex cõi patrũ
instituto habetis semꝑ et facitis· Ita fit: vt et vetus
simo vsu ⁊ ĩhabitãdi cõsuetudine vobis. Hic locus
vobis ĩq̄ꝫ peculiarꝭ habeaꝫ. ⁊ vestes ab exteris ma
gis q̃ꝫ noster reputeꝫ· Itaq̄ cũ tota vrbe parisiorũ
tria sint oĩno domicilia q̄ publica maxime fama ꝑ-
celebrat: diue matris xp̄i augustissimũ illũ tẽpluꝫ:
palaciũ itẽ legis ⁊ regũ sedẽ: hoc vere diui maturi-
ni collegiũ qđ vestra frequẽtia magis q̃ꝫ noster ĩco
latus illustrat tertiũ merito nominaꝫ Et nescio q̃dẽ
an vllus in vrbe locꝰ sit hoc vno famatior· Priora
nãq̄ duo galliarũ tantũ incole: maturinos vero or-
bis fere xp̄ianꝰ vr̃i cã ꝑnoscit Quãobrẽ cũ forte me
ditabũdꝰ ꝑ hoc claustrũ de ã bulo sepenũero sũ mi-
ratꝰ cur ceteris minꝰ hic esset locꝰ ornatꝰ et splẽdi-
dus· Nã cetera vrbis tẽpla imo abstrusissima ĩ ali-
quo ãgiportu sacella vel sculptilibꝰ vel picturis de
cora sunt. hec publica vestre vniuersitatis basilica
nõ modo nullo ornatu et picturarũ oblectamentis
nitet: sꝫ sq̃lidis parietibꝰ et ijs quidẽ vetustate et

neglectū semesis ac ꝓpe ī terrā ꝓlabētib⁹ deserta magis q̄ȝ a vobis frequētate iudicat· Nō ita scho las suas doctissimi patres prisci illi ph̄i negligebāt Alit suā achademiā curabat plato· Suas portic⁹ nitidi⁹ stoyci asseruabāt· Et illi q̄dē ꝑipateticoꝝ p̄ncipi aristoteli sua magis cordi de ābulatoria fue rūt· Qui ortulos etiā suos tuēde voluptatī grā cō paratos ⁊ virtutib⁹ arbusculis eꝗ viuo fōte scatu= rientib⁹ riuulis epicur⁹ ꝯfecit incoluit irrigauit. Proīde vt scholis ph̄i: ita schole ph̄is decorā ⁊ fa mā addiderūt· Hic ꝟo loc⁹ noīe tm̄ ꝟo nobilis et clar⁹: re aūt ip̄a ꝓobscur⁹ muscos⁹ fuliginos⁹: pa= nosi cuiusdā hoīs tuguriolū eē videt· Itaqꝫ exq̄ȝ plurimis hoīb⁹ q̄ hāc vrbē frequēt adueniūt ē fere nemo q̄nō maturinoꝝ edes p̄mū ardeat ītueri· Cur ita? An forte q̄z decē hunc locū fraterculi possideāt Trahit eos ꝓfecto magis v̄ra ꝑ orbē diffusa auto= ritas· hoc vno ī loco ea se corā videre putāt: q̄ de v̄ra sapiētia aurib⁹ tm̄ acceperūt· Estimāt locū oēȝ exē plis abūdare· credūt hic documēta se sūpturos q̄ ī patriā ꝑferāt suā· Sciūt q̄dē vos collegia seorsū et scholas habere ī q̄b⁹ ꝺlitteris et salutarib⁹ discipli nis scrupulosissime disserat Atq̄ hic id ē ap̄ð ma= turinos de oī v̄ra republica sētētias dicit q̄ edicta q̄ decreta vestra et ordinatōes īscribitis ⁊ firmatis q̄ ad supplicatiōes diuinas hinc digredi atqꝫ huc rurs⁹ reuerti vos sꝑ itelligūt: ita existimāt maturi= nos vobis cure eē queadmodū atheniēsib⁹ ariopa gū fuisse legūt· Cui⁹ rei ipse etiā ali q̄ū credul⁹: p̄us q̄ȝ his ocl̄is locū ꝑspexissē: reputabā mecū sepe sin gulos hui⁹ loci lapides latine posse loq̄ atqꝫ īscul= ptos esse vel ꝑclaris imaginibus: vel ornatos varijs historijs quas sibi singuli doctores ex=

cogitatas pſcripſiſſēt· verū ſi q̄ȝ eccl'ie feneſtras vł gip
ſo ꝯſtructas· vł tenebreſcēte vitro ſubfucas videt: ſi
q̄s nō mō nudos ⁊ vacuos decoramēti ſȝ puluerulē=
tos ⁊ abſoletos nimia vetuſtate muros ſcrutaṫ: cō=
iecturā facit neglecte ⁊ ſprete habitatiōis veſtre mi
nora reddit oīa q̄ de vobis ātea crediderat· Abitq̧
offēſus tenuitate ⁊ īcuria publicarū ediū veſtrarū·
Atq̄ ſi q̄ſq̄ȝ veſtrū eſt vt vere eſſe debet q̄ litterarijs
opib⁹ q̄ picturis q̄ ſimulachris aīos inſpiciētiū ad
gl'iaȝ monētib⁹ q̄ forte ꝑēnib⁹ monumētis ꝓpaga
re ⁊ ī varias orbis oras ſedēs trāſmittere nomē ſu
uȝ velit celeberrim⁹ hic loc⁹ ē· ad quē q̄ſq̧ amātiſ=
ſim⁹ egregiarū artiū ex orbe pene vniūſo ad cōem
minerue officinā ꝯmigret· Qua re recte ſane addu
ct⁹ ille ſphere auctor iohannes de ſacro boſco dele
git potiſſimū hoc loco ſepeliri. Et maiores q̄dē ve=
ſtri duos illos ſuos quōdā alūnos turpiṫ ſane dāna
tos ſed ex patibulo honorificentiſſime tandē rece=
ptos: his in edibus humatos eſſe voluerūt· q̄ null⁹
celebrior erat locus qui veſtre auctoritatis memo=
riā vulgati⁹ ꝑ ſe ferret· Itaq̧ arbitrati ſūt veras ſu
as laudes hoc loco tā diu aſſeruatū iri· q̄ad' vł ma=
turinorū edes extarēt: vel memorabilis hec ſtudio
rū parens vniuerſitas eas incoleret· Igitur cū ſitū
et mucorē cū ſqualores/ cū hiātes rimas/ cū ruinaſ
cū caſus atq̧ fortunas huius veſtri collegij animo
volueritis· Cū meas curas et ſollicitudines/ cū vel
ad recte inſtituēdos fratres/ vel ad erigēda que ꝓ
cumbunt meam vigilantiam cogitaueritis: tandē
magnifici prēs reputate vobiſcū q̄ eſtis: q̄ dignitate
quo gradu qua ſublimitate veſter hic ſtatus cū na
tōib⁹: tū reliq̄s facultatib⁹ ātecellit· Cōferte pareȝ

animū rebus quas molimur? Vos vere sapiẽtie pro
fessores: vos oim virtutū laudatores nolite obliui-
sci largitatis· Si maiores vestri hunc locū ꝑennem
atq; honoratū esse voluerūt· Si vnius monumenti
ꝑpetua vr̄a laude si sua q̄ttidiana frequẽtia si ꝯsilijs
si foro et cōseruatoria iurisditiōe hoc sibi domiciliū
peculiariter delegerūt: si talem eū estimatis qui ad
vestrā famā et suꝑabūdātẽ gloriā conducere possit
misereat vos calamitatum quas cernitis· Pudeat
vos id neglectū ꝑtrāsire q̄d seniores vestri cū publi-
cis tū priuatis semꝑ opib⁹ sustentarūt· et quod vos
ipsi pro cōtionibus vestris incolitis· Nichil hec ꝓfe
cto detrimẽta: nichil he ruine et obstructe tam diu
eccl'ie fenestre nobis vituperationis afferẽt: quin in
vos q̄z eius dedecoris ꝑtem reijciant. Neq; vestre
mediusfidius satis dignitati feceritis si frācoꝝ atq;
normānorū venerandis nationib⁹ fueritis tardio-
res: quarū altera decẽ ꝛ octo: altera nobis ex suo era
rio regios aureos trigīta nō segniter deprōpsit· Sz
iam nichil vltra mea vos oratione distinebo· vestro
honori consulte· agite magnifice· Subuenire atq;
opitulemini precor miseris rebus tam vobis q̄z no-
bis reuera communibus·

¶ Robert⁹ ·g· Petro doriolo frācie cācellario· vi·

Ermulta nūc ad te scribere ĩ ea re de
qua ꝛ alij ꝯplures: ꝛ ip̄e tibi cū ex hac
vrbe ad regẽ demigrares corā sū lo-
cut⁹ suꝑuacuū foret Res se ip̄a ꝓdit
Que id magnitudīs iā obtinet vt ne
mo illi satis ydoneus scriptor acces-
serit· Nā ita oī genere laudis abūdāt res gl'iose frā
coꝝ: vt nō vna oēs illustrare: sed nec vnā aut alterā

hystoriā satis ample pferre quisq̄ȝ possit. Gallicos quidē scriptores ⁊ eosdē ad dicendū sua lingua disertos habuit hoc regnū. latiorū aūt habuisse nō cōperi. Preclara idcirco frācorū gesta ītra nos iacēt et ūs finib⁹ coercent ad quos tātū se ptendit frāc⁹ sermo. Ipsi tñ reges/⁊ gens ipa frācorū cū de re militari tū de xp̄iana republica tam bene merita ē: vt q̄d post xp̄i apostolos āplitudīs habet id ad francos reges nō iniuria referri possit. Quo magis mirū eē debet: nemīnē ex gallicis scriptoribus excitari potuisse. qui vel p̄miū exspectatione/ vel glorie cupidine in animū induxerit scribere cum aliqua maiestate sue gētis memoratu digna facinora. vt ad eas terras gloriosum scriptoris nomē latia dictio pferret. quo magna virtute maiorū suoꝝ arma penetrarūt. Ceterū nescio quis error pene in morem inoleuit eos cōtemnere qui eloquentie studerent. Hinc illa barbaries. hinc rebus francis caligo offusa est vt rarus peregrinus pernoscere possit. Quamobrem nunc tandem deceret scrutari latebras omēs hui⁹ regni si forte quispiā latine sciens/ ad id negotiū extrudi atq̄ ipelli posset. Quanq̄ȝ difficillimū erit res caliginosas et penitus iacētes quibus scilicet null⁹ honor latinus habitus est/eruere. tergere. et digna vetustate reddere splendidas. At exordiendum est et patefaciendus aditus posteritati. quatenus vel quod imitet habeat. vel q̄d erit ruditatis limet et abstergat: Non eñi autores qui res romanas initio scripsere Cato: fabius pictor aut Piso amplitudinis scribendi oīno commendantur. Quippe qui rem ipsam nude atq̄ perāguste tradiderūt. Postrem⁹ fere titus liuius pp̄ter veterū errata cautior ⁊ ideo

eruditior fact⁹ purgatissime copiosissimeq̃ pre ceteris scripsit Age ergo vir magnifice regiã celsitudinẽ excita delectũ hoĩ habeat. quorũ sagacis odorẽ igenia. ⁊ quẽ vel experiẽtia vł sapiẽtũ sentẽtijs tã sublimib⁹ reb⁹ sufficere iudicabit. eũ reiectis susurronib⁹ adsciscat. huic vni mãdet gestorũ memoriã erudita scriptione facere sempiternã. Nec eum tardet qđ a plerisq̃ segnis afferri solet. deũ cognitorẽ esse meritorũ. qui nõ predicatõe laudis p̃mia cõstituit bene certãtib⁹. Sed magis moueat q̃ laudata virt⁹ instar semẽtis exuberat. ⁊ aliis in exemplũ p̃posita sui similes reddit. Dignũ tua sapientia feceris. si te autore res a frãcis p̃pagate ornatũ quẽdã et splendorẽ orationis tandẽ acceperit: ita maxime sum amore patrie laudis effectus. vt me ppudeat sepe. amplissima ipsi⁹ facta recte scriptionis in curia obscurari. que vel celo vel dijs immortalibus equari elegãti dictione potuerũt. Uale Ex lutecia Parisiorũ. Pridie nonarum nouenbrium.

¶ Robertus. g. carolo sacco theologo doctoris.

Cum versiculos meos tibi cõmunes feci scis que lege eos accepisti. nemo illos p̃ter vnũ quẽ nosti ad id tẽpus attigerat. Tu aũt mēmẽto sic in lucem emisisti: vt postridie in oĩm buccis personarẽt sibilem liceret ĩrã laxare. optima tibi amice causa succensere. qui date fidei non recordatus. in tempus tacenda male vulgasti. quo tuo reuera immaturo facto commisisti. vt ad credendum alteri posthac cogitationes meas sim tardior. Uale Ex maturinis parisiensibus festinante. Kal. februarij.

¶ Robertus gaguinus ĩ pſona Ambroſii cãbrai Nicolao tyllardo regio ſecretario Salutem.

Cũ ſummã ex litteris ſoles capere voluptatẽ: tibi tñ multiplicib⁹ curis impedito ſcio nõ ſatis eſſe quietis vt ad illas quantũ cupis aĩm accõmodes. Te enĩ cũ interdũ priuata/ tum maxĩe regis et regni negocia cureq₃ cõtinẽter prepediũt Quo fit vt amor ille tuus quẽ ad ſacras lectiones geris: extnis eremorã⁹ treb⁹ elãgueat. et legẽdis ꝓlixis voluminibus ꝑ te non ſatis ſis. q̃zobrẽ cũ tuũ legitimũ ardorẽ ad xp̃ianam religionẽ et res diuinas cõſidero ſtatui aliquid tua pietate dignũ tibi dono dare. qđ neq₃ ꝓpter curie tumultus faſtidires: neq₃ a gerendis rebus tuã diligẽtiã retardaret. Quale ꝑfecto ẽ quod de diuo hieronymo tuo nũc honori dicatũ offerim⁹. Ea enĩ re ĩ noſtris codicillis magis breue: ſed nec vtile magis q̃cq̃z inuenerim⁹ Itaq₃ ſiue pietatẽ in primis colas: hic dei et mãdatoꝝ eius plena ſũt oĩa: ſiue mirabiliũ rerũ miraculo ꝑmoueris obſtupẽda ſunt que viuens mortuuſq₃ operat⁹ ẽ hieronym⁹ ſiue ex ſuperis quẽpiã ãteponis: ex omnib⁹ [qđ cũ venia ſanctoꝝ oĩm dixeri] certiorẽ vite ducem nullũ comperies. Queris in ſc̃o vite puritatẽ? quid hieronimi ĩtegritate cãdidius? vis litterarũ periciam Quem non dicã ph̃orũ/ ſ₃ noſtre religionis ſapientiſſimorum doctorũ aut non exuꝑauit. aut non adequauit hieronimus? deſideras noĩs ⁊ fame ꝓtectorem. vis in ꝑiculis ſubuentorem? nemo omnino indefenſus repertus eſt qui hieronimi patrocinio ſe commiſit. Aſſunt [quo rem ipſam facilius admit=

tas in hoc libello: testes/ qui et viuentem hieroni-
mū q̄tidiano cōtubernio coluerūt. ⁊ vita iā beatio-
re felicē miris visionib⁹ atq̄ex[p]imētis senserūt ad
iutorē. Hti em̄ viri ex hac luce transitū scripsit euse
bius. De his aurelius augustinus epistolā exerauit
quā refellere nemo bonus ausit. Accedit alius non
minore fide testis cyrillus q̄ dignitate pōtifex/ sctis
etiā morib⁹ cōmēdat. Leges igit ea q̄ de laudatis-
simo doctore tres incōcusse fidei hoies cōscripsere.
Hinc iter curiales turbas tuū aim demulcebis. Hic
ad celestia querēda feruor tibi religiosius accendetur
hinc ad fortunas tuas incremētū accipies. Quod
cū ita esse puidebis. nichil [oro] cesses admirari et
laudare hieronimū. q̄ sibi magnopere deditos de-
seruit nūq̄z. Meū vero in te aim/ et futurū q̄libet
voles obsequiū iucūdus precor accipe. Vale in lon-
gos dies fortunatior. Parisij. xiij. kal. Junij. M.
cCCClxxij.

Robertus gaguinus Georgio hauardo regi
arum supplicationū auditori. S. epla. ix.

LItteras tuas clarissime Georgi de fra
tris lodoici egrotatiōe michi reddidit
tabellarius. q̄ ⁊ si ppter amici languo
rem merorem pre se ferret eas tñ tū vir
tus/ tum optimi hominis henrici mariette diligen-
tia multo iucundissimas effecit. Ita in medio etiaz
merore me voluptas cepit/ quando ex te litteras
excepissem. quibus inter nos conflandus amor qui
dam esse videretur. q̄zq̄z tā multa de tua integrita-
te iampridem ad me fama pertulerat. vt tui viden
di desiderio flagrarem. Nunc optimo quodam y-
dere causa allata est. propter quam mutua nos ca-

ritate diligam⁹ et amem⁹. In qua licet morē tibi
gerere sū parat⁹ videt ñ tibi ne parere merito pos-
sim. Petis cōferri a me ecclesiā hoi aliena forte cō
mēdacōe tibi accepto cui⁹ i ordie diutissime specta
tos mores laudas. Gaudeo multipēdi a te mevoca
tiōis hoiem: ꝛ qualē illū asseueras talē eū esse mini
me diffiteor. q̄zq̄z ē iudicādis sacerdotib⁹ ad popu
lare plerūqȝ iudiciū cōuertimur. Sed esto. Sed il-
le siplex inocēs modest⁹. Ad hoc mores prudētiaȝ
veli atqȝ cautionē adiūgi. Rudis ē siplicitas abs
qȝ ꝓuida astucia stulticia ē. illa inocētiā seruat hec
vitat fallacias. Quib⁹ etiā virtutib⁹ ꝛ si tu⁹ ioānes
redūdaret: sūt michi alij quoqȝ familiaritate cōiū
cti: quos nō iuria ꝑtuleri: quos ꝛ ad economiā ꝛ ad
res diuinas si tibi noti erūt pluris estimares. Et hi
ꝑusq̄z ordinis administrationē recepissē cuȝ michi
spectatissimi haberēt. fideqȝ ꝛ amicitia deiūcti: eos
posthabere foret idignū. Iā igit̄ cōsidera si ad il-
las tui ioānis dotes: optima studia ꝓbitatē sācti-
moniā alteri⁹ acumulā: tu ne hūc ꝑ illo ā repones?
Si doctos vt facis amas: rusticū hoieȝ et siluis no
tū ꝑ litterato ꝛ eodē bene istituto nō amabis. Tuū
certe ē similes tui hoies diligere: extollere quos no
ris digniores: qb⁹ cū ꝓ tua sapiētia possis belle cō
uersari. q̄ alios hortari docere castigare mores bñ
formare possit. Qualē si domui nostre q̄ ē apd̄ tuū
roborerū ꝑficiā: hūc q̄z illū mag̃ diligito Mihi faci
le credo veniā dabisq̄ borrerū illū nō amisi q̄zq̄z li
bertatis tue volo: vtrū malis nob̃ rescribere Nāq̄z
ꝓ tua discretiōe deliges eū tuo rogatu bñficio dona
bim⁹. At si rusticū erudito: si doto preferes ignorā
tem: existimatiōi tue plurimū detractum iri scias.

Vale. Ex edibus nostris apud diuũ maturinum pridie Id° ianuarij·M.cccclxxiij·

¶Ro·g. Guillermo ficheto theologo doctori·x·

Onfectis a me pro tua ad põtificem cõmẽdatione litteris: habita ẽ cõtio studij vniuersitatis nostre· vbi cũ expectarẽ litteras recitari: post alias multas que eadẽ causa expedite sũt nulla de te mẽtio introducta est·Mirat⁹ ꝑpterea: rogo confesti obuios quã ob rem nulle tibi littere decrete essent·D. cũt rectore nemini demandasse curã epĺam cõponendi. idq̃ ex sententia preterisse: q̃ tuoꝝ aduersarioꝝ ptes sequeretur· Interea me conuenit Carolus saccus: orat epistolã festinanter conficiam· nec opus fuit longo intercessu· Erat eni apud me prioris epistole exẽpiũ· Quod receptũ carolus ad rectorẽ detulit· Est equidẽ Carol⁹ tui amantissimus· et derelictum te fuisse querebat· Litteras ergo expediri diligentissime procuraui· Quarum tibi formulũ mitto: vt intelligas q̃z pro pensus sum gerere tibi morem· Quod tuis detractorib⁹ molestum esse non ignoro. Nam q̃ te preceptorem appello et sequor me fichetistam vocant multi: et quod a me editum sciunt mordent· Sed eorum latratus facile contemno· Quippe quorum quesite maledictis gloriole momento euanescunt· Hinc quosdam ex veteratis techorculis meas litteras despuisse crediderim: ne tibi in ea quam diximus contione decernerentur· Id vtcunq̃ est: persuasum tibi hereat/eum me esse· qui siue in celũ ibis meritis et laude et honore vt dignus es sub-

limatus: sueti exsibilatores et liuidi ide deiecerint: philosophos se et disertos ementiti: te diligā amabo sequar atq3 pro virili pte honestabo· fac me ames et meis reb⁹ adsis· Uale parisiꝰ pridie Kl· octob·
¶ Robert⁹ gaguin⁹ Guillermo ficheto· xi.

Litteras tuas ī cōtione nr̄a nobis redditas libenter recitari audiuimus: ea potissimū ratione q̄ te a pōtifice maximo cumulatū honore cōtinerēt· Gauisus pfecto sū vehemēter te ex academie nostre disciplinis talē effectū cui⁹ p̄sētia atq3 obsequijs pōtifex oblectet· Tibi vero gratie debitor sū qui fortunarū tuarū et expectate tibi melioris sortis me cōsciū fecisti. Age igit̄ p tua in dies virtute cōstāti⁹· ꝛ ī ea quā tibi gratiā cōparasti totus perseuera: ita vt cū tibi abūde pfueris studeas ī alios esse bn̄ficus: ī alūnos maxime parisieñ· academie q̄ te doctrinis aluit suis· Est ei filijs fere destituta: propterea q3 eccl̄ie bn̄ficia ignorātissim⁹ quisq3 facili⁹ q̄3 erudit⁹ assequit̄· Uale· Parisijs nonis· Februar̄·
¶ Robert⁹· g· Georgio hauardo· S· epi· xij·

Etsi optimo iure potui cenobiū nostrū de roberto cui vellē cōferre: tui tn̄ causa id distuli: dū te de p̄ficiēdo illic rectore te cōsulerē. Nā eū te esse puto q̄ recto ducaris iudicio· Mitto igit̄ ad te hoīe3 de quo tibi hesterno die p̄scripsi· Cui⁹ si honestatē pēses: ꝛ sanctū ad virtutes ppositū· poti⁹ illū adsciscas q̄3 repellas Homo nā q3 est quē ecclesie et fratribus spero maxime pfuturū· aptū ad cōcilieñdos ī santiorē vitē aīos cōtumaces· daturū q3 operā

vt ex negocia domorum incomposita familia religiosorum deo dicatum locum reddat. Nil ergo precor obsistas. Nil conere illum propter ydiotam pro hoc ornatissimo fratre anteponi. Si enim contra fecero a te potissimum impulsus culpe omnes in te reijciam neque dubitaueris tuam inde conscientiam grauiter onerari. Uale. Apud parisios. viij. Kal. Martij.

¶ Robertus g. fratri didaco de tolleto. xiij.

Litere dilectionis tue venerabilis frater tanto michi iocundiores fuerunt quanto cupidior eram bonum ex castella nuncium accipere. Diu enim ante expostolabar si frater noster prouincialis de camargo de suo vel fratrum nostrorum statu aliquid scriberet. Qui licet fuisset persepe a nobis de hac re per litteras admonitus: ita nichilominus obsorduit: vt surdi fores pulsasse videamur. Nam totis quattuor superioribus annis vnam tantum ab eo epistolam suscepimus. in qua non de nostris fratribus quod maxime sperabamus sed de se de frequenti sua ad mauros profectione de edificijs et suis laudibus multa perscripsit. Uero quia natura debitum soluit querelis aduersus illum non agam. Nunc prouincie tue gratulor cui prefectum te esse fratres cupiunt. Nichil magis vnquam optaui quam hominem habere litteris eruditum moribus integrum cui vices nostras crederemus. quod vt scribit ad titum paulus discipare et euellere seminare et plantare sciret qualem te esse predicant multi. Propterea te frater hortamur: per saluatorem xpm memor esto primum sancte vnionis et pacis. Cura deinde vt qui in tua prouincia sunt fratres recte ambulent in semitis iustis. Te namque et illos summa caritate amplectimur. ideo quecunque ad confirmationem tuam et ad domus tolletane necessitates pertinere visa sunt ea omnia facillime admisimus. Admone confratres no

stros vnanimiter obedientes esse· inchil moliri quod caritatis vinculum dissoluat· Nam eorum que ad offi cium vigilantissimi pastoris spectabunt nichil preter mittam: si intellexero illos nichil dissensionis machi- nari· Et si aliquando illuxerit[vt optamus]dies se- cure tranquillitatis: non molestum erit nobis trāsmit tere pyreneum: vt inspiciamus per castellum vultum pecoris nostri cuius vt custos sis diligentissimus cupi mus vehementer· De fratre vero andrea curam solli- cite habeas qui taz crebro ad me querelas suas mittit vt eius me miserat quoniam beneficio spoliatus men- dicare compellitur· Quare velim ministrationē euel- larensem agri segouieñ· per te illi conferri· que nunc ministro libera est· Nam rodericum doctorem iussim⁹ tolletum petere et presse senobio· Cetera que ad tui ꝓ uincialatus sollicitudinem pertinent tue prouidentie relinquimus· Tu opus fac euangeliste. ministerium tuum imple. Vale· Apud maturinos nostros· xv· kal· maij.

¶ Robertus. g· Petro burio· S. epla· xiiij·

Ichil habens in promptu quod ad te scriberem palacium forte ingress⁹ au reuz equitam carolum gallicultum in atrio conspexi: quem longe ante a mi chi non visum salutatione sum vene- ratus· Qui mox inter loquenduz· An ne inquit vidisti que de burgondionis interitu meus petrus scripsit? Id cum negassem· at inquit carmina tibi mittam: adeo tersa politaqꝫ vt phebi carminibus inferiora non sint. Et simul recitate cepit versum tuo rum caput huiusmodi. Quis furor in sueuos· Admi-

rantem deinde me et interrogantem si carminis hui⁹ auctor esses: non bono animo tulit. Offensus enī verbo: cur ait non esset? quasi vero illum tam compte scribere negas. imo vero inquam longe compositius lusurum hominem scio cuius ego artis et doctrine periculum feci. Necq inquit hominum quispiam est qui rē ipsam breuius suauiusq conditam reddat. Adiecitq confestim probamentum a theologis tribus quos tue laudis testes nominauit. Cepi nimirum voluptatem ob estimationem quam de te audiebam bonam. Nec causam dixi q̄zobrem non facile adducebar hoc ex tua officina prodiisse: ne laudatorem ipsum exasperare: aut tuis operibus que semper sum honore prosecutus viderer afferre calumniam. Est proculdubio elegans et plenum ornamenti carmen. Sed nunc tibi patefaciem rationem cur id tuum esse non rebar. Itaq paucis ante diebus versus ipsos ex rothomago ad me demissos acceperem nescius cuius essꝫ. Nam in scriptione nulla erant prenotati. Vellem petre sueuos pro heluecijs non dixisses: qui sueuit nos gallie populi sunt nec aduersum burgondos bella gesserunt. transrhenani enim sunt. heluecij autem rheni accole ad galliā pertinent qui lothoringis suppetias ferentes exercitū fuderunt burgondorum eorum duce necato. Quare vero ita scribis si me doceas gratum michi feceris. Vale mea scriptione non irritatus. Ex edibus nostris apud maturinos parisieñ. kal. iunij.

¶ Robertus gaguinus. Lodoico exantoneñ. episcopo salutem epistola. xv.

Nisi te scire rebus plenis ingenij plurimū delectari: nō mitterē ad tuum conuiuiū noua3 que tamen tempori congruit faceciā. Nam quia raro cō uiuiū agitas cui non assit de philoso phia et litteris grauis aliqua q̄stio [sic enī totū hominē pascis vt non modo ciborū di uersitate sed doctrinis q̄q3 refectus abscedat] nan aspernaberis tuis ferculis interponi id quod de ce lo diuinitus missum recte existimari possit. Heri cū vicini aliquot vespertine potionis causa conuenis sem⁹. vnusq3 atq3 alter de ijs que recentius accepe rat aliquid proferre niteretur: franciscus ferre bo cus pontificius scriba Notū inquid vobis est quid Carolus nuper burgūdionū princeps de regno int suos statuendo sit conatus Nam et iudices et sena tū apud maclimiā brabantinoꝝ oppidū īstituit. quē ad emulationē franci parlamenti parlamentū ap pellauit: quasi scilicet francorum legibus minime obnoxius ess3. In huius parlamēti primordiis cu3 diuersi diuersa augurarētur. vnus non ignarus q̄d periculi palam emissa veritas afferre solet curiā no uelle institutionis clā ingressus: cum solus esset lori ce ferree simulachrum multis locis vel carbone vel creta appinxit. preq3 lorica eminētibus litteris scri psit. Non. Nunc vero in quit francisc⁹ quid ipsi⁹ lo rice effigies q̄d negatio illa triū lrarū signet vos q̄ adestis considerare. Cepimus quide3 admirari om nes neq3 suspicari aliter poteramus q̄3 huius rei au torem aliquid diuinitus predicere voluisse. ingeni oq3 sublimi et peruidenti esse. Cum circa rei obscuri tatem penderemus. Non patiar inquid vos diuti⁹

querendo fatigari·sed quemadmodū accepi ita in
telligentiā enigmatis reserabo·Cū postridie depi-
cte lorice apud iudices maclinienses senatus de am
biguitate picture quereretur·/vnus forte france li
gue gnarus/francus inquit est hui⁹ enigmatis au
tor/et quātū ingenio coiector huius nostri pretorij re
centem originē ridet·breuiqȝ desiturā esse diuinat·
Eniuero si loricā france interpretabimur durū ha-
bitū signat:id est vt vulgus loqtur dur habit· Que
latine accepta non durabit significant· Vaticinat
ergo ridiculus et facetus autor fore prope diem tē
pus/cum hec maclinienses maiestas interibit Cum
rem ambiguam tandem patefactā cognouimus·
laudauimus vatis non mendacē prophetiam·Tu
si ineptiā dices nescio·Non sum nescius veteres ro
manos similia multa ad presensionem futurorum
scripto tradidisse/que longe minora sunt·si accura
tiore stilo orationis hoc esset exaratum· Sed depra
uat interdū rem bonā oratio nō bona·Satis michi
est rem homini gallico narrasse ita vt non obscura
videatur·et tuis mensis assidere possit· Vale· Ex
diui Maturini cenobio Apud parisios xvi.kl.apr.

¶Robertus gaguinus Johāni portugallie re-
gi illustrissimo·S. epla. xvi

Go omnibus in rebus quas in rem tu
am esse coiector maiestatē tuā ita ob
seruare cōstitui: vt vel necessarijs or
dinis mei rebus nollim te īcōsulto p
uidere·Certo enī scio sūmā erga te re
gis nostri beniuolentiā esse. et eam q̄
tibi secū societas atqȝ sanctissima amititia semel
inita est ita officiose colere: vt oīs in tuū obsequiū

studiosissimos nos esse velit. Reuertēti ꝓpterea ex alemania cū nudiusquartus michi occurrissent mei ordinis castellani fratres qui ꝓuincialem suū mortem obiisse nunciarent: seq́ꝫ alium in demortui locū elegisse/ quam a me confirmari postulabant expedire petita distuli/ donec de his certior a me facta esset tua celsitudo. Sicut enim tuis commodis maxime inseruire desidero ita tuis fortunis aliquo meo facto incommodus esse nolim: q̄ꝫq̄ꝫ ab homine qui in prouincialem electus est et ad quadriennium confirmandus nichil detrimenti tuis rebus inuehi potest Est enim vir intregritate literaturasi de et religione spectatus: et vt prudentem credas etate grauis et que pacis q̄ꝫ armorum sit mea sententia cupidior Si quid igitur ex hac re tibi accrescere aut detrahi tua maiestatis iudicabit: id oro michi significes vt semel a tua sapientia admonitus quid rectum facere debeo intelligam. Feliciter vale. Apud maturinos parisiorum. xiiii. kal. Septembris.

¶ Robertus gaguinus.
Carolo sacro theologo
doctori salutem episto-
la. xviii.

Onditam gestoruꝫ. Caroli regis qui magni nomen ingentibus factis promeruit legi diligenter. In quo permulta sunt que ab hystoricis longe discrepant. De quibus iudiciuꝫ concordiāq́ꝫ facere nō est triduani operis labor. Proinde a sic leo ꝯfuse oīa aceruata sūt: vt tā etsi ad ordinem reuocari possit: oratione tn̄ ꝓ rerum magnitudine illustrare vno vel altero die nequeūt.

nam q is de quo scribere me mones iperator regibus francorũ facile antecellit. q̃q ad posteros trãsmittenda est ora que a clero inter diuina officia recitetur. Ingloriũ erit autori texere flaccide diui hoīs gesta q̃bus nũc fidē detrahit male digesta narratio Age igitur mi carole excute tibi hanc curã aut paululum differ. donec plus assit nobis ociũ ad exhibendum quod possis. Interim forte euanescet dies illa solemnis. quam vt viro sancto rex lodoicus dicatã et quotannis celebrem esse impetrauit. Vale Apud maturinos parisiorum pridie Septēbris M.cccc. octuagesimo secundo.

¶ Robertus gaguinus Carolo sacco theologo doctori. S. epl'a. xviij.

Omo aberam: cum apri bonã partem hesterna die nobis misisti. memoriale tue erga nos carole benignitati. Itaq̃ non excedere aīmo tuo recordationem mei habeo gratiam. nisi contendis forte nos a te superatũ iri beneficũs. et nostram in te amicitiam certas pensitare muneribus. verum siue te sublimem eminētior fortuna vehat. siue cõtra [quod nolit deus] pessũdabit. egre tolleraueri beniuolentia: amore: charitate esse me cui dissimilē quare non de nemea silua herculeum aprum. aut de dodona mellitas iuglandes: sed quod in helicone musas nobis visentibus carmen subitus ludouici raguieri obitus incussit ad te domo mittimus: priori quidem tuo numeri non par: charitate vero et gratia nichil inferius. Vale. Ex subu

urbano nr̄o apd̄ sanctū Germanū·xviij·kł·decēbris.

¶ Ro·g. Guillermo fichæto doctori theologo·xix·

Ouissimas litteras tuas Carolus amic⁹ noster ad me tulit ab alio ne scio quo susceptas· Quas vbi seorsum legi: eas quoq3 feci communes Letati admodū sum⁹ felicib⁹ tuis successib⁹·non tam profecto ꝓpter euictas aduersariorū lites/ꝓpter nomen quod apd̄ pontificem et sacri collegij patres obtines gloriosū Nam rerum copia tibi deesse non potest virtute et fama illustri·Quippe tui minoris sēp fuit rerū ista fugaciam moles/q̄3 litterarum amor/q̄3 virtus: q̄3 amicorum dulcissima consuetudo. Perges igitur memor Nasoniani cōsilij libro de festis. Dum licet et spirant flamina: nauis eat. ¶ Non desunt ex amicis tuis parisianis/qui te dilectū laudibus tollāt·⁊ maiorem in dies futurū vaticinātur. Inter quos nō de postremo loco contendit Amatus gombertus homo in senatu parlamenti consularis· Quem hesterna cena cū petri vausellensis piam memoriā retulisset: de te quoq3 et tuis egregijs studijs animo sane vt videre videbat amicissimo narrantem libēter audiebamus· Nam causam dedit cur ad te nunc scribimus ꝙ hoīem romam mox discessurū haberet Si ad eū littteras aliquādo dabis recte facies· tum ꝙ te amat·tum ꝙ scrupulum illi sustuleris oblte pristine inuicem familiaritatis·Sed de te hactenus·De me scribam·Quesiui sollicite quas optimus ille pater datari⁹ petebat concordantias·nec pretermitto querere·vt inuentas demittam optanti· Nusq̄3 crede parisii venales habentur·Qua de re certū facere

illũ mẽs erat: si nos mõtan⁹ frequens ille romipeta egressum suum non celasset· Reuerendum igitur patrem admonebis nichil in nobis fuisse socordie quominus voti poteretur Ad pontificem tuas habitas orationes nisi ad nos demittes: frustra te deinceps excusabis· surripi tibi ociũ frustra causaberis Addas preterea bessarionis aduersus platonis calũniatorem defensorium. quod opus vehementer ꝓpter autoris summam doctrinam atq; auctoritatez concupisco· fac amabo mi fichete id ex te non incassum petam· Et eius loco orationes tullij quas tecũ extulisti meas habe· Uale Parisij ẽtio Jd·octob·

¶ Robertus gaguinus Miloni dillerio episcopo Carnoreñ· S· epl'a·xx·

Ersiculos quibus Campanã quam ornare instituisti tue dignationi vt cũcq; a me confectos mitto· nõ satis quidẽ certus si nichil pretermisi eorũ que inscribi volueras· Neq; rẽ est in summa tantũ atq; festinãter narrasti· Quare si reliqui quicq̃z erit quod appositum velis: id significatũ pro virili parte absoluã· Nõ ꝙ carminũ peritiã ꝓfiteor: s; quia nostris te versiculis oblectari frequenter predicas· Uale· Ex edibus nostris apd̃ diuũ maturinũ Parisieñ·ix·kl'·ianuar'·

Carmen.

Campana loquitur.

Me sacer antistes vt signem tempora milo
Flauit·ago lites·prandia. concubium·
Presulis egressum cunctis prenuncia signo·
Sic ego milonem sepius icta canam·

¶ Gaguinus ficheto. S· epl'a·xxi·

Ostremas lr̃as tibi minime red
ditas fuisse accepi. Qd ideo euenisse
puto/ quia nullā tabellario pecuniā
prebueri. Significabā tibi qd de con
cordantijs patri datario cōparādis
compertū haberem. quid qȝ te vellem
de bessarionis opere ī platonis defē=
sionem. Concordātias itaqȝ ī hāc diē nullas oīno in
ueni. nisi qȝ pascasius bibliopola hodie nobis p̃cio=
sissimas vnas scire se venales dixit. sȝ dn̄m abesse.
easqȝ liceri aureis centū. Reuersū cōueniā vēditorē
et librū scrutabor. Si talis erit qualē eū facit libra=
rius: patri optimo referem⁹ De bessarione te quidē
orabā: michi demitti platonice defēsionis a bessario
ne lucubratū opus. id fore more ꝑ ciceronianis no=
stris orõnib⁹ quas hinc abiens tibi peculiares feci=
sti. His si adiūctas quas in contiōe patrū orõnes ha
buisti transmittes futuras cōes amicis tuis: sugge
res memorie nobis tui honorē sēpiternū Miror pror
sus modo insidet animis parisiorū amor tui. qȝ elo=
quentie facem tenebris gallice orõnis attuleris. ea
res te ꝑxime deos vehit/ immortalitatē tādē [si scri
ptorꝝ morū frequentia nos fouebis] partitura. Non
erunt igitur tibi pluris oīm quas roma dignitates
et pompas pollicet̃: qȝ diligens scrutiniū litterarū
et eloquendi artes. per quas et tibi nomen: et tuis
imitatorib⁹ iucūditatē cōparasti. Progredere re vl
tra scribendo: si te putarē benignū lectorē fore mea
rū scriptionū. Nō silerē plurimas ꝯcertatiões phōꝝ
rū et doctorꝝ nostrorꝝ: quas alij ridiculas prorsus:
alij fere gladiatorias ī noīaliū ⁊ realiū [sic eos ap=
pellant] heresibus id est sectis suscitarūt. Res autē

eo deducte est: facta vt nos alib⁹: veluti elephancie pruritu pestilentib⁹ edictū fit exiliū· Quorum celebriores libros q̄s et bibliothecis pōtificū interdicto distrahi nephas erat ferro ꝛ clauis tanq̄ȝ cōpedib⁹ ne itro spectek victos eē iussit rex ludouic⁹· Putares misellos codices arrepticia quadā frenesi: ꝛ demonio furore ne visētes ipetrāt esse ligatos· Sic indomitos leones ꝛ beluas vīclis cohibem⁹ ꝛ carcere Realib⁹·i·scoticis atq; adnatib⁹ tm̄ suus ē honos et libertas·q̄ꝫ sīȝ obstrepāt sempinter se rixenk·Carol⁹ sacc⁹ equalis tu⁹ te salutat Vrbi autē parisiorū pestilētia minak·Vale·v·kal·marcias·

¶Ro·g·Carolo gallicurto eq̄ti aurato·S· xxii·

Iniamenta picturarū et imaginū rationesquas libris de ciuitate dei prepingēdas iussisti: a nobis accepit egregius pictor frāciscus: easq; vt ceperat per politissime absoluit ei ē pīgendi tā cōsumatus artifex vt illi iure cesserit apelles· Iustinum p̄terea om̄em iamdiu cōplenimus· quē si natalis tuus ad vmbilicū pduxit nō satis scio· Adolescēs ī aliō forte raptus labori parcit: et tibi minime ē obsecutus· Res autem tuas bene disponi oēsipe desidero quas audio meliores in dies fieri·quas vt benigna ꝛ arridens tibi fortuna leuat et auget: ita ppetuo foueat velim· Itaq; non male esse rebus publicis speram⁹ donec tuis dirigentur consiliīs ꝛ virtute· Nā preter tuū ad litteras sempiternū amorē: probitatē quoq; et tuā constantiā noui quare perge· ꝛ deo in primis rationiq; obtempera· Tibi comes assit iusticia· quā nullus releget metus·nulla ira obnubilet·nulla istectat cupiditas· Tibi bene est·filio preterea tuo bene

cessit quem ambianorum pontificatu illustratum habes. Itaque tuis fortunis congratulor. Unum te oro. famiIiaribus me annumera tuis. impera que facta a me voles audiam et parebo. vale generosissime vir Parisius xiiij. kal. septemb.

Lodoico xantonum antistiti. epla. xxiiij.

Uesisti sancte presul [si verus ad me nuncius accessit] ea ne crassitudine essem. quanta eram cum hic xantonas concederes. quamquam est hoc ferme peculiare benenummosis presulibus et monachis obesis esse cervicibus et ventre et rubentibus genis pfluentibus palpebris vinum stillare. de meo tamen animo quibus forte artibus sese parasset mallem rogasses. Illa enim delicati vitia sunt epulonis/ in que nunquam fui propensior. Sed [vt paulo iocemur] si vis certemus exauriendis calicibus. domi mee pro tuo optatu dicetur tibi dies. Tecumque aderunt selecti vel ex literario ordine viri quos sectaris vel ex grege bibionum voracissimi manducones quorum nec mores nec contubernia me delectant. Sed interim dum delectum facies nostri studium carmen habe/ gratius vt arbitror futurum tue prestantie. quam millium cauponum industria. Uale.

Si me presul amas: si vis perstare beatum
Me vatem appelles lepidiore ioco
Inuidiosa nimis geritur res. Est prope dignum
Compede/ musarum consenuisse foro.
Mox aderit quisquam multum cerebrosus et audax
Scotides argutus/ plus muliere dicax:
Hem scelus: hic preter sacrorum iura: poeses
Devocat ex nysa: numina prisce colit.
Cedat. et immundo non fedet pulpita cantu:

Quo potuit cyrce fallere corda dolo·
Sic bachatur iners sibi prudens turba cleantum
Sic lippa est· rutilo sydere lesa furit·
Ergo michi et musis que possum forte canenti
Nominis et tituli nil precor addideris

Robertus gaguinus Guillermo ficheto Sixti·iiij·pontificis penitentiario·xxiiij·

Epe arbitratus sum parui me a te fieri: q biennio fere toto nichil ad me scripseris. Et tarditas ipa tua vitio verti nō abs re potuisset· sed male te valitudis fuisse et dies mlt tos egrotasse roerius asseruit· Inde iuspicio neglecte amicitie in dolorē mihi et misericordiā versa est· Auctūqȝ est desideriū audiendi nuncii tue si qua est curationis Nā cū ex vrbe discessisse pōtificē ꝛ viterbiū eē· teqȝ locis saltuosis ꝓpter loci breuitatē resciuerā: timui saluti tue: cui facile cōsulere nō poterat opa medicorꝫ. Age ergo mi fichete cura firmissime vt valeas ꝛ rebꝰ temet serua to secūdis· Nosqȝ [si qua i cordōis habȝ cura] de tuo fac nos quicunqȝ est statu non dubios Te autē optime valere faciat deus optimus maximus· Ex seruo frigido pridie nonas iulias·

Robertus ga·fratri Joāni Benatoni.xxv·

Qꝺ binis tuis ff lris nō respōdi: nō scribēdi torpore factū ē aut cū scribā iuitꝰ· Tabellariꝰ i cā est qui mihi rarꝰ occurrit· Qui si affuisset·ego te in promptu monuissē sagaciter olfacere tēdiculas versuti hoīs cui pecuniā credidisti·q̄ȝq̄ȝ poteras meminisse blādiciarū atqȝ insidiarū eiꝰ quē ab incunabilis fraus ꝛ dolus comitāt· Alit sapias posthac frater

hortor/falsus semel atq circũuẽtus ne scdo i furez exclames: ⁊ scriptõe tua isultes: q̃zadmodũ p̃oribus tuis lr̃is fecisti. Ego equidẽ nõ vbis neq obiurgationib⁹ sz digna suis factis aiaduersiõe cũ istac belua agã ita vt sentiat tãdẽ nõ me pecudẽ esse vl̃ statuã. Tu vo nihili facias q̃ isti detractores ãgulati sublatrãt. ⁊ studiũ adhibe canonicis legib⁹ pdiscẽdis: q̃ vna re te humo extollas fortũas augeas tuas ⁊ decorẽ ꝯseq̃ris ordĩ nr̃o pfuturũ. Uale Ex domo nostra diui Maturini pisien. u ij non. iunias

Ro. ga. lodoico xantonũ epo. xxvi

Um esset paulo supra hos dies ecclesia nr̃a [vt ipe nosti] Squallidior: ⁊ ligneis sacellis ipedita: ita eã curaui vt diuine alic⁹ edis ⁊ templi decorẽ acceperit. Et reliq̃as defũctorũ q̃ sine vllo honore iacebãt collectas sublime reposui ad iteriorẽ tẽpli aditũ vt essent monumẽto viatorib⁹ ad piã recordationẽ eorũ qui dormiũt in xp̃o. Que licet suo satis obiectu ꝯmonefacere humane fragilitatis nos possint: adieci tñ facile admodũ carmẽ/ cuius lectio tãq̃z quedaz viua vox lectorẽ excitaret sue ibecillitatis reminisci. Et hoc quidẽ qz erat ad latinitatis cõscios exaratum venit hesterno die in mentẽ traducere versiculos et gallicos eos reddere. vt gallo pariter et latio cois esset nr̃a monitio. Tẽtaui ergo istitutũ meũ exequi et vbũ q̃ad potui ex vbo ducere in rithmũ ⁊ linguã vnaculã. breue quidẽ op⁹/ sed pter coartatã oro nẽ oio non facile. nec tñ ita ad vnguem ductũ. vt illud vulgo credere audeã: nisi tuo prius examie castitet. Tuũ ergo tribunal et diligentẽ censurã ap-

pello foras oro iudiciũ vter vtri p̄stet rithm⁹ an ver
sus an q̃d latine dixerã id sim gallice ↄsecut⁹. Uale
Ex cenobiolo nostro. vij. kal. Maij.

Robertus ga. Nicholao diui Cornelii Cōp̄
dieñ. abbati. S. epistola. xxviij.

Nullus adhuc michi dies postq̃ʒ a nobis digres
sus es illuxit i quo commode[licet maxime cu
pio]abire possē. Nã quadragesimã totã dũ inaniter
expecto nõ ẽ reuers⁹ ordinis mei frater quẽ i ↄuiciã
narbonẽsẽ legauerã. Et cũ firmassẽ aio vno aut alte
ro die hinc demigrare: aggress⁹ ẽ me isperato curie
parisieñ. cãcellari⁹ id est sigillifer legat⁹ a p̄sule qui
me nouo laqueo ipediuit. Orauit eni pōtificis noie
recipere p̄dicationis mun⁹ i ea synodo q̃ futura est.
xvij. kal. maij. rẽ ↄfecto michi iniocũdã. Quippe q̃
cũ magna sit nõ sũ itẽ suet⁹ cōtionib⁹ declamare. sʒ
relucrãtẽ me cũ me⁹ pudor tũ pōtificis reuerentia vt
gererẽ morẽ ꝑsuasit. itaq̄ iugũ accepit quo solo nũc
prepedit⁹ iter parisianas nugas adhuc versor. sed
non cicius[michi crede]has pedicas exuero q̃n po
stridie abeã. Itaqʒ nihil ẽ mihi hoc tp̄e magis odio
sum q̃ʒ vrbs. q̃ʒ cenitationes delicatissime. et quod
mireris: q̃ʒ bibliotheca nr̄a cui⁹ piget libellos ⁊ vo-
lumina circũspicere tanq̃ʒ illos fastidiã. Quorũ re
conciliari michi familiaritatẽ spero: si dies aliquod
rure habitẽ. et tua fuero cōsuetudie recreat⁹. Pri⁹
tñ q̃ʒ te visã cōcio michi habenda est paucorum mi-
nistroꝝ ordinis mei qui apud ceruũ frigidũ. vij. id⁹
Maij. conuenturi sunt. Uale. Ex lutecia parisiorũ
iij. kal. april.

Ro. ga. fratri Joãni benatoni. S. xxviij

Vadio te frāter diligēter apd. A. cambrayuz agere/ et quasi illū vrgere de litteris regijs expediēdis. Diligentiam tuam nō reprehēdo sz te amoneo tantū aiauertere q̄z cōtumax est hoīz conditio dū cogūtur. Sponte etenim sua currētes equū nō calce: sed habenarū interdū laxitare magis cōcitam⁹. Ille dū hic esset: litteras nobis decēnes impetrasse dixit. oīoq3 expedire pollicitus est: permitēdus est suo iudicio. Desine supra illos ānos decē quicq̄z exigere: ne dū nimis cupis nihil consequare. Supra satis illud decēnium: satis erit si illd nō possumus biēniū. Nā iterea fortuna aliqd feret qd nō sperem⁹. Vale. Parisij kal. Junij.

¶ Roberti gaguini cum bacalariorum examen in collegio doctorum iuris pontificij igrederet oro. ij.

Vm ego hodie post nocturnā qetez vt sit purgata mente voluerē prudentissimi doctores: quas res versare et sustinere decanum vr̄m oporteat: cepi maxime itelligere verū esse qd ab ecclesiaste rege oīm sapiētissimo dictū est. Cūctas res difficiles esse. nec sermone posse facile cōphendi. Itaq3 sordide artes q̄ paruo labore discunt si i exercitationē descēdūt: anxietatē habent. Et vo quas cuz animi voluptate disciplinas cōparamus nō carēt molestia. Nemo tn̄ fere est qui priusq̄z icipiat satis secū reputet angustias et difficultas operādi. Siue audim⁹ siue intuemur agentes artifices/ pro nostro illos ingenio atq3 doctrina iudicam⁹ Et illū quidē per idustriā prōpte et facile hūc vero nature beneficio ad aliquā rē vel natū vel

minime ydoneũ arbitramur. Cũ aũt ad agẽdũ q̄ſqꝫ
aptũſimꝰ accedit ſentit oĩo difficillimas eſſe ꝑtes
actiõis: exꝑiturqꝫ lõge opoſſus eſſe negociũ/ q̄ꝫ ver=
bũ. Qđ cũ alias ſepe. nũc ĩprimis ita michi eueniſſe
nõ nego. Nã cũ ego corã ĩtueor fortiſſimos pugiles
et bacalarios q̄ ex aduerſo ſignũ pugne expectant
pars michi timoris incutit. et ita ĩcutit vt q̄ꝫuis il=
los ĩtelligã reuerẽti a vr̄a atqꝫ huiꝰ loci opinione ꝑ
moueri: ipſe tñ q̄ in aciẽ ꝑmꝰ ſũ deſcenſurꝰ ſubuere=
or mei nõis ⁊ fame facere periculũ. Sed q̄ꝛ in ꝓcin
ctu hinc atqꝫ hinc parate iã acies cõſiſtũt: audebo
canẽte tuba caſtris egredi et initiũ facere certami=
nis Et ſi qua in pectore ꝑ ĩbecillitatẽ formido ſurre
ꝑſit: illã expectorabimꝰ Voſqꝫ ante oĩa venerabiles
athlete bacalarij amonebo conciderare triplicẽ eſſe
hoĩs in terra militiã Unã q̄ viribus corꝑis alteram
qꝫ aĩ robore atqꝫ v̄tute gerit. Tertiã q̄ ſpũ et gratia
cõtra ſpiritales inſidias ſuſcipiẽdã amor eterne fe
licitatis inducit. In illa q̄ ĩ corporũ firmitate ⁊ ſecu
li milites alij luctari alij currere digladiari quidaꝫ
iaculari cũ plures torquere arcꝰ et machinas pluri=
mi ꝑdiſcũt. vt eiꝰ videlicet ꝑtis quã cũ pecoribꝰ cõeꝫ
habẽt gloriã adipiſcant: ⁊ eã q̄dẽ marceſſibilem et
mox vel morbo vel memorie obliteratõe perituram
Illa vero q̄ ingenio ⁊ ſtudijs queritur: q̄ꝫq̄ꝫ multis
generibꝰ diſtincta ſit: plurimũ tñ ſibi laudis vendi
cat excercitatio litterarũ. ĩ qua ſi quis ꝑfectiſſime ex
cellat: is vt ĩquit ariſtoteles deo ſimilimus habetur
Nã q̄ꝫadmodũ carnea mole participamꝰ cũ beluis
ita ingenio et rõis viribꝰ ꝓxime ad deũ cõcẽdimus
Excellere nẽpe aĩo preclaris artibꝰ eminere. homis
eſt bene a natura bñ ab humanitate ĩſtituti. Defice

re vero in cognitione veri: non erubescere per igno
rantiam atq3 imprudentiam labi & iacere nescio q̄d
ad dementiam dicam significātius stoliditatem pro
pius accedat. Quod terentianus etiam ille nato cō
fessus dij inquit immortales homo homini quid p̄
stat stulto intelligentis quid interest? Unde recte mi
chi iuuenalis comparare videtur simulachro homi-
nem a doctrina destitutum. Eunq3 vere hominem
appellare qui animum virtute mentem disciplinis
curam et diligentiam decoris studijs atq3 negocijs
excoluerit. Nam aduersus eos qui generis excellen
tia superbium et mentem indisciplinatam habent
obscurum quempiam atq3 ignobilem sed doctrina
insignem his versibus obiciens sic ait.
Nullo quippe alio vincit discrimine q̄3 q̄
Illi marmoreum caput est tua viuit imago.
Et paulo supra.
Tamen inquit ima plebe quiritem
Facūd⁹ inuenies. Solet hic defendere causas.
Nobilis indocti. veniet de plebe togata.
Qui iuris nodos et legum enigmata soluat.
In hac ingenij et doctrine milita supsatis eruditus
fortis athena dauid oēs hoīes hortat⁹ ē nō fieri simi
les eq̄ & mulo q̄b⁹ ītellectū nullū īesse cōstat. Quem
sapiētē p̄fez sapiētissim⁹ fili⁹. Salomū studuit imi
tari q̄ auro atq3 diuitijs sapiētiā āte ponēs illā e se
de magnitudis dei sibi ꝯmitti postulauit. Hāc q̄3 mi
litādi prudētiā xp̄s de⁹ vt diu⁹ lucas tradit voluit
exerrare cū iter doctores & legisperitos hyerosolim⁹
cū disputātē parētes īuenerūt. eādē plato sapiētiā cū
de re publica & aristoteles cū de politia libros edidit
sed & amare docuerāt. Tertiā q̄ ī collutatiōe victoris

et virtutū militiā a nobis posita est reliquimus· Ea
enim ad religionis potissimū gymnasia conducit·
At quandoquidem in studiorū ⁊ iurisprudentie cō
certationib⁹ multos annos mentē atq̄ ingeniuȝ ex
ercuistis· nunc omni parte instructos fortes bacca
larij vos esse oportet: qui ad probationis eruditio-
nis vestre certamen descendistis· vt siue emin⁹ ho
stis siue quomin⁹ prelietᷣ· vos stare loco ⁊ ordinem
seruare fixo pede desudetis· Neq̄ timore deficiatis
aduersum iacula: et machinas pugnantium docto
rum· Sed consistite firmo robore seu cesim set pun
ctim vos premat acerrimus īpugnator· Nolite pa
uētes tergiuersari· Sed si vuln⁹ accipiendū erit qđ
deus· inhibeat· pulchri⁹ existimetis a facie q̄ȝ a ter
go vulnerari· q̄ȝq̄ȝ ita paratos et vndiq̄ armatos ad
hoc certamē descendisse ex vestro vultu cōiector: vt
putē vos neminē formidare eorum qui cōtra dimica-
turi succedent· quos non inimicos et hostes· sed vt
ludi et scholastice exercitatiōis īstructores estis fre
quenter experti· Assunt enim non vt vincāt· nō vt
triumphent habita victoria sed vt exerceant vos ⁊
probent· pbatos deducant ad laureā licentie· qua
propter vos magnifici doctores plena fiducia horta
bor· Conspicite benignis animis assidētes vestros
discipulos qui nō ferro pugnaturi conuenerūt· In
tuentur eñ· vos tanq̄ȝ iudices suorū studiorū· In-
telligūt si cōtra steteritis velut lōga militia et mul
tis certamib⁹ exerciti: facile factu esse vt a vobis su
perētᷣ· Duas igitᷣ psonas hoc loco īduere vos oro·
vnā q̄ hūanissimi pr̄is· alteraȝ q̄ eq̄ iudicis officiū
gerat. Ad iudicis ptes· merita causarum īdagare et
diligētᷣ scrutari spectat· Ad quā rē illud sapientiā

vestrā afferre decebit: quod iurisprudētia sepenūo vos docuit. Ne multiplici videlicet et superefluenti sermone / et vt gregoriano more dicam⁹ loquacitate incauta iaculū deceptatiōis emittati quod reuocari sine dedecore nō possit. Ne blādimētis et improba assentatōe: a seueritate pbationis sitis alieni. Ne vetactatione et inani appeticione laudis euecti: nouuz et insuetū huic loco pugne gen⁹ afferatis: quo aut huius examīs grauitas isolescat. aut vestri auditores attoniti reddant. Sciscitabimi poti⁹ et interrogabitis ex itegro. que sit l quoq3 horū qui decertaturi sunt doctrina. qd ingenij lumē. que studiorum diligentia: quod experimētuz rerū que ad disciplinaz iuris canonici cōueniunt. Non vos ab equitate fauor dimoueat. non animi pturbatio per irā aut odium vos reddat asperos. Futurū eni est vt pbatōne huius cōcertationis expleta. merita meritis conferatis. vbi proculdubio dū peccat: grauis et sordida nota inuritur cōscientie et fame iudicātis. Sed ad hanc quam in vobis desideramus seueritatē optamus quoq3 paternā indulgentiā adiūgi. vt si quispiā discipulorum vestrorum per animi humilitatez ne dicā ignorantiam ad vestros iactus et tela procūbet: si sua erga vos reuerentia potius q3 iustitia āt pugnandi incuria suo loco atq3 statione moueatur vos huic pietatis et paterne clemētie antidotū supponatis. At q̄ztum in ipsis doctrīe et lrāz: q̄ztū exercitatiōis atq3 experimētuz hac pugna et decertatōe pe ritissim⁹ q̄sq3 vestruz q̄sierit: tantū benignitatis: et humane tolerantie [qm̄ homines sūt] adhibeat

¶ Pro vniuersitate studij pisień. cōtra quosdā theologos in cā cancellariat⁹ ad reuerendissimum

patrē et generoſiſſimū dñz. Carolū de borbonio cardinalē eiuſdē Roberti. ga. breuis oratio. iij.

SI q̄ztū expedit humane ſocietati tantuz hoies pacē expeterēt ⁊ amarēt claritatez vrbes reuerendiſſime pater ⁊ reſplublice multo quietiſſime regerēt. Eſſet enī ciuiū int̄ ſe mutua dilecto. eſſet ſubditorū ad ſuos rectores fides et ſubiectio non repugnans. Neqꝫ ſctā noſtra parens vniuerſitas a ſuis īpudēter opugnata veſtrā nūc benignitatē et ſūmā dignitatē vlla īq̄etudine vexaret At qr natura et vitio quorūdā ita factū eſt vt tran: quillitate noſtre inſidias poſitas eſſe videamus ſi cōſulēdū fuit: ne aduerſariĳs noſtris plus eſſemꝰ in tuenda libertate tardiores. Quorū ābitio atqꝫ arrogantia ita increuit: vt ſi aliqn̄ p̄ualebūt ceteris noſtri ſtudĳ facultatibꝰ nichil reliquū ſit degnitatis ⁊ honoris. Nā cū due ſint in ſchola noſtra p̄marie dignitates rectoratus et cācellariatꝰ quidam ſibi alteram ita ambiūt et vſurpāt: quaſi nemini niſi theologo debeatur Et iſti quidē noſtri turbatores id maxime nūc agunt. vt per conuenticula et clādeſtinas contiones totus ipſe theologorū cetus id petere iure optimo videat̄ cum reuera bona pars eius facultatis ab hac ambitione longe diſſētiat. ſed qui hāc inanē ſibi procurationez aſſumpſerunt: ĳ operculo diuini ſe nois ideo tegūt: vt nō p̄uato quodā honori ambitu ſz p̄maturo ⁊ digeſto oīm ſuoꝝ ꝯſilio ſeſeductos oſtēdāt? Et iſtoꝝ quidā nō dicam temeritati ſed audatie vt noſtrum ſe ſtudium opponeret: conuocata nudiuſtercius graui filiorum ſuorum contione appellationis ſe clypeo contra communis honoris

vsurpatores ꝑtexit· Adeoq̧ fuit ad hāc rē vn⁹ ⁊ cō
cors oīm aduersū istā paucissimoꝝ theologorū no=
uitatē vanitatēq̧ cōsēs⁹: vt ad īfrigendos conatus
illoꝝ corpa sua īprimis et fortunas oēs īpēdere sit
liberrime polliciti· Tātā enī īdignitatē nemo bon⁹
et qui modestie studeat ptulerit· Nā qd aliud hoc ēē
pro benignissime pastor q̄rit q̄ȝ vt isti aduersatores
nostri bonis tā q̄ȝ huis et vilib⁹ īperēt mācipijs· Nō
derogo medi⁹ fidi⁹ magnificētissime pr̄ neq̧ detra=
ho maiestatis theologice discipline· Sed q̄r menbrū
est theologus nr̄i corpis mistici: illeq̧ vna cū ceteris
bonarū artiū scholasticis studijs vnū cōstituit: nego
hmōi hoīm ꝑ oīa oī in loco atq̧ oī tp̄e ceteris preter
missis debere pticipari· Recte sane iuriscōsult⁹ vices
officioꝝ ītar artificis nature ꝑ menbra dispartitur
vt nec tot⁹ ocłus sit caput· nec reliqua moles desi=
nat in tybias· Nā si in huiusmodi cōditionis hoīes
hic honos cācellarie pferaꝭ: nōne theologos ī schola
nostra reges esse oportuit? Nōne frustra adnitētur
ad alias artes studiosi litteraꝝ: si eis suo ordine pro
uehi nō licebit? Et fateor ī ipso theologorū senatu
si totus inspiciꝭ dignitas āplissima· sed ad singu=
los si perpēdiculū recte estimatiōis apponas: obli=
quabiꝭ linea· ⁊ distortū ī eo nō nichil apparebit· Ita
q̧ cōcedo theologis id qđ philozophis ꝓpriū semꝑ
fuit· versari videlicet circa difficilimas questiones·
quaꝝ nec absolutio ad plenū inuēta est· nec a quoq̧
nostalissimo [vt ipsi dicūt] poterit īueniri· Inhere=
scūt enī in illis et iugiꝭ mussitant? ita vt cum ocyo et
quiete plurimū desideant atq̧ oblectentur: ī schola
quidem bonos: foris vera et in gerendis rebus mi-

nus ydoneos esse putem. quod si quis prudēter estimabit: et pensitabit hominū industriam et mores· multo plurimas a iure consultis res/ quam a theologis bene administratas comperiet· Contendo propterea inter ceterarum doctrinarum studiosos facile deligi posse prudentes: eosdemque doctissimos/ qui plerisque theologis antecellant· Illudque quod possum liberrima voce adiungo: si quis ad egregios mores bonas quoque cum fide et caritate artes adiūciat· eum quocunque titulo magisterij illustretur: non modo hoc de quo contendimus cancellariatu sed pontificatu quoque esse dignissimum. Que tametsi hystoriarum a stipulatione et vsu vera comprobentur· quamuis vnus datus sit a nobis susceptus cancellarius pauci tamen admodum illius ordinis doctores vestram postulauerunt dignitatem sibi cancellariam distribui: tanquam hec illis sit ab huius ciuitatis antistite per iniuriam denegata. Vellem rectoratum quoque petiuissent· Est enim eis ad vtranque hoc tempore dignitatem ius equabile: et equitas proculdubio non impar· Defecerunt vere accutissimi disputatores scrutantes scrutationes. Absconderunt muscipulas: dixeruntque quis videbit eas? Senserant prius et fuerant experti senonensium pontificis prudentiam. Cuius soliditatem atque constantiam quia discutere non potuerint· putauerant sibi penes vestram nobilitatem repositum esse· presidium· Sed dei prouidentia: et vestra maxime sapientia sic dilata res est· vt nobis interea de nostro iure atque libertate cogitare datū sit· in quo tuēdo simul illud agit· vt multorum libertatē et iura pariter defēdamus

Habet eni causa presens cū multorum periculis vicinitatem. Nam ꝙ theologus tantū/ hoc magistratu potiatur: leditur in ea re parisioꝝ antistes/ cuius prestantie beneficioꝝ libera dispositio [si qua est iuris et legū reuerētia] debet. Offenditur ꝑterea archipresulatꝰ auctoritas. Et primatꝰ vester dignissime presul offenditur. ad quē dū semestre tēpus per negligentiam exciderit collatis deuolutio succedit Nec minus regis maiestas ex hac nouitate coarctatur que priuilegio regalie beneficia: ecclesiarumqꝫ dignitates ꝑ sedis vacationem consueuit dispartiri Sed de cetu illo illustri et capitulo canonicoꝝ diue marie quid dicemus? Coget ne tota illa cōtio virorum celebrium ad vnū theologie professionis doctorem: sollicitudinem omni momento reijcere? et plurimarum rerum que communitatis eoꝝ sūt curā ditionemqꝫ credere? Impendent certe huic dignitati cancellariatus multa: que per iurisconsultū rectius q̄ꝫ ꝑ theologū administrari possunt. Quare iniquū mea sententia videri debet pro paucorum hominū cupiditate atqꝫ ingluuie: tot magistratuū iura et libertates cōtēni. Ligari atqꝫ arctari potestates plurimorū: vt id quod cōe semper fuit: vnius conditionis hoīes sibi vsurpent atqꝫ retineant. Tam multorum igit̄ offensis: quibꝰ cum nostra: et admissi a nobis cancellarij causa cōiuncta est: appellatio nostra preparauit antidotum. Que cum sit grauatis vel grauari timentibus iuris circūspectione concessa: adest i cōspectu vr̄e dignitatis supplex nr̄i studij rector assunt ex iuris prudētia: assūt ex medicine peritia ꝓbatissimi doctores. Nō desūt ꝑterea ex artiū liberaliū studio graues pꝛi ꝛ variaꝝ disciplinarum

preceptores/ qui hoc orant atque humiliter compre-
cantur: ne preter sue appellationis spectatissimam
rationē aliquid p ius pretense deuolutionis vestra sa
pientia de nostri cācellariū causa cōmutet. Ne ī quo
iure septingentos ferme annos felix schola pariso
rū quietissime mansit/ in eo per paucos admodū theo
logos dispendiū accipiat. ne ve ab eo honore cācel-
lariatus vlla nři studij facultas segreget quā ipsis
quoque aduersarijs bono aīo sustinem9 per vices esse
cōmunē. ne denique hic vir nominatissimus. Ambro
sius de cambray vtroque iure consultus designatum
quēq3 aduersariū et competitorē a vestra prouiden
tia datū iri intelligat. Si clementia et benignitate
vestra fuerimus hoc tpe ab iniuria theologorum salua
ti: vestro quoque beneficio quietem nostris studijs im
petrasse atque retinuisse putabimus.

¶ Ro. g. fratri Guillermo vito adolescenti. xxix.

Ue me causa vt in solitudinem te demi
serim guillerme fili non ignoras. nam
cum prope ab infantia te in orto reli-
gionis īserui nō defuit tibi sollicitudo
mea que tenerū te paterne exhortationis imbribus
irrigaret. donec altiusculus adolesceres: et firmior
existeres ad cultū seuerioris discipline. Eniuero cum
cernerem in te promptitudinem quādā nature et in
genij vbertatem: id sedulo curabam: vt qui pfessio
ne religiosus eras: vite q3 sctimonia coleres pietatē
Huic etiā sūme virtuti litterarū eruditionē sēp adiū
geres. vnde fieres virtutibus pariter et doctrina illu
stris. nā sicut etate adolescebas: ita morib9 optimis
cū te pubescere putarē: promoui te pedetentiū ali-

quo diſcipline atq officiũ gradu· Verũ longe ſecus
atq ſperabã depꝛauatũ ẽ coꝛ tuũ et ex humili inſo
lens: ex modeſto petulans factus: nõ multũ a mũdi
huius amatoꝛibꝰ differs: vt non tã ex religione puri
tatem: ex litteris ſplendoꝛem: q̃ʒ ex viciis obſcurita
tem cõtraxeris· Sed nichil pꝛeter hec de tuis erra=
tis vltra ſubiiciã· ne accuſatoꝛ magis q̃ʒ paſtoꝛ ⁊ piꝰ
admonitoꝛ eſſe et dici pꝛomerear· Decebat ꝑfecto
in hoc pꝛimo adoleſcentie tue aditu rectoꝛis audire
pꝛeceptũ: et ea nõ negligere ad que te ſepenumero
impellabã· negociario ſcʒ in iis talentis ĩgenii ⁊ me
moꝛie que mira tibi ꝓculdubio credita a patrefami
lias deo eſſe videbã· Verũ arrepta patre ſubſtantie
quã te contingere gloꝛiabaris: vide q̃ʒ non diſſimi=
lis filio illi ꝓdigo factus es· Paucis ſiquidem mẽ
ſibus poſtq̃ʒ inter ſacerdotes ſacerdos veniſti: ne=
ſcio quo pacto paruã et aĩe et coꝛpoꝛis quã ſupel=
lectilẽ nactus eras diſſipauiſti· ibaſq in pꝛecipiciũ
maloꝛũ totus: niſi ruentẽ te baculo coꝛrectionis ſuf
fulciſſem. Eam ob rem ex media vꝛbe et frequẽti ho
minũ cetu in ſummã et procul ab vꝛbanis illecebꝛis
ſolitudinem te demiſi. Ad hunc enĩ modũ ĩpetus ⁊
huius tue etatis inſolẽtiã poſſe domari expecto Nã
et ſi locus nõ tã mutandus erat q̃ʒ animus: multas
tñ ad bene viuendũ cõmoditates pꝛeſtat ſolitudo·
que noſtri noſmet maxime ſollicitos facit: dũ ſenſi=
bus noſtris nichil qđ mentẽ ſtimulet anteponit· dũ
conſpecta mulier non irritat peculantem libidinem
non conditus arte ſapoꝛ facit edacem · rarus ibi
de aliena felicitate liuoꝛ adeſt· non pꝛecioſas opes
auaricia cogitat ꝓcul abſunt qui nos lactent ad ne
quiciã ſodales· non refertũ penu nõ plena frumẽti
pꝛõptuaria nos reddunt de lauticia curioſos: nec re

posite ad subsidiũ egestatis pecunie beatam nobis
tranquillitatẽ pollicent. Nichil ĩ solitudine oculis
nostris vt ĩ vrbib⁹ obicit: nec sũma ediũ aut templo
rum fastigia nos ĩpediũt frui puris nature muneri
bus. Aperit ibi quoq̃ versus respicias celum. nullis
purgamẽtorum sordib⁹ aer ĩficit. nec ĩ fluuiũ excurrit
putre et fetens lutum: quo plerũq; in vrbibus aqua
reddit insalubris. Adde q̃ noctur⁹ ibi sopor q̃etis-
sime agit/ dũ nõ cãtilenarũ non minorum sontib⁹: non
strepitibus bachantiũ vel ad furta et cedes: vel ad
sordidissimas discurrentiũ adolescẽtulorum volupta
tes sõn⁹ abrumpit. O beatã solitudinẽ: q̃ exemptũ
molestiarũ turbine hoiem sancto ocyo id est diuinis
obsequijs sistit: et pmouet ad contẽplationem crea
toris. Putabis forte tanq̃ ĩexpert⁹ adolescẽs hec
sine testib⁹ scribere me. teq; etate feruentez meo sen
su velle cohortari. Lege fili regũ iudeorum monu-
menta: inuenies mox ad solitudinẽ iordanis taber
nacula struxisse viros dei qui hominũ cetu abstinen
tes vino q̃z et siccera pepercerũt. Quid ioannes ille
prophetis gnatisq; hoim xpi testimonio superior
nõne deserti solitudinẽ tenell⁹ adhuc ĩcoluit Quid
magister et vite pceptor xps? secessit ille crebro extra vrbẽ
et de monte docet ignorantes Et cũ glorie sue maie
statem ostensurus esset: assumpsit seorsum in mon-
tem petrũ et ioannẽ vbi humanitatis corpulentiã ĩ
diuinitatis admirabilẽ splendorẽ transformauit.
Nõ in vrbe et apud hoies sed in deserto pcul tẽpe-
rata cibis et ad esuriẽ vsq; cõfect⁹ abstinẽtie nobis
pponit exẽplũ. sed ne hunc supra id q̃d fragilitas
hoiz põt diuinitate sua fecisse arbitrer̃ subsequũt illũ
lõgo ĩteruallo sz feruẽtissĩa charitate nõ pauci atq;

lp̄mis paul⁹ anachorita mirabilis·antoni⁹ille quē tot o orbi fecit de⁹ illustrē. Julian⁹·hylariū·macha ri⁹·moyses scytha·pafnuti⁹. ser apiō. et reliq̄ cum inumeris discipl'is/ q̄ vel egyptum/ vel thebaidā/ palestinā/ syriāq3/ et mesopotaniā tradūtur varijs solitudinib⁹ habitasse· His addi diuus ille hyeronimus: et q̄s de vitis patrū scribēs a se visos enumerat· At quorū recognoscēdā ꝯuersationē cū te remitterā si aliq̄n te tui peniteret: te q̄3 nō fugeret/ q̄3 vtile est hoī ꝓcul ab hoīb⁹ diuersari· Qōiter regias occupationes dauid desiderās· Quis īq̄t michi dabit pēnas sicut colūbe et volabo et requiescā? Nec satis illi factū esse putabat si incēdēdo ꝯueniret: nisi pennis adiut⁹ festinato volatu ferret ad secessum·vnde ꝓtin⁹ adiūxit. Ecce ell ōgaui fugiēs et māsi i solitudine·requiescere in secessu optabat qui iter sibi famulātes regū more frui poterat delicijs· Edoct⁹ erat nō in turba populorū sed in ꝑrupto mōte synai cōfabulatū cū deo fuisse moysen. Ibiq3 remotis preter iosue arbitris legem diuinitus suscepisse· Alia multa tibi de solitudīs bn̄ficētia guillerme fili memorarē: si non te carnis adhuc titillatione flagrare cōstaret· Nā q̄ in te feruet ardor īmoderat⁹ rei secularis: seuerū me nimis et morosū ostēdero: si spāulis bus alis te sublimē rapere voluero q̄3q̄3 tecū supra q̄3 merit⁹es benigniter actū estcū ī eo te loco sistim⁹ vbi noster ordo diuina ostētione ꝑncipiū accepit. et quē ideo ꝓcul ab īcolis prisci illi patres nr̄i iohannes et felix elegerūt: vt se ad virtutē et sanctimoniā exercerēt· q̄ duo ī vrbib⁹ difficillime ꝯparent: et si aliq̄n parta erūt: magnis laborib⁹ cōseruant· Illud ergo te guillerme ad emendationē exerciter cū ītue

ris disertã oliꝫ cõuallẽ coli tãdẽ ꝑ sctissimos hoies atq; habitari cepisse: et ꝓbuisse exemplũ quo ꝑ multas orbis regiones ordo diffunderet diuine trinitati et redemptionis captiuorũ. Et nisi maxime desipis multas habet vallis ipsa cõmoditates. q̄ a vera sollitudine longe deficiunt. Est enĩ irriguis locus ⁊ pascuus. Et que illũ circũsistunt silue non ita inuie sunt quin vicis frequentibus habitẽt. Ager frumẽti ferax colit in alimentũ cenobij pecorib⁹ aũt si cura ĩpẽditur hoc lucro sunt. Accedit preterea ex ferãiantibus quas venerari interdũ licet honesta voluptas. Et qđ nõ extremũ puto: concentus et naturalis quedã ex auibus harmonia auribus etiã delicatis affert. Quid si inter arenas late patẽtes / ĩter prerupta montiũ scopulis in celũ porrectis: qualia sunt multa seruorũ dei habitacula conuersari mandassem: vbi quaꝫ nescis linguam audires: illa non mundi huius: sed aliene cuiuspiã creationis esse iudicares. Collige teipꝫ fili: ⁊ recordare cur primo natus: cur renatus. cur per religionem renouatus sis. Te natura vt reliquos homines eduxit ad laboreꝫ Non igitur ocio et voluptate tempus quod viuendo trahitur terere debes. nihil accepim⁹ preter animum ĩmortale. Pulchritudinem et corporis vires vel morbus vel breuis etas absumit. Opes si non fortuna demit. auferunt latrunculi. Famam denigrat liuor. Spes omnes repentinos casus inanes facit. Una est virtus que nos sempiternos reddet Uale. Ex cenobiolo diui Maturini kal: nouemb.

Robertus gaguinus. Georgio hauart regio consiliario. xxx.

Cio clarissime georgi q̄ȝtū et tibi et cenobio diui vicentij de roboreto ꝓ debito mei ordis sim obnoxius. Sȝ qꝛ neutri satis recte facere possum michi q̄deȝ acerbū est. Miseret me tenuitatꝭ cenobioli/a q̄ supra q̄ȝ vel lē penditur seni annua pecunia nec minꝰ pudet me dilationis: qua te forsitan a me trahi putas. quasi nō operibꝰ sed verbis [vt aiunt] pascere te cogitez Sed ita mediusfidiꝰ ꝛ natura et optio iure oēs res agi debent: vtnulli sua occasio substrahatur. Duobus iā vt meminisse potest ex ea domo exactis ministris. terciū īduxi quē etate defectū breuioris vite arbitrabar. sedet tñ sagina oppletꝰ senex et stertis: crapulā exalās. Cui de abdicādo se ministratu si quid suggessero: suū iuguluȝ peti ꝛ se cōfodi clamitabit. Adeo suspiciosi sūt senes atqꝫ formidolosi. Obsistūt preterea michi cōpotores hoīs q̄ illum obstinatū reddūt: ita vt saxū faciliꝰ q̄ȝ preduram eiꝰ mentē emollias. Cōueniā tñ illū. acetoqꝫ et igni q̄ȝ admodū deiecisse alpes annibal memorat saxeū senē effringere tentabo. Quod si inanis erit conatus noster. reliquū fuerit alia via contumacē senē adoriri. quā etsi suspicari potes eā tñ patefacere nolliȝ priusq̄ȝ iexpugnabilē nr̄is machinis laruam conperero. Uale. Apud parisios ꝑdie kal. ia.

C R. g. fratri Alphōso velho vlixboneñ mi. s. xxxi

I q̄lesad me lr̄as sepe dedisti talē erga me aīȝ gereres. nō fuisses ī tuā purgationē carissime frat tā tardꝰ. Cū de custodienda et ꝯseruanda tibi dignitate me crebris lr̄is sollicitares: nec ꝟbo pcꝰ nec ꝑmissis fui

sti. Ubi vero p meã i te liberalitatẽ aduersariũ su
peratũ habes: nescio quõ fact⁹ es sõnolẽtus: vt me
nõ modo nõ curare: sed tue salutis oblit⁹ esse videa
ris. Scis q̃z temere patrez illuz ferrã dñ a me domũ
reuertentẽ apphendisti. ꝛ cũ venerabili seni nõ par
ceres/ hoiem canicie venerabilẽ fecisti captiuũ: nris
lris quas ferebat cõtamiatis: d eide monit⁹ ꝯtẽpsi
sti pastorẽ. Suspẽsus postrẽo ꝛ diuis iterdict⁹ cuz
de relaxãdo iterdicto me vehemẽter rogitasses: in
te fui supra tuũ meritũ idulgẽtior. nec iõ multo mi
n⁹ igratũ te exhibes. si hoiez me putares frat: non
existiares te ipune abuti posse mea patiẽtia. Nec si
mẽtẽ hres sanã ꝯsciaz tuã tulisses tã diu excõicatõe
teneri. Qd si culpa añ hac caruisses: nũc p icuriaz ꝛ
ꝯtẽptũ xpiane legis te reddis suspectũ. Id cũ ita sit
et meoꝝ i te beneficioꝝ nõ satis memor culpã nõ ag
noscis. mirari nõ deberes: si te flagello castigarẽ. Il
ludq; vnũ te amonere pt: si ex fratri cellis q̃ tecũ de
gũt scitillã ei⁹ quã i me cõmisisti rebelliõis aliqs in
te cõcepisset. tu magni spũs hõ nõ eq̃nimit tolera
res. quãobrẽ existiare te decuit: nõ minorem me ex
te obeditionẽ expetere: q̃z ex tuis ꝯfratrib⁹ exigis.
Itaq; nisi dilatões ꝛ negligẽtias tuas: i occupatio
nes aliqs tuas reijcerẽ: graui q̃ dign⁹ es pena te iã
pdẽ affecissẽ. Sꝫ si hõ es si xpian⁹: si san⁹ ꝛ cõpos mẽ
tis. si deniq; supest i te religionis q̃ sq̃z ꝛ sctimonie. re
cordere stat⁹ ꝛ salutis tue ne meã paciẽtiã i furorẽ ꝯ
tas. Ueniat tibi i mẽtẽ cũ ab iimico ꝛ capitali hoste
agitabaris euicicq; timeres: rebus me tuis ꝯsuluisse.
ita vt nra ope atq; autoritate adnix⁹ nũc stes ꝛ vale
as. ille ꝓstrat⁹ lãguet ꝛ tabescit. ingratissim⁹ hoiz
oiz hñd⁹ es si hec te ptereũt ꝛ nisi resipiscas pericu
lũ dãnatiõis nõ euades. Ex vrbe pisea. xvij. kal.

¶ Robertus gaguinus. S. epistola. xxxii.

Enabãt heri apđ me duo ex amicis nostris cũ litteras et margaritã tuã ad me tulit griff⁹ cursor. Legi pbãt epłam. nec fuit ociũ p̄ła vel legendi vel scribẽdi. sʒ nec itrospiciẽdi rethoricẽ tuã q̃ʒq̃ʒ ei⁹ me singularis iscriptio delectaret. Abeũtib⁹ p⁹ lõgã ꝯfabulatiõem amicis: i ipa ferme nocte media ea delibaui q̃ operi tuo lõge pluseras. vbi illud añ oĩa me oblectauit ꝙ theologos magnope admones felicissime artis q̃ sine nichil cõsionari vel grauiꝫ vel splendide pñt. Reliqua vero si librũ diuersari parũper apđ me sines legã diligẽter. Quippe cui isit oĩs dicẽdi maiestas cũ iucũda tũ extimẽda maximi. Ceterũ q̃ đ me fama tibi surgarriuit ita iterpretabere: vt p̄mũ cogites qb⁹ auctoritatib⁹ eã suscepisti. Alios eni beniuolẽtia: emulatio et liuor alios: q̃sdã yronia solicitat: ego me it⁹ et icute noui. Arcũqȝ tñ đ meis carmĩb⁹ iudiciũ facies cẽsurã suã et eruditoꝝ oĩʒ subire nõ vebor: ꝙ vo tãti me habes vt meã familiaritatẽ experas gratias q̃dã habeo nõ vulgares. Sed vide ne dũ a vestibulo fauũ aut [vt inq̃t plini⁹] lactis gallinacei haustum speras: arida oĩa cũ itraueris inuenisse declames. Si quid vero erit qđ vel amenũ vel ridiculũ ex me tibi desumere possis: vtere vt velẽs cõsuetudine paruitatis nostre. Uale. Apđ Parisios. iiii. noñ. maii.

¶ Ro. g. Philippo beroaldo Bononieñ. xxxiii.

Cam ego ad te suauissime philippe carmĩe scripsi id desiderabã maxime vti eodẽ genere scri

ptiõis respõderes. Nã qꝫ te ꝓsa orone dicẽtẽ audie
rã simul putabã adesse tibi studiũ versu scribẽdi: q̃z
admodũ natura fere et diligẽti cura cõtigit italis
hoib⁹. sed maluisse te arbitror familiari tibi stillo
euoluere te nostra iterrogatiõe. Indigna fortẽ quã
icũbãt hoies maiorib⁹ curis ocupati. At qualẽcun
qꝫ eã existimes: t e illi respõdisse ꝑgratũ accipio. sed
nõ ita oino cura me liberasti: qui itẽ de re ipsa sim
anxius. Tẽpus illud i causaz sero delati ad rheto
res honoris aduocas: q̃z et rudis adhuc cenatus a-
gros magis q̃z litteras excolebat: ⁊ iis solũ exercert
opib⁹ iubebat romanã iuuẽtutẽ qb⁹ ad ꝑferẽdos bel
li labores vires corpis firmarẽt. Qua i re minime
tibi aduersabor qñqdẽ roma a sua origine nõdũ per
spexerat qd ꝯmoditatis ad rẽpublicã facultas dicẽ
di tribueret. Neqꝫ id vicio dari volo primis vrbiuꝫ
cõditorib⁹ quib⁹ ad laudẽ abũde est iecisse bene vi-
uendi fundamẽta. At postq̃z multis iã seculis ⁊ re
ipsa cõpertũ est humanũ gen⁹ adiuctũ auctũqꝫ esse
bñficio dicẽdi: ipsas quoqꝫ vrbes ad eloquẽtissimi
hoib⁹ [vt est apd ciceronẽ] cõstitutas esseqꝫ neiez q
nõ apte eloq̃z mutire ⁊ balbutiri mallit: id qd arte
rethorica cõseqmur: q̃ hẽ tarditas ⁊ qdã malicia se
culorũ oim: vt p̃clarẽ artem eiusqꝫ ꝓfessores aut de
spuãt aut pẽdãt minimi? Nũqd ãte cõditã romam
grecia dicẽdi peritiã ignorauit? Quid ĝ vult illa so
cratis i gorgiã subrisio: cũ egregiã ciuilis scie ꝑtem
vult popinis patinisqꝫ additã nõ dissimulauit coq
nariã appellare? qua estimatiõe fuisse semꝑ cõ pȓes
nõ negabis. q̃zadmoduz [ne externa ⁊ antiqora re
fricemus] in hac parisiorũ schola esse videm⁹ obs
uatũ. Ita eni nescio quo modo dicẽdi studiosos ol-

faciāt multi vt obuios factos ceu maleolētē ſpin ctō
tractis narib⁹ exufflēt. Quo fit vt facile putē illos
peſtilētē hanc artē eē cui⁹ cōtagio cōtaminari atq;
īfici ſe ꝑtimeſcāt. Parua ergo ne tibi ratio admira
tionis noſtre eſſe videt̄: cū bene fatricē hāc diſcipli
nam aſpernātur noſtrates phī: q̄ cū recte eſt aphēſa
multas vtilitates parat? Quas ne plurimas cōme
morē: illud non poſtremū videri debet: ꝙ ꝑ eā cogi
tatiōes noſtre nō aliūde q̄ʒ ē aſplēdore hui⁹ artis et
nitatē nanciſcūtur. Magnaqʒ vis eius ex fabulis
oſtēdit̄: quas aridas ⁊ deſpicabiles acceptas ita di
cendi perit⁹ expolliis: ita ſucco ⁊ calore viuidas red
dit: vt illas iamdiu lectas nulla oblitteret vetuſtas
nulla obtrectātiū maliloquētia exterminet. Mira
bor igit̄ ſemꝑ ī mo īdignabor maxime tā multa ſua
uiſſime eruditiōis cōmoda nō modo ꝑteriri a multꝭ
ſed floccipēdi ſuſannari calcari. Uale. Ex maturi
norum ꝑiſieñ. edib⁹. vij. Kal. octoƺis.

¶ Ro. ga. Joāni de mōte doct⁹ theologo. xxxiiij.

DE carmine quod ī roberti ſoƺbonici lau
des ſcripſiſti ſic ſētio Laudo tuā ī hoīeʒ
bñ de oƺbe xp̄iano meritū pietatē tuū in
geniū laudo nec īpƺobo caracterē Sed ne te aſſenta
tiōe palpē tu meo cōſilio illud iteꝝ atqʒ iteꝝ pēſicu
labis. Aliud enī eſt poſteritati nos perēniter crede
re. aliud equalib⁹ nr̄is noſtra ex tp̄e cōdita opa cōl
care. Illa ad ſcrupulū q̄ acceperit trutinat oīa. Hi
ſicut tumultuarie legūt ita errati noſtri facile obli
ui ſcunt̄. Quedā ergo que rudius [ſi recte cogites]
ſunt elimabis. Uale. iiij. id. iunij.

¶ Robertus gaguinus Johanni drieſco rationum
regiarum computori. S. epiſtola. xxxv.

ꝙ ad te post discessuꝫ tuum nōdū scripsi: nō facit in
opia rerū de q̄bꝰ scribi nō possit· Nō em̄ ē ꝓcella hu
ius tēporis tā vacua admirabiliū rerū· vt nō abūde
pluria se offerāt iis q̄ scribēdi peritiā habēt· Una ꝓ
fecto auernia est que satis prebet miraculi: vbi tre-
more terrarū edes alie discisse: alie collapse tradū-
tur· quo simili prodigio apud priscos aliq̄d porten
di sepe creditum est· Nobis vero tanq̄ꝫ certa natu-
re lege ⁊ terra tremuerit ⁊ ruina euenerit: parui exi
stimant· Accedit p̄ter hec burgūdia nō arida scri-
ptoribꝰ meteries· q̄ singulari ꝑuicacia· ⁊ horrēdis
quibusdā furiis ad arma cōsurgit· Aduersum quā
gladiū exerit ludouicꝰ aīo erectꝰ et grādi exercitu
potens· Nec si q̄s seorsū scribat: hystorie nō satisfe-
cerit nisi et rerū et tēporū et cōsiliorū et euentorū cō
scius sit a quoruꝫ oīm cognitione longe absumus
monasticis cerimoniis abdicti· quāobrē non facile
consequimur id cuius gratia principes pugnāt· Nec
sum tā gnarus latine elocutionis vt memorabilia
nostre etatis litteris committam tibi maxime inter
aulicos versanti· Urbanarū vero rerū nō sū anxie
curiosus: quippe qui bonā diei partem domi exigo
vbi cū libellis meis cōfabulor· qui me ꝑ orbē circū·
ferūtur dum alius in asia: alius in lybia alius ꝑ la-
tiū ⁊ galliam res olim gestas refert· Nec in terris
mussito semꝑ feror interdum altius· et proxime ad
superos rapior lectōne sacrarū scripturarū· His re
bꝰ fit: vt nec bellorū molestias. nec vrbis strepitꝰ ex
audiā. Nisi q̄ me nōnūq̄ꝫ scolasticoꝝ clamores ⁊ lu
ges rixe cōtristāt A quibꝰ orta ē in deligēdo postre
mo rectore grauior longe q̄ꝫ olim visa est contentio
aliis i alios nūc cōuiciis nūc cōtumeliis attrocit̄ pu

gnātibus nō aliter ac aleciarias et piſcatrices alūt
ſeſe criminari:⁊ feros interdū vngues inuoluere in
capillos.nec ꝑus triduo toto diſceſſuz eſt q̄z biceps
vniuerſitas noſtra facta eſt· Itaqꝫ pro vno duos re
ctores imouere ſectores hꝫ: alterū francū:picarduz
alterū· Cōtōnē hodie apud me habuit picardꝰ· frā
co curiā parlamēti appelāte· Hoſtiariꝰ patribꝰ miſ
ſuſꝯtionē diremit· Itū eſt ad iudices qui ius dicāt
Minime ꝓfectū eſt oriri de imperijs certamia:cum
ob trimeſtrē magiſtratum ſcholaſtici pugnāt· Sed
noſti quas turbas liberaliū artiū collegia ſemꝑ ex-
citent.ſunt in illis temerarij adoleſcētes multi quo
rū tam ſeua eſt vis vt nō ſit ſeniorībꝰ ſua autoritas
Nulla eſt diſciplia cōſeruādi maioribus honoris·
Quo qſqꝫ efferatiꝰ clamat.eo potiore eſt ſuffragio
ſed de his portentis ſatis· Lucanus tibi diligenter
appatatur· Ut ſinguli michi codices a librario red
duntur· ita eos emēdo· Nō citiꝰ in vrbem redi bis
q̄z ſit vſqꝫquaqꝫ abſolutꝰ· Allati recenter ſunt a ve
netis complures artium humanitatis libri non vi-
ſi hactenus nobis.ſi tuo ſtudio aliquot aſſeruari cu
pis:eos emere quēpiā iube· vale.vij.kal·februaſ·

¶ Ro.ga·s·Martino delfo theo.docto· xxxvi·

Legi prorſus curioſe libellum tuum
in quē de inſtituendo ferme ab vbe
ribus oratore vtilia plurimū atqꝫ ꝑ
neceſſaria cumulaſti· Letatus ſum
videre numeroſiſſimā materiez que
per late patentes eloquentie cāpos
cicerōis ⁊ quītiliani nō ſine cōuenientiſſīo ordīe diſꝑ
ſa ē:eā ſub vno aut altero cōſpectu a te eē repoſita
In q̄ oꝑe ita ꝑſſe ⁊ cū decore manipulos ꝓceptoruz

dicẽdi astringis. vt libellus quẽ collectaneum recte dixerim ẽcheridiũ amatoribus artis esse vtilis posit. Itaq3 vellem non accersitu3 me esse iudicem laboris tui·de quo non censurã facere sed laudẽ pferre michi obtabili⁹ foret tum·q2 ois honesti operis laudator poti⁹ q̃3 arbiter esse mallo·tumq3 studiorum quib⁹ beniuoli inuicẽ sumus cõiunctio meum habere potest examen suspectũ· Ee tñ q̃3obrẽ omẽs artis rhetorici studiosi tibi gratias habeant· ob id maxime q3 ad bene per artẽ loquẽdũ ꝯpendiũ illis parasti Unde videri potest quodã nois p̄sagio delfus id est delphicus appellatus esse. q̃ inter theutones natus tullianã in dicẽdo maiestatẽ: et in precipiendo quĩtiliani diligentiã referre cõtẽdis· Qua3 ob rem si non sponte tua ad propositũ tibi brauiũ curreres: hortarer te tota aĩ intentõe p̄seq̃ pulcherrimã disciplinã q̃ cũ philosophie ps est oĩb⁹ sapie deuerticulis lucẽ ꝛ splendorẽ affert· Quẽ cũ ipsi sapie nois vsurpatores nõ intueri sed suspicari tãtu3 possunt: nõ intellectã a se artẽ ꝯtẽnunt non lõge ĩis dissimiles qui condimentũ ꝛ saporẽ in cibis nõ discernunt sed sine palato ꝛ frumie sapida queq3 atq3 insipida equaliter transmittunt At tu haud absterritus plurimorum rusticitate/ sectare non impigre preclarã eruditionẽ dicendi· Que sola cu3 veritati super adiecta est studia litterarum interire nõ sinit Uale· Parisũ ix ·kal. Augusti.

Ro·ga.·Jo·deambasia epo Albieñ·xxxvij

St michi ĩquies admodũ aĩm⁹ Cessare nõ possu3 in cõmissis donec bene semel cepta compleant Qua propter magnificentie tue molestus esse p̄seuero·vt q̃

ad romanam profectionem attinet cures me cele-
riter instruere. Litterasq; expedire ad põtificẽ da
precor operã q̃ztũ ꝑ tuo ocio potes hec oĩa absoluã
tur. ne pẽdulꝰ ipe atq; diu hesitãs dies et pecuniam
frustra expectãdo terã. Stat sonipes spumãs ⁊ fre
nos ore fatigat. Et queritur longã nõ ꝓperare viaꝫ
Uale. pridie non. augusti.

❡ Ro. g. epo. ligoneñ. R. de ambasia xxxviij

ECce frusta oĩa tẽtauimꝰ. Uana facta ẽ sollici-
tatio oĩs nostra. Uigilas cursitationes curas ꝑ
ces patiẽtiã nr̃am mors repẽtina põtificis sixti ab-
sumpsit. Et q̄ dies plurimi expectãdo anxie atq; la
boriose nobis pepererãt id totũ ĩopinato nũcio su-
blatũ est. ita vt oĩꝫ artes ꝯsiliũ ĩdustriã diligẽtiã nõ
alio q̃ꝫ fortune temeritate aut casu icerto agi si non
pietas ꝓhibere t reputareꝫ. Aduersabat̃ eq̃dẽ pro
posite legatiõi ballue legati andegauẽsis depulsio
et ĩdignationẽ quãdã põtificis cõmeruisse videbat̃
Sed huic morbo cũ paratũ esset antidotũ. ⁊ omnia
ad gr̃am posse reuocari multi sperarẽt: versũ ẽ celũ
et infelix nescio quod sydꝰ expectationẽ nostrã eri-
puit. Itaq; dilata est legatio: aut quod magis au-
guror abrupta. Nũc expectat̃ noui põtificis assũptio
Interea nõ deerũt q̄ res nouare cognabũtur. Ex pre
teritis eni factionibꝰ cõiecturã facio futurorũ. Ui-
deoq; nõ minꝰ laboris ad eã q̄ secutura ẽ legationẽ
q̃ꝫ ad eã q̄ feliciter nõ successit. Igit̃ si dignitati si
honori si fortunis tuis studes esse cõsultũ cura de to
ta re sollicitos facias eos quos habes apd̃ regẽ et ĩ
curia tibi cõiũctos. ipe vero conabor diligẽter memi
nisse oĩm q̄ ad tuã dignitatẽ cõducere iudicabo. Ua

le. Ex corbolio nonas. augusti.

¶ Ad guillermū de rupe fortifrancie cancellarium cū parisios primū addūit: ꝓ schola et studio schola sticorum eiusdē Ro. ga. Oratio. iiij.

Uod me vides hoiem vite regularis et debito silencij obnoxiū pro magnis ꝛ sa pientibus scholasticis qui hoc loco ad tuā magnificētiā cōuenerūt dicēdi principiū facere non idcirco existimabis me vel sapientia vel faculta te orādi reliqs anteire Illud poti⁹ apd te cogitabis me īperio ꝛ vi quadā maioꝝ claustri latebris erudi tum vt palā esset q̄ta ꝓpter tuū aduētū leticia pia mater studiorū parisieñ. academie exultet cū is pre serti quā scā ꝓfessio silere iubebat ī cōi nūc oīz gau dio loq̄ et te corā viro eloquētissimo cogitur balbu tire. Tāt⁹ eni fuit paulo supra hos dies oīz q̄ litte ras ī hac vrbe sectāter meror et luctus ꝓpter nescio quā sue libertatis et priuilegiorū īminentē calami tatē vt nō per cōuent⁹ et solitas contiones ꝯuenire mus. sed ali⁹ alio tristis ꝛ stupid⁹ seorsū habitaret Deflebāt q̄sq3 doctrīe amētissim⁹ īfirmari ꝛ debili tari magis ī dies q̄tē et ocyū sine q̄b⁹ nō facile quis vnq̄3 erudit⁹ fact⁹ ē At postq̄3 euocatiōis suffragia ꝛ honestissimoꝝ iudicioꝝ dilatiōes te p̄side ꝛ cācella rio ītellexit: cepit paulo alacrius caput tollere. ꝛ deī recuperāda libertate liberi⁹ cogitare cepit. nō ei vl l⁹ nostrū aliť arbitrari poterat vt a te q̄ iust⁹ esses nō orireť aliqn̄ sedētib⁹ nobis ꝛ merētib⁹ lumē ꝛ sola ciū veritatis. Nō vbi subluxisse aduertim⁹: vulga tūq3 subito et causa q̄ de cācellariatu ē senatu pla menti quorūdā factiōe theologoꝝ ad regiū exame

abducta erat ad pristinū iudiciū esse reuocatā: nemo non cupiuerit te curā intueri. venerari te equissimū iudicē. et tibi cū gratulationis tū gratitudinis officiū exhibere. hoc enī a te donatū nobis bñficiū ideo maius videri atq existimari debet: q euocationis iniuriā ab iis acceperam⁹ qui se nostri studii priores semper esse voluerunt. et quorū autoritate atq presidio nostra libertas defendi debuisset. Quod vnū in primis eos quos supplices astare tibi conspicis variarum artiū preceptores excitauit: vt conceptas aīo gratias tā consūmate iusticie tue psoluerent. q̄ȝ q̄ȝ iustissime vir quid est quod huic tuo in nos collato beneficio par afferri possit? ab iis maxime quorū omnis supplex est liber: attramentū: calamus? Sed existimādus non es ex iis esse qui opes: qui dignitates et mundi cumulatas fortunas doctrine studio anteferas. Satis p te compertū habes quas lrarū et sapīe eruditio cōmoditates cū puatis tū publicis reb⁹ soleat īportare. Eniuero qcūq scholasticorū conuentus seu apud caldeos vel apd egyptios: vel ide apud grecos: addā ꝛ druydas fuit olim constitut⁹: ex eo velut ex cōfertissimo prōptuario grana viri sapientes prodierunt: qui reipublice gubernacula capesserent. Cui⁹ rei scientissim⁹ diuus ille rex atq im perator. Carolus cognomento magnus hoc potissimum supra septingētos annos curauit: in hac parisiorū vrbe loco toto orbe terrarū celebri alterā post athenas lrarū academiā collocare. facereq prudētissimorū virorū late diffusā semētē: vt in oēs mūdi puincias doctrina pdiret ꝛ sapīa. Atq ita pl⁹ fame atq glorie incōdendo vno errudiēdorū hoīm cōtubernio: q̄ȝ in dilatādis īperii finib⁹ sibi paratū iri

putauit· Est pfecto nimiũ vtilis ad oĩa fructus lit-
terarũ· quẽ quisustulerit: illũ eũdem humanitatis ⁊
cultioris vite rudimẽtũ atq ornamẽtũ sustulisse dã
nabitur· Idq sagaciter olfaciens Carolus quitus
cũ ⁊ infantiã atq adolescentiã sine eruditione altio
ris discipline exegisse se doleret: sũmope istituit plu
rimos in oĩ disciplina libros in vernaculam linguã
conuerti vt qđ a consiliarijs hoĩbus latine proferri
audieret id et legeret p se et nullo admonitore com
prehẽderet· in hoc maxie ptholomeũ philadelphũ
imitatus qui accitis autore demetrio septuaginta
ex hebreorum gente interpretib⁹ diuine legis volu-
mina traduci et in ampla admodũ bibliotheca col
locare mandauit· Tantũ valet disciplinarũ cogni-
tio ⁊ ad omnẽ rẽ gerẽdã maiestas· Et hoccũ tu oĩno
doctus et scitus homo intelligas· voluisti: oĩs bo-
narũ artiũ studiosas bene de tua singulari iusticia ⁊
preclara virtute sperare· Non ergo abs re xpianissi
mo regi gratulari poterim⁹ qui te sacrosanctis in-
stitutis et legibus illustrẽ ad cancellarie magistratũ
accersiuit· gratulabimur q̃z et genti ⁊ regno frãcoꝝ
cuius moderamia [dũ iudicis prees] pessum ire ne
mo formidabit· Tibi preterea magnifice vir merito
gratulabimur qui p gradus virtutũ cõscẽdẽs nullo
tuo ambitu ad hanc dignitatẽ vocat⁹ atq assũptus
es. Ducit itaq nos oĩs tua equitas in spem conse
quende tranquillitatis quã custodem esse nosti sine
qua nec libera nostra mẽs est nec studio cognoscẽde
veritatis incumbere quisq̃z potest· Illud mediusfi-
dius ingenue dixero duo esse que scholasticos in stu
dio lraꝝ cõtineant· vacationẽ a turba et negocijs se
cularib⁹· et alimentorum frugi ad mediocrem vitã

suppeditationē. Rerū eni strepitus a cōtemplatio-
ne distrahit. egestas hoīem absterret: dū press⁹ ino-
pia cogitur mendicitatis suffragio necessitati cōsu
lere. Haud facile īquit satyrus aquas emergūt quo
rum virtutibus obstat res angusta domi. Et iterum
Magne mentis opus/ nec de lodice paranda
Attonite/ currus et equos/ faciesq; deorum
Aspicere: et qualis rutilū confundit erynnis
Nam si virgilio puer et tolerabile desit
Hospitiū: caderent omnes a crinibus ydri.
¶ Et illud quidē a te sepe lectū audituq; est: moysē
a mōte cōtēplationis ꝓpter obstrepentē ⁊ tumultuā
tem in castris populū descendisse. Beatos etiā nr̄e
fidei duces apl̄os ministrādis mensis dyaconos se-
ptē ꝑfecisse: vt curis vacui: vite verbū liberi⁹ ꝑdica
rent. Nōne cū annone caritate tota egyptus labora
ret: stipendia atq; annonā ex publico sacerdotibus
rex pharao constituit? Simile druydibus gallis:
simile gymnosophistis apud indos factum esse et
cesar et strabo noīatissimi scriptores tradūt. Nr̄is
autē scholasticis annos iā duos ⁊ . xx. vix licuit quie
scere: vix beneficiolū sine difficillima lite asseq̄ ꝑmis
sum ē Quinīmo ii quib⁹ hec vrbs velut domiciliū
et quies ad cōparādā doctrinam esse debet: ex ea per
euocationū inquetudines abducunt. Quā x̄o ī eccle
siis ꝓmotionē cōsecuti hacten⁹ sūt aut posthac con
sequi sperent facile oīs intelligunt. Episcoporum
nepotibus et ineptissime interdum familie ecclesie
conferuntur. Eam ob rem de duodecim scholastico
corum millibus vix totidem hodie videm⁹ cēturias
Itaq; sicut suffossis aggeribus et dirutis muris ho
stes ꝑuo labore vrbē inuadūt: ita mutilatis priuile-

giis et oppressis nostri studij libertatib⁹: nescio qui edaces et cōpotores coquinarū:nulliusq̧ pensi ho-mines studiosissimos quosq̧ impetūt·impetitos ex trudūt:extrusos procul a litteris agunt· Inter has tēpestates et molestias circunspectissime iudex quē animum ad disciplinas miseros studentes habere confidis? Quibus tamen turbinibus quia vno iam memorabili iudicio occurristi: et gratias quantas grata mens vlla pōt nostra omnis vniuersitas tibi reddit. Teq̧ quē velut patronū et spei sue anchoraz conspiciunt vniuersi orant: vt qđ de reducenda ad curie senatū causa cācellariatus contra theologorū inceptationem cepisti id propere absoluendū prius q̄z hinc abeas cures Proxime ei instant tp̄a cū eius dignitatis officio scholastici indigebūt·dū alij atq̧ alii licētiam alij doctoratū festinabūt adipisci· hoc pacto odia simultates. quas ira et indignatio multorum animis impresserunt sopiemur·et ij qui tur-batione egri nunc a tibi exhibita cōgratulatione se se auertunt/penitentia factorū emolliti ad cōe sue matris domiciliū reuertentur· Jam·vero q̄z ad calcem orōnis festinamus id quod de promouēdis ad ecclesiarum dignitates latius dici poss̄z cure tue sit spē reddere bene merentibus alicius post hac bene ficij consequendi· Hac tantū expectatione animati ad sua collegia refluent ij qui per superioris tp̄is molestias hinc euolauerunt Id autem facile factu erit si priuilegiorum restitutione firmatos si euoca-tionum grauissimis molestijs et impensarum dis-pendio liberatos: si beneficiorum subsidio per re-gis magnificentiam se iuuandos intelligent. Me-mineris igitur dum celebrem hāc studiorum nutri-

cez tuo presidio fouebis adepturũ te nomen glorio
sum· Multi enim litterarũ amore constructas a se
bibliothecas copia voluminum ornauerũt· In qui
bus est ptholomeus et eumenes· pollio quoqз asini⁹
et apud atgenas pisistratus gloriã sunt non mini-
mã consecuti· Tu vero de conseruandis propagan
disqз scholasticis et doctis hoĩb⁹ si curã excipies·
tanto fulgentiorẽ gloriam et laudem consequeris
q̃zto maius est sapientes hoĩes q̃з libros conserua-
re· Glorie igitur et fame noĩs tui ita consulas ora-
mus magnificentissime iudex: vt nulla re magis q̃з
intuenda nostra id est litteratorũ libertate et proue
ctione existimes tibi ⁊ posteritati tue laudem pari-
turũ: Quam vt augeas/auctam retineas/retentaз
cum incremento virtutum longissime possideas op
tet modestissima parens nostra· que se suos alũnos
omnes tue iustissime equitati commendat·

¶ Lodoico epo xatoneñ. Ro· ga· S· xxxix:

Um ꝑpter fortune/vt ipse iudicabam
iniquitatẽ me plus solito meror ali
quando inuasisset: omnisqз michi cõ
solator non modo dolorem non leni
ret/sed magis magisqз augeret· ce-
pi hoĩm declinare frequẽtiã ⁊ crebri
meme suspiriis affligtare: tanq̃з supra humanũ mo
rem sors in me aduersa grassaretur· Repetebaз me
stus ex veterum hystoria infelices plerosqз· quos
ab exordio generis hominum ad nostram vsqз eta
tem calamitate contritos acceperã· In quos tam ⁊
si longe acerba mali conditio seuisset: ad meam tñ
relata· inferior minusqз amara illa videbat· Ue-
niebãt mihi ꝑtenus in mẽtẽ recẽtiores plurimi q̃rũ

cum ego nunc generis ampletudinez nunc vite san
ctimoniā vel excellentē doctrinā mente reuoluerem
subirentqꝫ demū q̄ me viuo atqꝫ inspiciente prelia ꝛ
contusiones fortune ipsi ꝑtulissent. non me modo
misellū. sed totā hoīm ꝓpaginem fluctibus oīo ad
uersitatis mihi doluit agitari p̄sertim vbi neminē
reperias quē ad extremum comitata fuerit sine pe
nitentia felicitas. imouero quem mala sors crebris
non offenderit interuallis· Enimuero nec dignitate
quempiam nec diuitiarum affluentia: sed nec ami·
corum p̄sidio defensum intelliges· Itaqꝫ vel intra
domesticos parietes nascitur iniquitas·vel turbo
aliquis vehemēs quē nec videas nec suspiceris fo
ris insurgit·Qui si [qd̄ ꝑ rarū est] ꝓsequi desistit in
quies·nichilominꝰ interdum animus seditionē pa
rat. nec tantispar duz extero carent hoste mortales
beato eos ocio frui sinit·Dissidet ei sibi nōnūq̄z ho=
mo et demee terētiani ista ꝛ affligit se met atqꝫ excru
ciat·His ergo et multo plurimis continēter cōflicta
ri homines cum ꝑmoleste ferrem vt acerbitati tan=
dem mestitudinis non nihil medicaminis et conso
lationis ex studio litterarū adhiberē tētaui victus
ferme impatientia querelis grauioribus miserā ho
minū conditionem incōtemptum adducere: Fit enī
plerūqꝫ/ vt cui malo presētaneū non succurrit reme
dium: acrior illud furor et sthomacatio quedam
aut mitiget·aut tollat·Paucis igitur carminibus
grauiores hoīm incōmoditates persequi et comple
cti mihi visus sum: quasi incitatam indignationē:
alia atqꝫ alia superadiecta indignatione sanarem
Verū vbi a furia mens fatigata quieuit: carminis
memor dauitici veruntamez in imagine pertransit

transijt homo sed frustra conturbatur: caligātes in dignatione & merore deiectos oculos mens extulit. et dei recordata est: tristemq; vt est apud psalmistā scopuit spiritum reminiscens miserationū domini. qui in militiam profectū hominē laboribus eū & pugnis exercet. ne ad beatitudinē destinatum sempiternam: tranquillam inter fluctuantis vite procellas requiem se nacturum expectet. sed peregrinari se tanq̄3 aduenā intelligat/ cui nec terra sit nec ciuitas ꝑpetuo incolenda. Sciatq; dicere cum propheta. Incola ego sum in terra. et peregrinus sicut oēs patres mei. Quo fit vt pro vite breuitate intendat animū semp hec incorruptibilia proficisci. & non occupari marcescentibus celeriter bonis. sed explicare se seculi sollicitudinibus. vt quicquid blādimēti voluptas vel terroris inimicus vel carnis grauedo dissidie obiecerit/ id calcatum exuperet. certus omino mortem trāsitu3 esse in vitā felicem et nūq̄3 desituram. Cui immortali vite per aduersa cōparāde arma atq; aminicula cu3 rationis tū dei sicuti accepit ita illa ad se tuendum exercere potest. Accedūt ad hoc infinitorum pene virorū3 atq; mulierum preclara certamia quibus nec nature: nec sexus īfirmitas sic obfuit. quin portentorum seuos icursus in se exceptos peruicerit. Talibus profecto antidotis conceptum cum furore errorem solatus sum. Et quod mecum indignabundus primum deniq; quietior factus cogitaueram longiuscula elegia cōclusi. Que si aliis ad similem temperandum furorem non proderit. michi nichilominus aliquantisper valuisse non nouerim. Tu vero reuerēde pr̄ hec ita legere poteris/ vt quamuis sanguinis nobilitate et pōtificia

cumulatus dignitate fortune temeritatez facile de
spectes·aliorum tamē sorti calamitatiq3 pro sacer
dotis misericordia condoleas: apostoli sc3 verbo
cōmonitus·Quis scandalisatur:et ego non vror·
Vale parisiꝫ:iiij.idus februarij·

Robertus gaguinus Joanni magistro
regio aduocato·S· eplā·xl·

Uam sum cupid⁹ pacis in ea lite q̄ de baccalarijs nostris diu agitata est vir optīe ipse nosti·Nulla enim alia re cāz ꝓmouere distuli magis q̄3 spe ꝯponēde cōtrouersie que in manib⁹ ꝓpe haberi videbat/si nul la simulatōne nr̄i te aduersarij fefellissent·Nā cum multos dies traxiss3 te ille robertus negocioꝝ scole gestor:heri q3 nescio qua vana spe me illusit renun cians ꝯuēturos hodie apd̄ rectores deputatos iudi ces a qbus questio fineret·Verū expleto cōuiuio·cū sciscitarer rectorem et conuiuas que illorum esset de conuenturis arbitris sententia·sese alterutrū in tuentes qd ipe velle3 se nescire rn̄derunt·Quāobrē sensi Robertum illum verba dedisse/et circūuenis se me dolo malo·Jgitur tue diligentie ⁊ cure sit me minisse humanitatis et benignitatis collegij nostri decretorum moras aduersariorum ta3 equo animo tolerantes·vt eos ad quandam iuris equabilitate3 prouocaret·Nunc quia in eaꝫ angustias perduxe runt nos·vt ante festos dies dominice resurrectio nis lis terminari vix possit ·tentabimus ex collega rū nostrorum sententia curie prouidentiam adire q̄ suo iudicio hmōi cōtētionib⁹ ⁊ dolis inimicorū oc currat.Vale·apd̄ diuū maturinū Pa·iij·noñ aplr·

¶ Guillermo de ruppe forti cancellario francie studij parisieñ. vniuersitas. S.

Agno turbine curatū agitati magnifice cācellarie cognitur rebus & qeti nře cōitatis cōsulere. Nō ei tanta nos aliqñ iqetudie laborasse meminim⁹ sȝ nec angariatos eē vectigalib⁹ q̄ȝadmodū nos nřosq̧ cliētes & officiarios p̄mūt ij h regijs tributis p̄sunt. Quos & si crebris cōuentionib⁹ iterpellauerim⁹: asperiores inde facti: nō vnū aut alterum ex nostris sed plurimos sine discrimine cōditionis seruili quadā exactiōe cōtristāt. Et his quidē incōmodis afflicti cū libertatē nřam more maiorū vidicare decernim⁹ oppīssores nostri ad regiā nos maiestatē ita detulerūt: quasi prohiberem⁹ psoluere fisci rōnē. Qua accusatiōe q̄ȝq̄ȝ nō est visa maiestas indignari: nobis tñ cōpertū est lōge alia de nobis accepisse: q̄ȝ nřam i maiestatē ei⁹ obseruātiā decet. q̄ȝ obrem parlamēti cenatus nos ad se accersitos conquerentes. Audiuit cōtra aduersariorū eriminationes. nec regis preter misit aduocatos qui principis maiestatē tuerent. Neq̧ his consultationib⁹ vulneri adhibita est curatio. Agimur velut libertas nřa possum iret. Qua sicut retinaculo et solidis neruis nostra comunitas cohereat: illā dissolui prope diem necesse est nisi ille a cui⁹ iustissimis progenitoribus cepit exordiū faust⁹ felixq̧ subueniat. Propterea publico nostre cōitatis decreto: hic noster orator ad regem pontifici iussus est: qui vestro patrocinio vt speramus adiutus innocentiā nostrā regie celsitudini manifestet: libertatem procuret et litterarum

consulat ocio· Sit igitur vestre benignitatis causaȝ tueri scholastice libertatis que cum fere ablata nobis sit: alia nobis eius recuperãde spes est: nisi quã rex piissimus vestra diligenti cura restituat· Valete· Parisii pridie nonas martij·

¶ Robertus ga· Ambrosio cambrayo· xlij·

Olentem me ad te aliqt scribere dehortatur turbulentia nostre tempestatis: in qua totis momẽtis arma cõcrepitant· Occurritq maxime illud angerone simulachrũ cui ob cautionem taciturnitatis ori digitus adherebat· At cũ p orbẽ xpianum aĩo circũferor: reputans quot vndiq bella circũstrepũt vix impero michi silentium· miseretq īprimis nostrarum galliarũ· Quib⁹ dũ ob vni⁹ hostis interitũ sperabatur quies vnde tumultuosior concitatur insania. Cui⁹ rei si quis deprehensas rõnes perscribat audere nimiũ putabit dũ pncipũ acta cõtractat: q̃ꝛ introspicere archana ppe piaculũ est· Inest tñ hodiernis reb⁹ late patẽs scribẽdi sedes que ad cumulũ virtutis et glorie ludouici meti et colligit possit· Nã si vtrãq sortis faciẽ spectes: nõ deerũt fortune regis vel miseratiõis vel felicitatis exẽpla· Quippe q adolescẽtiã egit sũmis piculis obiectus dũ hĩc ad dieppam: illic ad heluetios iussa patris exequit· Nec sequens etas caruit incidijs· dum in brabantiam ad philippum malignantiam calumnijs extruditur· Sed nunquid regno poti⁹ vitã egit tutiorẽ? Nemo regũ oim frequẽtiore põpa ĩ regnũ venit· nemini fuit sacra vnctione delibuto gratulatior festiuior: cõcurrentibus sponte regni primatibus ad no

uum et quasi prius proscriptum regem salutanduz. At postq̃z rempublicam gerere cepit· vix credibile est: q̃ztũ mox fuerit dolis: et diu celatis odijs suorum impetitus. Quot deus bone casibus ereptuz est? Pudet me profecto fortune ĩiquitatis: que hominem ad regnũ natũ tot continentur aduersitatibus afflixit· Nec adhuc abstinet molestijs. sed maturi iã eui regẽ ĩplicat bellicis tumultibus: cũ lasse nimiũ plebi ferre presidium maxime optaret· Illud preter cetera non fero· ab angulo illo burgundi comitatus cladem nostro militi afferri· extenuari nostris famaz glorie militaris. Increscere hosti et alemãnis predonibus animos vt breui manu regias incurrere copias ausint· Indignor ipe hec. et de fortuna ipse queror que vni huic regno quietẽ ĩuidere tividerí põt· Miraberis scio cur hec scribo Mirere desidiã magis ne dicam ignorantiam nostratium scriptorum quibus ad res gloria dignissimas animus non incalescit· patrie calamitates complorare. seq̃ saltim tollere ex obscuro· dum principis gesta litteris illustrare possunt· Semper herculem et theseum grecia romuluz et scipiones roma semper nobilitate· Tumultuanturq̃ autores exempla proferre de romanis: quos et si fortuna prouexit· reddit eos quoq̃ vbertas scriptorum auctiores. Nostros vero vel reges quoruz non est lauz inferior cesaribus: vel in omni fortuna probatissimos homines q̃bus frãcia nõ orba est nemo ĩ lucem tollit splẽdore litterarũ· quis hoc ferat: petere ex longinquo semꝑ q̃ laudes atq̃ imiteris· ea vero negligere q̃ in ortis et domi tue nascũt sit nicias: sit alcibiades illustris: sit camillus sit annibal gloriosus: efficatiora

tamen exempla nobis esse debent que nostra non a-lienarespublica comparauit· Uolo clodoueum vo-lo lotarium volo pipinum qui rem francam auxerit recorderis·nec posthabeas velim recentiores Caro lum dico patrem et ludouicum qui nunc liliis preest In quibus ita se fortuna variis modis exercuit·vt si alias sepe in his ipsis tamen regibus bifrons ma-xima visa sit atqz versatilis·horum proculdubio re bus gestis potius q̄z furii aut fabii monumentis iu uare honestare augere franciam potest quisquis pa trie amore ducitur et gaudet maiestate.Ceterū hāc contentionem meam omnem vno facile verbo ali-quis ademerit. afferetqz illud marcialis·
In steriles campos nollunt iuga ferre iuuenci.
¶Nā exundantē rex copiā francos reges p̄buisse negat nemo·nec defuisse ingenia que illox gesta scri bere voluissent·Sed quis suam operam locauerit: vbi fame crucietur?Cum deest merces iniucūdus ē labor·Aristoteles cum animantium naturas scru-tatur·alexandri nitebatur auxiliis Uirgilio dulces camenas meditanti cum mecenas tum octauius nō defuit Et pliniū dum nature texit hystorias tyti mu nificentia subleuauit.Si quis ergo ad hunc modū scriptores iuuabit/ nō iacebūt res geste frācox·sed referent in isplendorem nunq̄z desisturum· Uale Apud parisios·xij·kal·Julias·

¶Robertus gaguinus Episcopo Lingoneñ·S· epistola xliij·

Archidiaconus ecclesie vestre eustacius hic discedēs me rogauit:scribē ne vr̄e dn̄ationi aliq̄d statuisse·q̄d tā et si ma-

xime cupiebaz: longioribus tamen litteris abstinui
ꝙ homo pfamiliaris et vobis fidus nichil eorũ que
noui ipse ignoret. De rebꝰ enĩ a nobis rome gestis
et quo sint ordine regi nunciata fidem facere pote=
rit eustacius qui quo statu respublica versetur: et q̃
in nos aĩo exteri sint/ cum suspicari possit: rem faci
le omnẽ expediet. Unum addã noui quidem exẽpli
Est stephanꝰ lupus qui regi lodouico obsequẽtior
q̃z par erat fuisse criminatur. Multoꝝ eñ flagitio=
rũ conscius ĩmouero autor dictus est. Hic patrono
rege vita defũcto. ⁊ supplicio addictis daniele atqꝫ
oliuerio nequissimis satellitibꝰ. cũ se peti intellexit
in edes regi s apud vicennas tanq̃z in asylum
suffugit. Ubi pricipis maiestate protectus. cũ nec
vite sue cõsultum satis hac ratione crederet: pecu
nia cuius diues erat salutẽ comparauit. obtinuitqꝫ
interuenientibus quibusdã aulicis: regem siluanec
tum proficisci. vbi in carcerẽ coniectus per noui pri
cipis aduentum. vna cum reliquis sceleratis carce
re solueretur. Confectis post liberationis sue litte=
ris: et rege ad parisios reuerso. adducit̃ ĩ parlamẽ
ti curiam stephanus a cancellario qui absolutõnis
eius testis apud patres esset. Comitabatur reuz au
licus quidam aquitanus armatis cõtra vim si qua
inferretur stippatus. Qui iussu a senatu gesa depo
nere in curiam admittuntur. Ubi pleno irruentiuz
hominum foro recitantur. diplomata remissio=
nis flagitiorum stephani minora longe: q̃z fama=
erat hominem sceleratissimum commisisse. Recita
tis litteris surrexere de subselliis cõplures aduoca
ti qui lupi absolutionẽ magnis rationibus ĩpugnã
tes falso ĩpetratas asserebãt Itaqꝫ audita sũt silẽti

pretorio agentibus causidicis inhumana facinora preter ea que in litteris erant scripta. Igitur dictis in curia sententiis stephanus custodie traditur do nec satis de criminibus fecisset. sed auctore cancellario atq3 aulico qui armatos deduxerat triginta millium francorum satisdatione exhibita reus dimiss9 est. Id ad vim proxime accedere visum est. Rumor preter hec ad stephani crimina iungebat hominem quendam agricolam qui ceruam in ambassiana silua clam occiderat stephano cum silue imperium haberet fuisse delatum eūq3 viuū cerui pelle insutum/ canibus expositum atq3 eos velut in venatione cornibus et clamore irritatos hominem laniassē. Tanta est ferarū animantiū nūc libertas: vt pro belue interitu bonoꝝ publicatione vel morte miser captor mulctetur. Que tamē seueritas melius dicerē crudelitas o ludouici morte mitigata est. Uale. Parisi. Kal. augusti.

¶ Robertus gaguinus episcopo lingoñ. S. epistola. xliiii.

DE iis q̄ hic agūtur q̄d cert9 scribā oīno nō habeo. Animaduerto tātū: fluctuare oia. ⁊ de suo statu cōplures nō satis securos esse. Discedēs enī hinc ballua cardinalis ad pōtē scti clodoaldi se ꝯtulit. vbi cum borboniorum duce perq3 familiariter cōuersat ita vt eiecto inde cōstanciensi pōtifice Gaufrido heberto ipsi9 pncipis costis idiuidu9 cohereat. Consiliator enī fuit nuptiarū que his diebus de ipso duce et filia ducis nemoraci celebrare sūt q̄b9 si fame creditur hebert9 obsistebat. Timent plerisq3 cardinalis mores. et ne in gratia3 veniat eorum qui regis tute

lam gerunt· Heri fuit multorum ad pontem sancti clo doaldi curialium conuentus· Quid in eo actum nondum vulgatum est: Susurratur mutationem quandam futuram de primoribus consiliarijs· Sed de ijs qui penetralibus regum geruntur scrutari non libet· Est albiensis· pontifex qui in ipsis archanis quottidie versatur et nichil eorum latet· Illum tibi omnia que scitu digna cognoscit scribere puto· Illum enim et plerosque spectatissimos viros conueni· qui de designatis ad pontificem romanum oratoribus nichil transferendum dicunt· Ipse quoque sagiensis· episcopus gobilonus qui inter oratores se inscribi obtinuit quicquam immutari haud arbitratur· Et cancellarius quem sepe adeo visus est michi eadem sentire· asseuerareque oratorum designationem ita stabilitam esse: vt inde nemo possit abradi: eorum presertim qui ad legationem pecuniam acceperunt· Itaque omnia bene sperare me iussit· Pollicitus insuper est habito de pontifice nuncio propere tenus expediturum omnia que ad rem nostre legationis pertinebunt· Que cum sint apud archydiaconum eustacium reposita: ille tuo honori studebit diligenter· Ipse nichil pigritabor explorare si quid turbationis isti rerum nouatores molientur· Vale Apud parisios· xv· kal october. ❡ Robertus gaguinus· Gullermo de ruppe forti· Cancellario· S· epistola· xlv·

Guydo balista iure consultus hinc ad te discedens et ad viam iam procinctus me de nostro in ludouicum regem epigrammate conuenit· Rogauitque eius fieri exemplum quod ad tuam magnificentiam deferret· Quod et si maxime cupio: facere non potui· Nam pridie quam discederet adieceram pauca carmina quenondum inscripta erant· pollicitus sum quantulum

cũq₃ epigrãma esset mittere exscriptũ. Et qꝛ tuũ iu-
dicium expectabam non satis exploratũ habeo si e
sinu et meo archano illud dimittam. Sed quia au-
dendum est aliquid etiam vt inquit iuuenalis bre-
uibus gyaris ꝛ cearere dignum: ego ventis vela pã-
di. lector vt volet sensum nostrũ scrutetur· Na si ad
verum hominis gesta annalibus cõmittãt: ducent
in stuporem posteros nostros· ·sed erit semper qui
assentabitur qui fuco ꝛ fabulis veritatem obducet
et tanq̃₃ maiestatem ledat etiã post fata non reuela
bit quod gestũ est· Quo fit: vt que adulationem ha-
bet hystoria a flagicijs non deterreat principantes
Qui eni fame obscenitatem timet: qui glorie splen
dorem amat dum maiorũ vicia legit a ꝓbris cauet
et viam qua laudari possit ingreditur. Sed nimium
philozophati sumus. Constans apud nos fama est
te pristinũ officiũ ꝛ dignitatẽ recepisse· quã obrem ti
bi et fortune tue gratulor. nec ipse solus sum. Om-
nes gaudent vehementer: ꝓpterea q̧ de tua verita
te et iusticia eam spem acceperunt: vt ex cancellaria
cui p̃sideas nichil ĩiquũ exoriri p ossit Assittuis cun
ctis operibus deus cui similis fias in consilijs ꝛ rec-
tissimis iudicijs. Uale· ex parisijs· iiij kal· october
¶ Ad florẽtinos Roberti gaguini regꝫ frãcoꝝ: Ca
roli octaui oratorꝫ icausa. Renati ducis lothoringie
aduersꝰ· Ferdinandũ neapolitanũ oratio. M· cccc·
octuagesimo sexto· vi· idus maij· v.

Cius cesar spectabiles ꝛ magnifici florẽti
cũ ex apoloĩa brũdusiũ aliqñ nauigaret
ni et cõmotĩ g̃uit p tẽpestatẽ fluctibus
aĩad uertisset nauclerũ de salute despa
re: cur inquit o nauta timore concuteris? Cesarem

vehis · Quo cesaris cōfidentissimo dicto anim⁹ nau te reddit⁹ ē · Nobis autē ex gallia a xpianissimo frā corū rege veniētibus/ simile quiddam accidit · Iter eni agentib⁹ nobis/ nemo fere obuius erat/ qui de periculis que per italiam ob bellum neapolitanum essent: nos nō admoneret · Aduersum quā formidi nem: recordati nos innocentissimi regis mādata ad populū amicū ferre: vanū timorē abiecim⁹ Arbitra ti de vobis id qđ de graui ⁊ constantissima gente de cebat · vos pro nouo videlicet et oīno non satis pro bato homine et qui vobis infestissimus hostis fuis set: veterē et longe spectatisissimū amicū regē, haud cōmutasse · neq₃ vos a pietate et cōmiseratōne aīꝫ sic auertisse: vt iniuriā passis suaq₃ repetentib⁹ opitu lari recusaretis · Quare de vestra sapientia recte: vt par est: potentissimi florentini sperātes litteras q̄s ab serenissimo et eodem vobis amicissimo rege ad vestram magnificentiā accepimus: eas reddemus primū: mox q̄ nobis preceptum est paucissimis ex ponemus: ita vt nostre orationis neminem vestrum pertesum iri possit ·

¶ Xpianissimus rex noster edoctus q̄ꝫta amicitia p superiores plurimos annos cū gente francoꝝ coniū ctissimi fuistis spectatissimi florentini eoruꝫ omniū que apud summū pontificē et romanaꝫ ecclesiā suo nomine gesturi sumus vos iprimis voluit a nobis fieri conscios atq₃ participes · Nam si amicorū oīa cōmunia esse ꝓueteri prouerbio decet tanto magis consilia amicis pandenda sunt que pro crispi sentē tia factis debent anteponi · Itaq₃ palā vobis est vi ri sapiētes qui status ē hodierno tempore regni neo politani · Quid in eo iuris romana ecclesia hacten⁹

seruauerit: q̃zq̃ sepenumero variis bellorum motibus fuerit agitatū donec ex decreto sancte memorie cle· quarti Carolus illustris andegauorū comes regni ipsius sceptra et gubernacula moderatus ē· sed Alphonsus tarraconēsiū rex pessimo scismatis tēpore cū frācia aduersus anglos de vita atq̃ imperio armis disceptarent· Alphōsus inq̃z neopolim exturbato. Renato inuadere tentauit· quē eadē temeritate secutus ferdināđus adiutore pio scđo· in regnū se intrusit· Nūc autē siue deus id velit siue Ferdinandi cōmissa et scelesti mores meruerūt eo res redegit: vt i suā naturā redire velle videatur hoc ē vt regnū quo de agimus in preclaros heredes andegauēn· familie reduci facile possit. Habet enim suos circuitus rerum ordo· et per vices fortuna nūc prospera: nūc aduersa variatur· Iā enī mucro anathematis ī iugulū hoīs versum est· Iā armis ecclesiasticis īpetitus· Ferdinandus: ad externa auxilia respicit q̃ fortune blādiciis euectus annos vigīti se regē gessit· Accepta propterea bene gerendarum rerum occasione rex xp̃ianissimus et idē potētissimus statuit suo iure fretus debitā sibi here ditatē ex faucibus īimici eripere· Que hereditas vt ad nobilissimū renatū lathoringie et barri ducē renati superioris nepotem referatur. sācte romane ecclesie auctoritatē vestrūq̃ fauorē potētissimi florētini adhiberi sibi maxīe cupit. quibus iustissimis suis votis accedere vr̃a beniuolentia atq̃z ope nō temere cōfidit. Nā quod natura et lege īstitutū ē exutos suis rebus iuuare et vi patiētibus subuenire: hec vna vobis laus nō deerit auxiliū ferre iis quos et amicos et sua hereditate deiectos eē nō ignoratis Gratissimus enim quisq̃z et si beneficiis supadđere aliq̃d nō vult ad antidota tn̄ vt est apud iurecōsultos astringitur·

Si autē ad superiora longe tēpora prospiciemus: statim illud nobis occurret: hanc florentissimā vrbē vestrā cū diruta esset: et suis membris destituta: fereqꝫ similis solitudini a diuo carolo magno fuisse īstauratam. Ita vt quam vrbis magnitudinē: et speciē hodie ītuemur eā in frācos referatis acceptū necesse est. Nec ab illo tempore alieni facti sunt a vr̄a amicitia franci: nec ab eorum beniuolentia ipsi defecistis. Stetit enī integra plurīo tēpore vltro citroqꝫ mutua dilectio. tum aduersꝰ ferdinandū qui cum per tusciam ducens: duodecī milibꝰ armatoꝝ agrū et castella vestra vastaret legatione vestra Carolus septimus excitu: dalphinatos et sabaudos nesforcie qui partes vestras sequebatur aduersarentur inhibuit. Quo regis edicto et ferdinādus ad suos se recepit. et vos superiores euasistis īpulsis venetis fedus vobiscum percutere. Et quidē supra ducētos annos: cum pistoriū a vobis defecisset. eā francoꝝ beneficio recepistis. Et post ānos aliquot cū vos premeret malatesta dux infestissimꝰ: misso Galtero quē athenarū ducē appellabant vestrā rēpublicā franci tutati sunt. Sed quid ego hec vetera commemoro cū recens illud sit: quod supra decimū annū gestum est? Cum esset vobis aduersus sixtum pōtificē bellū formidabile affuit vobis prōptissie ludouicꝰ vndecimus qui suis ī causā vestrā oratoribꝰ secūdo missis tādiu cōsilio ⁊ fauore vos iuuit: donec ad meliorē cōditionē res vr̄a ꝯuersa ē. Hec cū nota vobis sīt. pietissimꝰ rex sperat: pēsaturos vos beneficiū ī ea re quā iustā esse cognoscitis. quā ꝑterea dū viueret renatꝰ aliqn̄ defēdisti: quāqꝫ ita ꝓsequēdā oīmodo rex statuit: vt eā [ītegra sui honoris estimatōe] relinqre nō possit Sꝫ hoc vnū nō sine admiratioi accepit q̄ cau

sa accessit: vt ferdinādi fortunā sequētes: filiū ei⁹ re
ceptuz apud vos sic foueatis: posthabita veteri frā
coꝝ amicitia oblitteratisqꝫ odijs que vobis olim cū
ferdinādo fuerunt reducere illū in alienā heredita
tem preter fas conemini· Possē hoc loco multa de
iure et bono disputare: sed quia non apud iudices
sed apud amicos dicimus rerū capita tantū attin-
go, Prouidete sapiētes florentini: ne hoc tempore
causam iniustā foueatis: que quib nō magis nunc
esse iusta nō pōt q̄ztum erat cū renati partes diligen
ter curabatis· Eadē causa reperit͛. eandem ⁊ vos iu
ris rationē intueri et sequi [quia iusti estis] oportet
Renatū constat fuisse de regno eiectū Ferdinandū
armis intrusū· Nō potestis sine labefactatione no-
minis vestri antiquo hosti et in alienam possessionē
violent͛ irrūpenti socia arma cōiungere· Non pote-
stis nepoti renati qui vestro quondā patrocinio vs⁹
est fauorē et gratiā vr̄am sustrahere· Non potestis
iustissimas intercessiones xp̄ianissimi regis cuius ꝓ
decessores frequenter beneficos experti estis; ītegra
amicitia reijcere· qꝫ si [vt fama ē] ideo ad ferdinan
dū respicitis qꝛ suspectā habetis potētiā pontificis
qui vos hinc ꝑ flaminiā : hinc ꝑ tusciaz circūambit:
non improbāda hec vestra ratio videretur si aduer-
sum aliquā secularem ptātem esset suscepta a qua
videlicet tanq̄z a tyrannide caueretis: ne occupatis
agris vestris tolleret simul ex vrbe vestra libertatē·
sed quando moris fuit eccl'ie: predari et capere alie
na? nusq̄z a me lectū ē id fecisse seruos dei: quoꝝ im
perium in religione et celesti cultu magis q̄z ī freno
potētatu cōsistit· Tūc eī capere arma solet romana
sedes: cū aduersū eā peccator q̄s ⁊ cōtumax īsurgit
cum de reb⁹ repetūdis agit͛ nō de inuadendis alie-

nis· quo casu nō illi repugnare sz reuererẽť auxiliari
optim⁹ q̄sq; xp̄icola debet· et certe q̄ iussa pōtificie
maiestatis temeritate aliq̄ p̄uaricati sūt: eos pessim⁹
occupauit interit⁹. Ut si ita ĩ aīo fixū ē aduersari ro
manis ne supiores euadāt adiecto sicilie regno offe
rim⁹ ecce vobis hoīez ex amicis quōdā vr̄is· regna-
to dico rege ⁊ filio ei⁹ ioanne ꝓgenitū· qui supioris
amicitie ⁊ ꝓprie v̄tutis memor: cū paternā heredi
tatē vobis iuuātib⁹ receperit a societate: ab amiti-
cia a fide nō deficiat· quippe qui cōpertū hz frācos
vobis sic coherētes eē: vt vobis neglectis. amicū re
gē hr̄e nō possit· Est p̄terea p̄clarissimi ducis tanta
benignitate vt ad hunc vsq; diē visus fuerit nemi-
ni aduers⁹ a q̄ minimū beneficiū acceperit· colit̄ ꝓ-
fecto mirū ĩ modū etiā ab his q̄b⁹ noīe tātū cognit⁹
est tū ꝓpť aīi ei⁹ p̄claras dotes: tū ꝓpter ĩsignem
memoriā· Godifridi de bullione a q̄ ducit originez
tū insup ꝓpter egregia facinora q̄ ip̄e nostra meca
neū foret: cū gestarū ab eo rerū memores ipsi sitis
ita qz ipse q̄ frāc⁹ ⁊ natione ⁊ aīo est vobis inimica
ri nō poterit: nisi frācos offēdat: quorū auxilijs he
reditatē ⁊ paternū regnū recipere festinat· Qui po
ti⁹ de hoc illustri duce sic estimare debetis si vestra
ope adiut⁹ voto potiať: vos in eo: quoddā vobis et
fortunis vr̄is p̄sidiū cōparaturos qđ vľ hosti oppo
nere: vľ cōpetitorib⁹ ĩtercessorē possitis adhibere
Talis ꝓfecto vobis futur⁹ est: qualē vel beneficio:
vľ irritamēto illū feceritis· Nā si reiect⁹ a vobis erit
o florētini cū in p̄mis frācū regē sibi maxime adiu-
torē habeat tū accedet illi scťē romane ecclie digna
tio: accedet italie p̄mari⁹ potētat⁹ venatorū nec de
erit magno aīo pepul⁹ genuēsis qui parit̄ oēs exo-
suz cūctis hostē ferinādū ĩ extremas terras abigāt

Quādoquidē igitur aut i amicitia cū frācis psistē dū est vobis: aut cū ferinādo multas īimicitias su bire necē est: animaduertite vtrū malitis aut cū ami co frācoꝝ rege iuuare renatū dū cām debite sibi he- reditatis armis ꝓcurabit: aut extremā fortunā ex pectare hoīs iā i miseriā ⁊ calamitatē sua culpa in clinantis. ❡ Robertus ga. pino. S. epl'a xlvi.

Legi tuā pine nō sine voluptate epl'as ⁊ carmē Utrūq3 ei salib⁹ cōditū ē. que michi eo iucūdi ora fuerūt: ꝗ martin⁹ me⁹ te vt ad me hec dares ad monuit. hic ei ꝯiector illū pl⁹ aī ad litteras hr̄e q̄3 sperabam: maxime q̄ tua consuetudine et cōturber nio vtit̄ qui michi videri [vt vere es] bonis disci- plinis īstitutus Indecora nāq3 neq3 īpolita tua orō est. q̄3q̄3 blandiusculus es. dū me nimiū effers: in q̄ nimiū est. qd laudare possis. Nichil mediusfidius pine minus cupio q̄3 circūferri p hoim conciones et varijs exponi sentētijs īmouero ludibrijs plurimoꝝ Scindit̄ inqt maro studia in contraria vulgus. nec quid rectū sit aut prauū inuida discernit. Hodieq3 ob benedicendi opinionē tā multi gloriabūdi ince dūt vt felix sit quē nulla a tergo persij cyconia pīsit Quare iam diu deui ꝓdere in publicū si qd lucubrā dū suscepi: hō sc3 ad canos perductus cui inter eas q̄ adolesciū sunt artes versari nō cōuenit s3 magis aptare se doctrinis celestibus in qb⁹ ⁊ spūs et vita est. Quare minime timoratū esse te op3 scribere ad me que voles. desij inuidere. Et que alij ediderūt ca lūniari nō didici. Oblectat me magis studiū ado- lescētie tue cui⁹ rudimēta si pseueres non illauda- tā cousummationē habebūt. Urbanitatis plurimū atq3 venustatis iā tibi cōparasti quā dicēdi scriben diq3 cōsuetudo ⁊ bonorū aucto:ū lectio cōfirmabit.

Sed frustra hui⁹ te rei admoneo quē melioꝛib⁹ pre
ceptis eruditū delyus ⁊ muse sublimē vehūt· Uale
Ex maturinis parisioꝛum· Idus marcij

¶ Robertus· gaguinus· Guillermo de rupe
forti cācellario S. epl̄a· xlvij.

Ix risū cohibeo/ foꝛtune nichilomi
nus īfens⁹. Cogoꝛ senecte proxim⁹
eē curialis ⁊ ad respublicas ex ocio
religiōis aduocoꝛ: quē iuuenta flo=
rentē et cupidū gloꝛie nullus fauoꝛ
in curiā admisit· Quod ego q̄dē ni
si me alioꝛsū duceret pietas xp̄iana satis īputarem
Nā quo maxime aīm intēdas ptingere nō posse: vn
de vero te studiosissime auertas iuit⁹ rapi: foꝛtune
hꝫ admiratiōnē nō paruā· sed bene dei placitis nō
repugno· Audiā [inquit sctūs dauid] q̄d loquat̄ in
me dn̄s deus· nec iubenti regi aduersaboꝛ· Tantuꝫ
illud molestū michi est de exactis laboꝛib⁹ integruꝫ
stipēdiū nō accepisse: ⁊ alijs rursus ipēsis p̄mi: quē
nullo adhuc beneficij munere rex decoꝛauit· atq͡ꝫ vt
prudentie tue aīm ingenue patefaciā meū in cōmē
dandis dū tp̄s est amicis videris paulo frigidioꝛ·
ita vt qui in te aliq̄n: et reuera pre ceteris cōsiderem
ipse nūc fere desperās· oī spe destituoꝛ· Ea ē profe=
cto curie natura: vt licet diligentia quis āncellat: ni
si tn̄ terrestribus deis quoꝛū cōsilijs regna agūt̄ ad
tutus erit: hereat arescatq͡ꝫ necesse est· Alios siqui=
dem assiduus laboꝛ repentinus alios ⁊ antea inspe
ratus principis fauoꝛ· alios aliq̄ꝛū subsidia vehūt·
Laboꝛi aūt nostro nec amicoꝛū auxilia nec p̄ncipis
ḡram auguroꝛ aliq̄n r̄ndere· Iā ℥ tādē exurge ⁊ cui
suscipiēdis honestis laboꝛib⁹ causas attulisti cona
re eū regia munificētia cōsolari· Nulla est litterarūꝫ

amatoribus spes mercedis reliquit: si tuis illos de stitues auxiliis. Uale. Ex bononia. iij idus iulij.

¶ Robertus gaguinus Guillermo de rupe forti Cancellario. s. epl'a. xlviij.

Recte admodū de meis l'ris diuinasti. q̄ ꝑ fraterculi incuriā tue p̄stātie reddi nō potuerūt. Nō ei quicq̄ꝫ p̄ter meū i rēpublicā ꝓpēsuꝫ animū significare debebā Nec aliud oīno ē qd a me [etiā si magis calamitatibus patria p̄mereṫ] p̄stari possit. Qui eni neq corporis viribus neq diuitijs p̄stāt. ai tñ rectitudie si valēt beneficiū patrie soluisse videṫ. Est ei a romanis habita anserib9 gr'a q insiliētes in capitoliū gallos suo reuelauerūt occentu. Nec parū cōmodi confert ad speculādū missus cū mouere hostē renūciat. vt q̄ in p̄sidijs sūt nichil ꝑ desidiā postponant. Et mecū equidē bene actū esse putarē si meis multis et magnis itinerib9 aliq̄d cōi quieti cōparatū iri arbitrarer sed in curiā vltro demigrare superuacuū esse reor: cui nec alimentū ex fisco ꝯstitutū est. et plurimos in pendulo dies isthic expectare: rei familiaris detrimētū est. Prestolari igr' tuū iudiciū operepcium erit ne me celeri9 ingerētē labor aliq̄s ingrat9 iuoluat. aut inter aulicos frustra et temere oscitātē suspecta ābitio ridiculū efficiat. Quare age p̄stātissime vir quid tuo potissimū roberto expediat litteris significes. Uale. Ex lutecia Parisiorum iij. non. Aplis.

¶ R. g. Guillermo de ruppe forti cācellario. xlix

Nunq̄ꝫ me falleret nō recte cognita siplicitas habet ei insidias religiosū tegumētū et tum maxime fallit. cum fidem tibi habitam putat. Expectabam proculdubio cantuarium illum senē iter

ex ambassia cōstituisse pariſqū cū angliā repeteret et
illū vt a rege iussꝰ erā cōseq̄ maturabā. Sed cū ex ā-
bassia ad alterā ligerꝭ ripā traiecissē: iter illi esse vin
docinū accepi ꝛ in ꝑnormaniā calisiū petituꝝ. Quare
alterā viā igressꝰ vix sū assecutꝰ p̄cedētē q̄ a collegijs
suis; ꝑsuasus rothomagū petere se dixit: ꝙ illac bre
uior via esset p̄sertim in angliā de sua legatōe nūciū
ꝑferenti. Laudata hoīs magis q̄ȝ volebā ꝓuiden-
tia: pauca inter cōfabulandū de rebus sue legatiōs
cū sero maneqȝ afferrem: sensi aīam homīs exaspe-
ratū esse: tanqȝ tegnas et dolos in vtraqȝ nr̄a ad re-
gem angliū legatione tulissemꝰ. se de componendis
rebus ideo minus sperare: ꝙ ex ꝯtionibus aureliani
turoniqȝ atqȝ ābasie habitis aīos nr̄os a pace auer-
sos intelligebat: nisi sub iugū missos britones habe
remꝰ. Quaȝ rem inq̄t quiescentibꝰ anglis sperare-
temerariū vobis est. Ea ei ꝯditiōe īter anglos brito
nesqȝ fedus ictū est: vt de tuenda britoniū cā rex an
glus sine iurisiurādi p̄uaricatōe discedere nō possit.
Et de mittēdis ad britones auxilijs oīm in postre-
mo anglie ꝑlamento fuisse vnā sniam regē suū debe
re cōibꝰ anglie īpensis hāc obire ꝓuinciā. ꝛ quā per
frāci regis beniuolentiā nō valeret: eā armis defen
saret. ideo frustra a nobis suasiōes ex aduerso fieri
cū certo sciret: nl̄lo pacto q̄ituros anglos nisi brito
nibus esset melius cōsultū. Se tn̄ ꝓ sua vocatiōe ea
dicturū sēper q̄ ad concordiā ꝑtinere iudicaret. hec
et hmōi confabulantes carnutū ꝑuenimꝰ. vbi cū ab
hoīe nichil qđ nostre cause cōduceret extorquere cō
siderem discessio facta est. Ille ebroicas parisiū ego
profectus sum. Vale. Ex stāpis. xiiij. kal. Aprilis.

Robertus gaguinus. Ambrosio
cambrayo. S. ,l.

MAior est indignitas pessimi facinorũ de quo ad te scribo: q̄z vt rem om̄em satis commode perscribere possim. Omnis eni cum legibus modestia pudor reuerẽtia ex nr̃o studio excessit. maiorq3 est in dies atq3 efferatior temeritas audacia ⁊ improbitas eorum quo vulgo fratres brigatoresq3 appellamus. Delatos nempe et bonorum hominũ vt scis testimonio conuictos cu3 eos priuationis pena plectendos pleriq3 expectarent: relata ad nostram vniuersitatẽ causa inquietissimi illi turbatores deposita fronte petulantes nouam turbam excitarunt. adnitentib⁹ artiũ liberaliu3 professorib⁹ qui de suis scholasticis ius dicere contendunt. Itaq3 conclamantibus qui accusati erant: se inauditos dãnari: designati sũt ex singulis disciplinarum collegíjs viri quorũ iudicio vel corriperentur rei vel liberarentur. Id prouidit astucia eorum qui malis patrociniũ ferunt: nõ ignorantes q̄3 ignaue agant que a deputatis geri solent Itaq3 q̄3uis tertio deputatorũ edicto conuentus habitus sit: noua tandem cauillatione inceptatio tota quasi ex composito irrata facta est. Nam cum sententie dici cepissent: flagitiosi illi magis vociferationib⁹ interceperũt patrũ suffragia. neq3 me modo sed te absẽtẽ cõpluresq3 q̄ cõtõni aderãt doctores atrocib⁹ iniuríjs ĩpetẽ veriti nõ sũt. Adeo perijt ex nobis verecũdia atsi3 tẽperãtia. Nec ex cõtione reíjci vlla autoritate potuerũt. S3 audiuere p̄sentes q̄ fuerũt de illis sentẽtie singulorũ. qua sipudẽtia ĩpune hactenus abierũt Nec ea q̄ postridie habita est cõuẽtio illos deterruit In qua petẽtib⁹ illis vt accusationũ capita ⁊ testiũ appellatõnes sibi exhiberẽt ad deputatos iterũ sũt reiecti apd̄ q̄s de se nihil dixerit. neq3 culpã diluere dignati sũt. neq3 ei suppetebat illorũ

iniquitatibus iusta defessio. Itaqꝫ cũ optimo cuiqꝫ placeret fieri de illis iudicationẽ: francoꝝ natio que huiusmodi factionũ autores habuit semper deeligendo procuratore hodie consilium habuit: quoad poterit impeditura ne rei puniantur. Ceterũ vide embrosi q̃ꝫ nichil habita sunt: tam multa de facinorosis facta iudicia. Hodie quietiore q̃ꝫ alio vnq̃ꝫ tẽpore conuentione designatus est procurator tristandus ille signifer earum turbam quas ipostremo rectoratu factas eẽ nouisti. Ubi nyuardus alterius factionis princeps stetit insultans quietis consiliis nulla talari veste schole morem imitatus. sed pansa in humeros cesarie neqꝫ aures illi neqꝫ ceruix sed neqꝫ frons vlla patebat: putares ex aliquo lenonũ grege in medios scholasticos cerebrosum irrupisse. Sic equidem tu frustra aliquando frustra omnes boni frustra nostra vniuersitas hos petulantissimos grassatores vlcisci conata est. Sed non de meis aut tuis neqꝫ de priuatorũ iniuriis tantum queror. ferre non possum scholam totam huius academi et parentis bonarum artiũ parui a nichil hominibus haberi. despui. calcari. ita vt spretis iudiciis magistratũ inter nos obtineat homo impurus ⁊ bonorum omniũ opinione reprobatus: In felix quis non existimet seculũ nostrũ: quo scholastico disciplina nulla lege nulloqꝫ ordine continetur. Credo ego in lustris et apud lenones etiam turpidinis legem esse positam quaꝫ non impune preuaricantes pretereant. Hic turẽ scelesti et nostre pacis osores fruuntur honorib9. Quã ergo post hac spẽ capias emandationis? Quid non audeat tandem insolens iuuentus: que effrons isurgit i senes? modestas conciões turbat. pugnis cedit q̃sqꝫ obuios. rapit occupat ⁊ distribuit officia? Quid

ad hãc addi nequitiã potest: nisi vt in edes nostras vim inferent? Et hi quid cum suis criminibus intra domesticos sibi parietes securiores habitant. q̃z predones in siluis. Quinimo impunitate elati iactant se duces habere quorum subsidio non modo iudicium et scelarum penam suorum effugiant: sed que flagitia ipsi conceperunt reuera paterent: etiã si ali quoruz necis auctores habeantur. Vale. Ex lutecia parisiorum. x. kal. Aprilis:

¶ Ad dominum episcopum: Massilieñ. cum ad vrbem. Parisiorum venit missus a rege. Ludouico congratulatio pro vniuersitate. Parisieñ. vi.

Riusq̃ huc intrarem magificẽtissime pontifex dictur⁹ apud te hominẽ dignitate famã gloriaq̃ lõge vulgatũ sollicit⁹ erã maxime q̃ te satis digno exorsu q̃ ve maiestate orõis conuenirẽ. verebar enĩ videri tibi parũ vrbanus qui monasticos ritus potius q̃z ciuitatis mores edidici. verum vbi te hoc loco primum cõspexi et sum intuitus grauem hanc faciem tuam et totius corporis tui compaginem: consolata est me benignissima humanitas atq̃ sapiẽtia quas virtus simul cum etatis grauitate impartiuisse tibi deum crediderim. Accedit ad nostram cõsolationem magna parẽtis nostre vniuersitatis studij parisieñ. auctoritas cuius ego nomie situa magnificentia feret nũc sum paucis locuturus. Enimuero postq̃z sapientissia parẽs nr̃a te accepit xp̃ianissimi patris sui re-

gis vices gesturũ et summa apud parisios potesta te potiri: decere arbitrata est post ciuiũ exhibitas ti bi ꝯgratulationes suam quoq̧ adiũgere · vt que in ter regis illustrissimas filias progenita est et habe= tur · te patris loco veneraretur et gratitudinem im partiret suam · Nõenim estimare potest magnis et animi muneribus non esse a rege patre suo ꝯproba tum qui ad regni primariã vrbẽ (rector) sis destina= tus · In qua cum superioribus annis visi sint tã cõ spicui homines presedisse facile cõiectamur ad ge nerosos tuos mores et hanc pontificiã dignitatem prudentiam quoq̧ · industriam · diligentiaʒ fidem: probitatẽq̧ esse coniũctus · ita vt qui inter primos regni iudices iugiter conuersaturus es ames et co= las iusticiam · litteras quoq̧ et doctrinã non parui= pendas qui videlicet pre oculis semper sis habitu rus precellentissimos omniũ artiũ autores quibus velut splendidis luminaribus parẽs nostra vniuer uersitas et per eam orbis xp̄ianus illlustratur · Ne q̧ frustra certe sapientissimus rex magnam de tua virtute spem accepit qui memoria tenet q̃ʒtus apd̄ Renatum sicilie regem extitisti: qnanta benignita= te et modestia: quanta amplitudine et maiestate quadam principandi prouinciã fueritis longo tem pore moderatus · Ita enim apud prouinciales tum statutis et bonarum legum institutione: tum mode sta tributorum dispensatione prefuisti: vt nullũ illic municipiũ oppidum nullum nullaq̧ ciuitas te pa= tronum et et patrem (suum) non appellet · Habet ꝓpterea gr̄as ingẽtes gloriosissimo pr̄i suo regi nr̄a parẽs vniuersitas q̄ te talẽ ciuitati sue p̄ficere voluit presidẽ ⁊ rectorẽ · Cõciuib⁹ xp̄o nr̄is ⁊ vrbis parisio=

rum incolis ꝯgaudem⁹ ꝙ tuo ductu tuo patrocinio
ac ꝓtectione formati tranqlla moderatõne fruent
Tue quidẽ dignitati atq; magnificẽtie sapientissi=
ma ipsa parens gratulat· Optat salutez et prospe
ritatem cõprecatur sempiternam· Prosperitatem
dico qua diutissime viuas ·qua lutesiam parisioruz
gemmatã reddas· qua litterarũ ⁊ bonarũ artiũ pa
rentem nostram vniuersitatem ames: coles ãplies
et facias tua ope et patrocinijs auctiorem· In qua
re procuranda nichil est quod ad tuam gloriã mai⁹
addiscere possis· Carolus enĩ ille magnus et diu⁹
rex atq; imperator et bellicis rebus et rerũ publica
rum iustissime sibi videret ingentem supra moduz
gloriam peperisse· illud tñ omne quod egregiũ ges
serat obscurũ fore censuit nisi hoc celebre studiũ: ni
si hoc sapientie domiciliũ et litteraruz gymnasium
apud parisios collocaret: plus de splendoris ⁊ glo
rie posteritati relicturũ se arbitratus cura et institu
tõne litterarie q̃z bellice claritatis· Celebratur etiã
ille cecrops cõditor athenarũ sed ampliorẽ sibi lau
dem meruit pisistratus qui primus apud athenas
libros palam exhibuit relegendos· Esdre quoq; sa
cerdotis gloria propter legem dei et libros instau=
ratos facta est auctior q̃z propter desolate vrbis hi
erlm restitutionẽ· Nec ptholomeũ philadelphũ tan
tũ illustrat regiuz diadema q̃z bibliothece constru=
ctio in quã supra quingẽta millia librorũ digessisse
memoratur· Adeo prestat ceteris rebus amor ⁊ cul
tus litterarum quas si seculi homines plurimi sum
ma veneratione coluerunt quid faciat dei sacerdos
et põtifex. Quid facias celsi⁹ magnificẽtissime pre
sul q̃z altricem atq; educatricem sapientie tutari·

Tibi rex gloriosus cũ parisiorum vrbem et ciues cõ
mendauit intellexit quoq; vniuersitatem ipsam stu
dij esse cõmendatam in qua cũ due precipue virtu-
tes principentur iusticia et sapientia: alteram sine
altera recte moderare non potes. Illa in perniciem
malorũ gladiũ exerit hec qualiter distringas docet.
Afferrẽ tibi ex egũptijs externisq; nationib⁹ exẽpla
nisi fecũdissimus esses rex gestaruz hoc vnũ nostri
ad te aduentus causa cõmemorasse satis sit si illu-
strem hanc parentem nostrã defensandaz suscipies
francorum pariter ĩperiũ et religionẽ catholicã tu-
taberis. nam vt multa celeberrima et memoratu di
gna pretermittã: hec vna ẽ que reipublice saluti sẽ-
per consuluit que malleo veritatis contudit errores
que se fidei hostibus magnis viribus opposuit. Ad
quam non ex gallijs modo: sed ex terris omnibus
que christum colunt confugitur cum de sacris insti-
tutis et diuinis rebus quedam dubietas insurgit.
Orat igitur tuam dignitatẽ atq; prestantiam sup-
plex totius discipline parens se et suos alumnos sa
pientie professores commendatos suscipias. Assis
eis tutor. assis pater, assis pontifex. cuius officio
maxime congruit clerum dirigere et in clero littera
rum et prudentie sectatores ĩ primis honaratos ha
bere. si huic voto pie vniuersitas assenserit tua beni
gnitas ea tibi se offert inexpugnabilẽ muruz aduer
sus tue dignitatis ĩimicos. ea se apud deũ patronũ
tue salutis constituit et in rem tuam quicquid consi
lij habet se impensuram magno animo vouet et to-
tis precordijs profitetur. Tu illam tantum com-
mendatã vt amplecteris ꝓna ⁊ supplex efflagitat.
¶ Roberti gaguini de eligendo in suo ordine

SI constantis satis hominis officiũ esse putarem conlachrymari/⁊ plorare ego ipse imprimis viri fratres in cõmuni oĩm nostrum merore oculos in lacrimas conuerterem Accusaremq; profecto acerbissimam sortem nostram que nos eo pastore p̄al uauit· quem deus ipse nobis scd̃m cor suum contulisset· Pio namq; ⁊ mansuetudo pastore nobis per immaturam mortem erepto :video singulis vobis grauissimum merorem iniectum·sentioq; diuersos apud se diuersa cogitare. Et quosdam quidem immortalis dei aduersus naturaz decreta obstupescere: Alios autem de fortuna conqueri. per cuius inconstantiam is ordini nostro sublatus est gubernator· quem nos ipsi fere omnes ad mortem antecedere putabamus quem sperabamus huic nostre religioni decus et gloriam [vt ceperat] allaturum· Uerum quia neq; dei statuta: neq; fati ordinez nostris fletibus immutare conceditur: in hoc publico nostro dolore fallacem in longos dies hominuz: spẽ et repentinos mortaliũ casus attendere debebim⁹ Datur siquidem nobis ab opifice reruz deo vita ista perfragilis· Quãtum vero longe progredi et dies nostros in illa deducere ꝑmissuz sit ignoram⁹ Illos [vt de se propheta ezechias ait] ĩ ordiẽdo succidit interiẽs· alios ĩ mediijs ãnis mors ĩexpectata p̄occupat· ecce [hei dolor] ecce inquã nostri ordĩs amãtissimũ. patrẽ integra adhuc etate robore vt videbat̃ firmissimo viuaci spũ. breuis hora ꝯsumpsit. Neq;

enim plus diebus quattuor: febribus atqꝫ profluuio ventris elanguit. Homo proculdubio religiosissimi patres in quem cũ natura multas corporis dotes cõtulisset: super quoqꝫ induxerat deus animi virtutes q̃zplurimas: Preter enim membrorum aptissimaz compaginem et carnis nitorẽ [quo gratior in dies exurgebat] tanta quoqꝫ mititate atqꝫ facilitate erat vt quem exasperauerit ueminez reperias. Quippe qui cũ beniuol[9] in omnes: tum liberalis et magnificus esset. Nichil in illo auaricia: nichil tristis tenacitas vendicauit. Audiui ego ex medicis quib[9] cum frequenter versabatur: excogitatissimũ aliquod artificiuz in eo dominã naturã fabricasse. Sed ne nos foris testimoniũ queramus: ad laudes eius celebrãdas satis ydonei testes acceditis q̃ felicissimos hominis mores: et dulcissimam humanitatẽ vna mecũ estis experti. Nam puericiã atqꝫ adolescentiam in dei seruicio ita egit: vt ad colendum deum: et diuinas res exequendas nullo tẽpore nullo momẽto defuerit. attentus semper et vigilans ne quid de septenis diei horis sibi deflueret. Rem vero diuinã et corporis christi misterium tam sollicite tam frequenter egit: q̃z solent questuosi sacerdotes. Age vero de vicariatu quẽ ante susceptũ maiorẽ ministratum gessit quid dicã: in illo enim tã digne versatum esse satis est signi: ꝙ defuncto pastore: vos illum concordibus animus delegistis antistitem. Quam dignitatem a vobis susceptam nõ inerti otio passus ẽ elanguere. Primũ enim ad visendos fratres iter ingressus: singulas domos vestras adiuit. visitauit. emendauit. improbos castigauit. stabiliuit innocẽtes. inde vero domũ reuersus regiam parisiorum vrbẽ ha

bitare statuit. Non vt quidam oblocutores mentiti sunt. Exercende voluptatis nō dilatande glorie causa. Illic enim in adeundis scholis in colendis doctis hominibus tam sedulus visus est semper q̄ȝ videmus iuniores/ quibus est magistrorum quotidiana coactio. In comparādis preterea amicis/ nemo magis sollicitus apparuit. Ita vt in totam vrbem atq; inde in multas orbis partes fama percurreret: maiorem ministrum humanum esse: beneficum esse: magnificentissimum esse. & dignum profecto cui pōtificium deberetur. Per hanc sui nominis gloriam quo triumpho captiuos: quos ex garnata superioribus annis ipse deduxeram susceperit: iam vel vidistis vel diuersi audistis. Introeuntibus enī nobis in vrbem tanta fuit totius ciuitatis admiratio: leticia: fauor tanta festiuitas: tantus deniq; per vias & compita applaudentis turbe concursus: q̄ȝtus ad visendū exterum quendam maximum regem visus est vnq̄ȝ. Quid autem postea subortis ciuilibus bellis effecit: ijs notum est quos ille domi famulantes habebat. Itaq; rebus publicis quas seditionibus agitari videbat: amarissime primum condoluit. verum summa illi suboriebatur de fratribus suis anxietas: quos oculis videre quos consolari: quos cōfirmare non poterat. Illos siquidem ne deuiis abducere error verebatur: non iustius conditionis humane: que in malum prona: dum rectorem abesse & alio detineri presentit: tota ruit in vicium. Inter hos timores atq; pro suo grege desumptas sollicitudines pius pastor morbo conficitur. prolabitur in grabatum. decumbit in mortem. Qui mox de vita anime sollicitus corpus medicis curandum exhibens: aim

confessione mundauit. Ne<del></del>qꝫ mestissima voce aduocans: nulla est inquit roberte frater: nulla ē tam iucunda et suauis societas quā non dissolui morte cōueniat. Atqꝫ sub hac voce sanctum eucharistie sacramentum verum anime pabulum sibi dari precepit: nec mora debile corpꝰ sacro atqꝫ postremo oleo inungi postulauit Sicqꝫ circūstantes fratres admonens: orabat sui corporis depositionē deo cōmendarent. Post hec tertia fere hora que prima fuit post meridiē aduentantibꝰ amicis/ qui decumbentem/ ꝛ extremum spiritum agentem solarentur: controuersa in oppositum parietez facie: protensa ceruice: quieto admodū corpore: pastor noster radulphus vita defunctus est. O triste spectaculum. O inanes mortalium cogitationes et curas. Abeunt lachrymantes amici relinquunt traiectum morte cadauer. Lugent fratres qui aderant mitissimo separente destitutos. sine vita sine spiritu corpus plorantes conspiciunt. exalatam vero animam in celos deferri precabantur. Pretermittam dicere que pompa: quis amicorum globus: que populi turba in efferēdo funere confluxit. Et quoniā aliam rem acturi mox sumus: me vos admonuisse satis sit: tenere memoria qꝫ fluxa et breuis est humana conditio. Meminisse vero perenniter huius nr̄i pastoris qui vos in hac sede salutaribꝰ montis instituēs: saluos vos fieri omnes vehementer optabat. Cui vt nos postremas exequias persoluamus: pro illius anima commendanda funebrē domino psalmum decantemus. De profundis. ꝛc. ¶ Jtem queritur inter dispensatores vt fidelis quis inueniatur. Non sum dubius viri fratres tanta circūspectione vos esse: vt de futuro quē

petimus pastore sententiã ferre possitis: que vobis
vestroq; sit odium salutaris. Quocirca pro vestra in
telligentia nostram orationẽ moderabor. Ita vt no
stro officio satisfecisse nos magis: q̃ȝ impresentia-
rum vos docere voluisse facile iudicetis. q̃ȝq̃ȝ i hac
questione que de dispensatoris fidelitate proponit:
non parua suboriatur dubietas. Nam marianã illã
que est apud salustium sententiam veram esse iã pri
dem euentus rerũ comprobauit Multos scilicet nõ
eisdem artibus imperium atq; dignitatẽ querere ⁊
illam gerere susceptam. quorum et sunt honesta ini
tia: quesita tamen simulatione dignitas illos plerũ
q; reddit insolentes. veniunt ad vos [inquit salua-
tor xps] in vestimentis ouiũ intrinsecus autem sunt
lupi rapaces. Cautionum propterea atq; probitatẽ
vestram ad hanc rem quam agimus intendi vehe-
mentem postulamus. Primũ ordinis vestri statum
consideretis oportet. Deinde quis illum instaurare
quis sanctimoniam suscitare quis in susceptum re
ligiose conuersionis propositum dirigere fouere et
consolari vos possit. Si vestre religionis exordium
memoria repetitis si inspicitis q̃ȝ controuerse nunc
omnia prolabuntur: veniet forte in mẽtẽ nemo q̃d ad
gerendũ in fr̃os ministratũ vir satis idone⁹ habeat
Seniores enim et principes nostri qui primum has
siluas et paludes coluere calcatis terrenis delicijs:
spiritu fauentes deo soli seruire contendebant. Et
quod te primis christi fidelibus lectum est erat illis
cor vnum et anima vna. hoc est mens eadem. eadẽ
voluntas. vna ad honestas res consensio. Corporis
autẽ eaten⁹ curã faciebãt: quaten⁹ ipsũ spiritui sub
seruiret. Parcimonia subigebãt illecebras huilita

te superbiam: petulantiam modestia: vanitatem & omnem turpitudinem morum sanctitate cõterebãt Erat enim summo in deum pietas obseruatio feruor. In custodiẽdis mandatis dei vigilantia lõganimitas perseuerantia Erga maiores suos dilectio amor reuerentia. In ꝯfratres caritas misericordia paciencia. sine inuidia: sine contentione conuersabantur null⁹ in alterutrũ dolus. Circũuentio nulla nulla indignatio. Pulchrum erat audire illos concordi voce in ecclesia psallentes. In refertorio per summum silentiũ pariter conuiuantes. Absq; vero strepitu in dormitorio nũc orantes: nunc breui se sõno refouentes. Quid vero de capittulo dixerim? illic simplicissimus quisq; vitium: errorem culpam: confessione nudabat. penitẽtia tergebat. & delebat satisfactione vidisses illos alacres operari manib⁹ quotidianũ cibum scientes quia qui non laborat nõ manducet. His sanctis moribus effectum est vt hĩc roma. hinc omnis gallia: illĩc vero longe lateq; hispania & maior britannia nostrum ordinẽ cognosceret: cognitũ susciperet. susceptũ exaugeret. Nõ potest inquit dominus noster supra montẽ posita ciuitas abscõdi. neq; virt⁹ quidẽ vlla sine nõis diffusione celari. virtutẽ semꝑ gloria subsequit. Quãdiu latuerit honestissima ꝓbitas & vite sctĩmonia: deniq; tũ elucescit. An nõ vobis pr̃es seculũ illud aureum et vita illa fere ãgelica merito dici videbitur. ĩ qua mortales hoĩes vite puritate. iã nõ ĩ terris cũ hoĩbus sȝ ĩ celo cũ beatis spiritib⁹ regnare videbantur Nõne deliciarũ locũ claustrũ esse recte putabim⁹ si illic et ĩj quos dixim⁹ mores: et illa virtutũ societas haberetur? nũq̃ȝ tot in locis [mihi credite] diffusuȝ

ordinē haberem⁹:nisi maiorū nostrorū ꝓbatissim⁹
ideſſz meritis acquisitū. Sed nos q̄z longe ab his
institutis deuiātes aberrauerim⁹/ si pergūt memo
rare. temeritati forsitā ascribetis qui ausim hoc lo
co silliendos mores patefacere. Ego autē in dicēdo
sic agā. sic linguā tēperabo viri fratres. vt nemo se
orsū nostra se oratōne sauciatū. sed vniuersos in sū
ma corripiēdos intelligat Qua ex re q̄ hoīe quo pa
store ꝛ [vt vere dicā] cēsore nobis op⁹ ē nō ignoret
Itaqꝫ cōtrouersia a veritate i pessimā nescio quā vi
am sum⁹ oēs: nos a dei cultu ad mūdanos ritus iā
pridē sum⁹ elapsi. nihilomin⁹ q̄z tēplo dei iseruire
cogitam⁹ psalmorū tedio afficimur. grauis est no-
bis oratio. Canoras cū āgelis cū in choro voces: ve
lut nutricū fescēninas estimam⁹. Corpore stātes vl
incurui. hinc oculos. illic mētē habem⁹. nichil nobi
est suauitatis in ea re. quā voce. quā habitu quā lo
co fingim⁹ simulam⁹ mētimur. Viuim⁹ an mis dis
cordib⁹ hic forū. hic mercaturā. hic publicos popu
li cōuent⁹ et venatorias idagationes ille aliud q̄d
turpi⁹ quod nolli dicere cōsectat. Sibi querit/sibi
rapit quo vel suā voluptatē expleat/vel suos infar
ciat. Sancte vero cōmunitatis iterea tā memor est
q̄z vl latro per siluas/vel pyrate p maria. Irreligio
sitatē profecto nostram discolitatē nr̄am ipudenti
am me pudet meminisse. Age vero q̄z sobrios dum
cibū capiūt q̄z silentes ꝛ pudicos in cellis q̄z trepi-
dos et humiles fratres nostros esse dicenius. illorū
crapulam atqꝫ ingluuiē dicere memorare clamores
et petulātiaz temeritatem atqꝫ inuerecundiā repe
tere refugit oratio. Atqui nullus est locus qui apd
nos sanctior habeatur Passim cachinnātes passiz

ſurrantes inmouero vociferantes inſtar viliſſimorū hominum nos videbis. Pro obſeruatione cōtumaciam ꝓ obedientia repugnantiā pro beniuolētia ſimulationem/pro honeſtate turpiloquiū noſtra conuerſatio ſuſcepit. O deus immortalis quibus in tenebris verſamur? Que nos caligo inuoluit? Patentibus oculis ceci ſumus. Scientes volēteſq; perim⁹ Ve vobis [inquit yſaias] qui dicitis bonū malū et malū bonum factio vobis eſt induſtria. Multis ei eſſe comunez et notum humanitas appellatur. Cō potare ſcortari. aleam ludere comitas eſt. quis veſtri propterea ordinis ſit ſtatus luce clarius cognoſcitis. Obſcuri q̄dez ſumus Et de nobis nulla in bonum fama celebratur. In eſtimatione in ore hominum vileſcimus. Et qui deuz: eiuſq; traditiones cō temnimus ab hominibus relinquimur. ſpernimur et ad nichilum fere redigimur Domus noſtre deſerte prope ſine habitatore corruerunt. Maioribus in locis in quibus frequentiores fratres eſſe oporteret vel rari ſunt vel nulli. Et illi quidem ſeculares facti habitu: inceſſu: geſtu morib⁹: vita: laycos ritus profitentur. Sed nimis forſitan vos vrgeo. noſtras iniquitatis audire iam erubeſcitis. Atq; vt videre videor: optatis ſordes iſtas. iſtas prauitates diluiſ ea que officiunt. que virtutem necant amputari. inſtaurare ordinē et tāq̄z modo genitos infantes regenerari atq; inſtitui ad vitā ſāctiorem. quod ſi huiuſcemodi eſtis querend⁹ eſt ſumopere diſpenſator q̄ moneat dirigat. īpellat. cogat quē audiam⁹ quē ſeq̄mur. quē iuuem⁹. de quo [q̄m de veſtro ſtatu ſatis diſſerim⁹] reliquū ē paucis vos hortari. Nā ab illo vno quē ducē aſſumetis: reliqua futura vita vr̄a

vel in confusionem vel ad gloriam resurget sempi
ternam·ꝓinde sub exordio vobis proponitur. Jaȝ
queritur inter dispensatores vt fidelis quis iuenia=
tur· ¶ Non parua viri fratres impresentiarum sol
licitudo nobis incumbit· cuȝ nunc hominē ex ordie
nostro assumere quē nostris ceruicib⁹·nostris capi=
tibus:nostre saluti ꝓponamus Censeo propterea nt
chil iprudēter:nichil leuiter·nichil temere sed oīa
cum animi ratione/et meritorum omnium discussi
faciamus·Et nanqȝ prudentis egroti discretio per
spectanda diligenter· qui propulsande valitudi=
nis causa·non quēuis sibi medicū· sed prudentem
sed peritum·sed expertum·et medice scientem ac=
cersit a quo dum latentiores morbi fibras cognoue
rit salutem accipiat·Cuius etiam caution is non in
scij viri militares·cum de sibi prefigendo ducem cō
sultant·eum callide disquirunt·qui ad labores per
ferendos fortis·ad disciplinam militarem instru=
ctus in agrediēdis arduis strēnuus·in vitādis peri
cul' circūspect⁹ existat·Nā minore qdē cura q̄ȝ egro
tū aut militē esse nos decet·Illi eī seruādi corporis
cāȝ agūt·Nos de imortali spiritu gubernādo ꝓui=
dentiā suscepim⁹· Cui⁹ vulnera[spūs dico]infeli=
ces pugne:mortes deniqȝ:morte carent.Carnis enī
dolores pene·cruciat⁹ suo īteritu finiūt·male aūt di
recti spūs lāguor erit sēpitern⁹·vellē igit' ꝑ has dif
ficultates oīpotentem illū·et cūcta scientē deū celit⁹
illabi·magnifestis idicijs talē viruȝ nobis ostēdere
qualē eē eū q̄ hāc p̄sidētiā gerat necē est ita vt cōtē
platione moyses·diligenti aut ministerio aarō essȝ
vel sikis cuiusq̄ȝ eoꝝ q̄s sacre lr̄e maxia laude cōmē
dant· Nō q̄ venator vt esau:nō q̄ muliebri vt epycu=

rus alo torpesceret· Sz reuera bonũ hoiem si litte-
ras scrutabimur: facile est nobis effingere· Inueni-
re vero difficillimũ· Nam vt est in iudiciũ hystoria
cũ de preficiendo sibi rege ligna siluarũ cõsultarent
non oliuam: non ficũ: non vitem. arbores fructife-
ras habere potuerũt· Ex quibus fructiferis arbori-
b9 boni pastoris mors cõiectari licet· Ita qꝫ in oliua
mititas quedã ꝛ clementia pulchre figuratur· Pa-
storis enĩ lenitas et blandea mansuetudo vt optimo
q̃sqꝫ hortãdo subleuat. ita deteriores interdũ inflec
tit mitigat pacat· Quãobrem de fatribus corripiẽ-
dis. Paulus galatas admonens ait· Uos qui spiri
tales estis hmõi instruite in spiritu lenitatis: sic9 au
tem heroycũ virũ ꝛ contẽplatiõe sublimen exprimit
qualẽ esse dispensatorẽ quẽ querimus oportet· Nec
esse ei est eũ qui medius inter deũ ꝛ hoies statuit non
insciũ atqꝫ ĩfrunitũ esse· Omis inquit apostolus põ
tifex ex hoib9 assumptus pro hominibus cõstituitur
in ijs que sunt ad deum· In vite vero ex qua vinuz
producitur feruor quidem legis et rerum diponen
darũ in domo dei plana demõstratur· Ad dispensa
torem nanqꝫ spectat tam feruentem esse vt suarum
edium sordes expurget· euellat: mundet: Propter
ea inqt paulus ad titum reliqui te crete: vt ea quesũt
corrigas: Dispensatoris igitur hi mores esse debent
benignitas: clementia sapientia: caritas zelus ꝛ fer
uor discipline· Quas res si in vno aliquo nostrum
vix habere poterimus: cauendum tamen nobis est
ne quod de lignis siluarum scriptum est faciamus
Nam cum neqꝫ oliuam neqꝫ ficum neqꝫ vitem regem
habuissent: in prauum conuersa ligni ramnum si-
bi regem assumpserunt· Per ligna nempe siluaruz

sacris interpretibus placet steriles et vanos hoies intelligi: qui honestis moribus abiectis ramp̄num id est infructuosum atq; iniquū aliquem sibi proficiunt: qui suos electores q̄m illis est persimilis in sordibus facile iacere permittit Est eni ramp̄nus gen⁹ fruticis spinosum ꝛ asperum. In quo sterilitas malignitas duritas rigor designatur presidētis. Qui more rampni dum tangitur pūgit ꝛ vulnerat. Cuiusmodi si dispensator erit: oīa ī peius ruant necesse est Si ei vlla est in subditis feritas: vlla insolentia: si quis ad iniquitatem procursus: hi sunt lenitate primū admonēdi. Non asperitate. nō pūgentibus spinis stimulandi. Ea eni re in viciū precipites eunt potius q̄z reuocentur ad virtutem. Ezechiel eni homo ꝓpheta cū ad populuz captiuū in babiloniā venisset: prius sedit et fleuit: deinde miseros cō solatus de futuris illos edocuit. Et rector quisquis est bonus cū creditam sibi plebez vicūs captiuam esse resciuerit operepreciū faciet: si mores quietus primū īquirat deide cōmiserescēdo lachrimet: postremo vero q̄ optima factu nouerit adhortet ꝛ iubeat Quāobrē his aīaduersis dilectissimi fratres vos ꝑmonendos dux quis vester status que vestre religionis condito cognoscere. Attendere diligeuter futuri dispensatoris mores comuersationez vitam. Et si vnq̄z vobis aīo incedit vestrum ordinem suscitare in gloriam videre in vobis viros qui sanctitate prepoleant? qui doctrina sint validi: extollite aliquando oculos: circumspicite quem ex anteactis operibus spectatum satis habeatis. Si forte quisq̄z in vobis aliquando visus est in dirigendo ordine sollicitus alacer prout dus. Si nullum laborem pro vestro honore refuge-

rit· Si omnium que iussistis fuerit fortunatus exe=
cutor· Si cogitarit· si dixerit· si re compleuerit sem
per ea que vestris vtilitatibus conducere videban=
tur· Nichil more sit in hunc vota vestra vestros con
sensus dirigere· Is profecto est quem quesitum dis
pensatorem mea sentia bonum fidelem pbum vtilē
inuentum habeatis· Si quis vero contra timidus
omniū et velut annicula vecors ad focum et cineres
delituit: si sibi tantū ipse curi fuit: si nichil pulcher
rimi facinoris est aggressus: sed superbis forte mo
ribus sese ponderauit insolens factus siluis notus
feras insectans: si īpinguatus domi ventrem nonsē
sum exacuit. si suos cōtrectauit īprobe: si īde aliȷs
malignatus suo se arbitratu iudicarit: persuasum
michi feci optimi patres vos illū hse preconitū: et
nequaq̄ꝫ inquirere huiscemodi dispensatorem· Igi
tur iam finem faciemus· vos tn̄ oratos volo rectos
et cauto animos habere ad eam rem. Ex qua si re=
cte succidet: cōmoda vos multa subsequēt· Sin cō
trouerse· q̄ꝫdiu vita fruemini eius amarissime peni
tebit· Apud ceruū frigidū incōctione gn̄ali orō· An
no dn̄i. 1473·

¶ Ad Joannem regem portugallie
dum parisii ageret. Anno salutis· M·
septuagesimo sexto. oratio viȷ·

Quamq̄ꝫ ego in ipso aditu salutatio
nis et venerationis mee rex inclite sub
uereor· Ne cum officiosus esse maie
stati tue studeo temerarius puter: pro
pterea quod monastice paruitatis non sit celsitudi
neꝫ regis adoriri: atqꝫ id orando tētare qđ primo
res ciuitatis exsequuntur: summa tamen caritas et

sanctissima amicitia qua te rex noster xpianissimus inprimis prosequitur virtus itam plurima quam de te apud omēs fama diuulgat me vel in abditissima heremo latitantem ad te visēdū euocasset· Non enī aduentui isti tuo gratulari non poterem qui et regi et francis omnibus esset perfestiuus neqȝ postpone re michi fas esse putabam hominem regem in quē tot corporis et animi dotes natura collocasse predicatur feras ergo rex precor vt tua virtus postulat pusilli sed bene tibi optantis hominis presentiam. feras gratulatoriam sine fuco adulationis vocem que in hac omnium admiratione dignitatis et virtutis tue minime tacere potest. Littere namqȝ cum leguntur si priscorum hominem memoriam admirabilē reddunt·cur tua nos iocundissima presentia tui·generis claritudo tua spectatissima sapientia in admirationem·⁊ tuas laudes non excitet? Fuisse multos scimus quos sola fortuna quos generosissima prosapia quos magnitudo meritorum ad regnum euexit: Hec profecto tibi omnia rex generosissime suffragantur. Tu rex ex regibꝰ ortus: regis nomen et meritum adeptus es· Et ne tue nobilitatis primordia neue alfōsi braui a quo tua origo deducitur insignes victorias repetem altius: id de tui generis claritat vere dicerē possimꝰ vidisse nos etate nr̄a magnos xpiani orbis pricipes ex tua illa nobilissima portugallensi domo comiuges quesiuisse magnaqȝ virtute preditas mulieres fide constātia pudicitia sanctissimas feminas adequasse· Quarum alie iam vita functe sunt· Super ē alia castelle verus regina q̄ tua ē soror Superes te et lōgo vtinā euo supsis magnifice prīceps q̄ nō veterno atqȝ desidia passꝰ es

acceptum a maioribus regnũ diminui. sed fortitudine temperantia religione diligentia ceterisq̧ que in optimo principe esse debent virtutibus maiores tuos exuperas. Ita vt hanc corporis et membrorũ omniũ quã in te cõspicim⁹ elegantiã non incassum natura tibi donauerit: quam studueris robore et cõstantia animi suffulcire et decorare factis illustribus. Quis enim te non splendidum meritoq̧ predicandum regem dicat: cuius gesta miratur orbis christianus? Tua virtus victorẽ exercitum ex affrica semel atq̧ iterum reduxit. Tua virtus validissimas vrbes saluatori christo/subiugauit. obtriuit inimicum nomen mahumeti. vexillum nostre redemptionis erexit. Digniora sunt hec q̃3 excusiones nõnullorum: quibus vicine vrbes subruuntur. Sed superfatis ad virtutem esse iudicasti eu3 persequi hoste3: qui non modo tibi sed christicolis omnibus esset inimicus. Qua in re ⁊ corporis firmitudo et animi tui non superabile robur ostenditur. Age vero preter bellicas tuas laudes quanta predicaris gloria rerum domesticaru3. Fama est modestissime rex fama est inquam: nec puto mendax: familiam tuã totam et longos famulantiu3 tibi ordines tam modestos tam temperatos et quietos cõuiuere/q̃3tum vel bene compositos in monasterijs esse decet cenobitas. Que res addit ad alias tuas laudes gloriam non minimam. Nemo enim nisi ingenio preditus bono: et celsa animi virtute roboratus res militares simul et domesticas facile administrauit bene ꝓpterea ꝙ in bellis semel effusa licentia: vix ad modestiã ⁊ frugalitatẽ priuatarũ rerũ soleat reuocari. His tuis virtutib⁹ adducti nõ in disertũ exiul

mus videre arundinem vento agitatã: sed erectissi simam velut in aliquo templo columnã in qua virtutum omnium preclarissima exempla affixa sint. Ceterũ preter hec que in te vno corã intuemur illud item non vacat laude: q ad gallas et francorũ amplissimum imperiũ ab ipsis ferme herculeis columnis rex hispaniensis venisti societatẽ atq amicitiã christianissimi regis expetisti· coniũxisti· fide firmasti. Nulla enim gens est [quo verbo nullis nationibus detractum iri velim] Nulla est gens toto orbe: cuius societate atq amicitia consultum rebus tuis magis esse possit. Primũ q tota ferme hispania mari circumfusa solis francis continentur ꝯiungitur deinde ꝓpter vetustissimã gentis tui iperij originẽ et lõgissimas cum nostratibus hoibus cõsensiones animorũ Tradit enĩ strabo auctor geographus celtiberos id est castellanos[quorũ tua est ditio]a celtis qui franci nunc appellant eẽ ꝓgenitos· Constat quoq multos iam annos iter francie castelleq reges itemerata tam societatẽ perdurasse· Gentis igit exordiũ et longissime societatis consuetudo te ad francos recte sane ꝑduxit· Est quoq aliud nõ tibi rex gloriose contẽnendũ· Quod quia facile pernosti: et iã ad finẽ vergit oratio frustra ne cõmemorẽ? Ea ẽ rex optime gẽtis galloꝝ in bellis gerendis virtus. ea in societate seruãda firmitudo· vt q̃s iuuãdos susceperit galli eos vel suis sedibus pulsos restituerit vel ab iiuria defenderint vel aluerint oĩbus fortunis destitutos· Ita vt formidolosa sit oĩ terre galloꝝ manus· Circũgira si placet aĩo singulas orbis ptes. Nullã iuenies q̃ monumẽta virtutis galloꝝ nõ habeat· quis asie atq orientis priscos reges olĩ stipauit ꝓtexit· muniuit? gallo

rum virtus. Quis ad delendam surgentis romani imperij gloriam propius accessit gallorum virtus. Testis est capitolium cuius vigiles aduersus irrumpentes gallos garrulus anser excitauit. Testes sũt vndecim maximi romani pontifices quos sede electos franci reges fusis romanis reduxerunt. Et germania quidem tota [licet ferox] testis est: cuius barbarissimos mores caroli magni temporibus franci suppetias socijs ferẽtes domuerunt. Scis ipse magne rex castellanis regibꝰ q̃ȝ cõmodi fuerint franci cum inter henricũ petrũq; de regno castelle contendentes Bertrandus conestabularius francꝰ victoribus armis intercessit. Nolo in notissimis tibi rebus diffusius peruagari. Abunde michi ẽ ad congratulationem incidisse tibi consiliũ eam gentem eũq; regem ĩ societatẽ atq; amicitiã virtute ⁊ meritis tuis comparasse ex quibus quicquid siue bello siue pace gerendum duxeris firmũ presidium ⁊ gloriam possis adipisci. Quamobrem cum in te sint magnanime princeps et valitudo corporis potens et virtus animi precelsa. cumq; iam sublimibus factis maximorum regum gloriam equaueris cum socium et amicũ regẽ xp̄ianissimũ eũdẽqȝ potẽtissimũ nactus sis tibi gratulãtes primũ oramꝰ memineris regis ⁊ populi frãcoꝝ erga te beniuolẽtie initã societatẽ firmiter asserues amicitiam sanctissime colas. Eiꝰ rei gratia certant viritim om̄s tibi applaudere. tuisqȝ rebus perẽniter obsequi. Atqȝ ego marie si q̄d ẽ q̄d meus ordo poss.t id totum tuis iussis offero tuis votis p̄sto atqȝ patũ eẽ denũcio. Illud vnũ ⁊ quid sub calce orõis a tua liberalitate verecũde postulãs cũ l regnũ illd magnũ castelle felix aduenerĩ fr̄es mei or

dinis q̄ istic·i regno portugalēsi tuo sūt primi ꝯmē
datos suscipias·susceptos diligas·dilectos ⁊ obsq̄
osos tue maiestati ꝓfoueas:ipse ego piter cū illꝰ p̄ces
ferā ad celos ex qbꝰ bene semꝑ ꝓsperādi virtꝰ aliq̄
tibi demittat· ¶Ro ga·Petro buryo· li·

Excepi litteras tuas a sene q̄ruloso et iā
bustū sapiēti tabellario ābianēsiū ciui
trastis· Quē nō caballariū sed nec asel
lū recte vocaueris. Et ci veternosū atq̄
diu emeritū iumētū qđ in deserta pascua iuste ꝓscri
bas· Nā preter nichil expetit·edendi ptinax· Nūq̄3
nisi prandij tempore ad me venit· nec salario contē
tus:petit alimētū· Rideo certe hois suspiria ⁊ que
relas et inediam semꝑ simulantis·nec tamē dimit-
to a me hoiem nisi aliqua mercedula pensatum. Ti
bi autē cui per tuam senectutē molestū nō est michi
scribere gratias habeoq̄ nō nescius q̄3 longe suaui
ores sunt a te hoc tp̄e date littere. q̄3 cū per iuuētam
lasciuus exilibas· querit abasq̄ xborū splendorem
et tinnitū vnde moueretur auditor· Jā vero postq̄3
etatati grauitas et sapia accessit· orationi q̄q3 tue
gratia simul et maiestas ꝯiuncta est· Quare te oro
ne tremulentia ista que manus tuas occupat a scri-
bendo auocet·sed qđ arte studio mēteq̄ conceperis
per scribam domesticum litteris cōmitte. Si te mā
cū natura formasset·nōne ideo ingeniū atq̄ ai p̄cla
ras dotes tabescere atq̄ euanescere ꝑmitteres?vte
re petre aliquo qui scribendi tibi suppleat officiō q̄
te audiente legat qui videndi caliginem atq̄ mole
stiam leuet· Omni eteni etati desidia turpis senectu
ti viciosa est:si nō cōsiliū et animi opa[duz pōt] per

fruatur. Hystoriarũ mearũ compendium iam tertio impressuum est. Sed quandoquidez sub epithoma te scriptum edidimus plerosqꝫ breuitas offendit. Ergo me hortantur producere opus ꝛ breuissima q̃ sunt dilatare. Constitui cõmoditati consulere legentium et laxare q̃ sũt angusta superadditis paucis q̃ deesse videnẗ hystorie. v. kł. iuł.

¶ Robertus ga. Epo matisconeñ. S. liij.

Nullũ in rebus humanis est beneficium quod hominũ vel incuria vel iniquitas fere non deprauet. Protulerat germania inuentũ suũ de arte impressoria. quo vno magnũ litteris lumẽ ꝛ vitatis studiosis auxiliũ allatũ ẽ. Nã que i tenebris volumina diu iacuerãt: luci sunt inde restituta. atqꝫ ita emendata: vt nihil purgatius desiderari potuisset. Jam vero multiplicatis eius operis artificibus oĩa redũdant mendis atqꝫ erroribus. Quod viciũ cũ in multis: tum in compendio quod de francorũ annalibus ediderã supra q̃z vellẽ compertũ habeo. idqꝫ imprimis ex eo quod parisii impressum extitit volumie peruidere potuit lector eruditus. Ea propter scdo imprimendum curaui idqꝫ lugduni vt illuminatius veriusqꝫ opus haberetur. Ex hiis igiẗ que lugduni meo iussu impressa sunt vnũ tue dignationi volumen mitto. vt illd primum multis obscurum mendis oĩo abiicias me autem ex eorum numero existimes qui tue sunt obseruantissimi bonitatis. Uale colendissime michi pater. Ex diui maturini parisieñ. cenobio. xiiij. kł. decẽbris: Robertus gag. tibi deditissimus.

Robertus ga. Jodoco badio. S. liij.

Eſtinanti nuncio feſtinatas et pro
pe tumultu arias dedimus litteras
In culpa ē gaufridus librariuscui
curam commiſeras me in tempore
conuenlendi vt ad te ſcriberem.
¶ Codicns de beſſariones pro pla=
tone defenſione ad me miſſos cum
meo volumine contuli. Qui dimidiati ſunt/ e tto=
tius operis vix dimidium habent nec eodem ſtilo
uec perpetuo ſed truncato ⁊ manco abbreuiati ſunt
ita vt videantur a prima et nondū ſatis examinata
editione eſſe deſūpti Ideo eos tibi remitto. ¶ Meū
vero librum ſi patronus tuus habere cupit:exhibe=
re illi non recuſo. Id tamen te iodoce ſcire volo:vo=
lumen pulcherrimꝰ eſſe caracteribus ſignata habēs
rubro capita/cum totius libri maieſtate quadam.
Quamobrē illud maxime carū habeo preſertim cū
ſit vnū ex ijs que ipſe beſſario viuens imprimēdū ca
ſtigādūq; curauit. Que cū vera ſint egre ferrē librū
maculatū aut ꝑditū iri ſordidis manibꝰ impreſſoꝝ
Igitur id curandū a tuo patrono erit:vt vel hic: vel
lugduni exſcribat et meus codex maneat incōtami
natus. Si lugdunū vehi velit:cōſtituat hic fideiuſſo
rē de libro mihi ītegro atq; īpolluto reſtituēdo Ego
his cōditionibꝰ morē tuo patrono ꝑlibens geram.
De epl'is ⁊ opuſculis noſtris que apud me diſperſa
eſſent q2 admonuiſti me ea ſi inueniri poſſent coge=
re obtēperaui tibi Cōgeſta ad te mitto:cū epl'a quā
prefationis loco tibi cōfecimꝰ. Si imprimenda vt
ſpero et vt polliceris curabis:ea nō alijs codicibus
ita agglutines vt ſeparari non poſſint ſed ſeorſum

valeant vno libello cõprehendi. ¶ Recognoui pre-
terea per hos feriarũ dies tractatulũ quẽ supra ãnos
sex de cõceptione virginis [sicut nosti] edideram. ali-
qua in illo mutaui. addidi item pauca. Hoc tu mi-
chi iodoce indulge: vt imprimatur purgatissimis lit-
teris et grandiusculis ad eũ modũ quẽ in meo codi
ce inuenies cũ annotationibus que margini insunt
atq; ita lege vt si quod te offendat verbũ: illud emẽ
des ad metri constantiam. Si impeditus eris quo
minus id michi prestare possis: remittito domũ vni
uersa. Hec enim sunt archytipa: quorum nullum a-
pud me exemplum manet. Uale.

¶ Robertus gaguinus Laurentio burello do
ctori theologo Carmelite. S. liiij.

Um tuam laurenti pater ep̄lam le-
gẽ: nisi alioquin michi notus esses
in suspitionem alicuius tue in me
assentationis confestim venissem.
Scaturiũt ei laudibus que vtinam
vere dici mee possent. Sed scribere
te sic intelligo ob cõpendium quod
de francorũ annalibus a me nuper editum legisti.
Nec arbitror te secus ac sentis scribere. Religiose
enim est grauitatis a blandicis et palpationibus esse
alienũ. Conscius tamen sum quantulum temporis
in ea re consumpsi. Egrotabam profecto et fraudãdi
morbi gratia noctu maxime cum quieti nõ daretur
locus feci ex longa hystoriarũ serie epythoma. Cui
ita euenit: vt impressorẽ sinistro sydere adirer: male
de litteris merentem: et sui quidem cõmodi fameq;
apprime incurium. Cuius vtinam ignorantie nulla

me portio attingeret· Esset enim opus suis mēbris atq intersectionibus multo distinctissimū· sed quā quidem emissum ē: nulla meo honori via consului: q̄z altera ipressione potest· Quāobrē ab integro recognitū meū laborē et non inutilibus appēdicib⁹ ampliatum lugdunensi ipressori [Jodoco badio hortante] commisi· Itaq ex ipsius eruditione atq diligentia spem capio ipressure melioris· Tuum igitur optime pater erit dū hec secūda ipressio cōplebitur litteratos viros hortari negligere priores illas sordiculas impressorum et comparare sibi emendata et erratis carētia volumina· Uale apud maturinos parisiorum·xiiij.kl̄·Januarias.

¶ Robertus ganninus Jodoco badio· lvi·

Edimus ad te litteras, non paucas postremas maxime ꝑ robertuꝫ quē dam in italiā proficiscētem ante dominicum natalē quo tp̄e ipse grauiter egrotabā femoris tanto tumore vt inde michi vltimam diē expectarem· Decubui eo morbo mēses tres adeo mēbrorū oīm officio destitutus vt nō nisi alienis virib⁹ mouere me possē· Iā dei benigitate exsurrexi et paulo plus limace ingredior baculi presidio fultus· Meis te lr̄is badi hortabor sollicitū eē opusculorū meorū que vt imprimēda darē ipulisti· Qd differendū esse aiebas ob susceptā impressionem librorū iohānis de partibus. Nūc ne ꝑmisi obliuiscaris tui itez atq itez maxīe oro· Cura iplere qd pollicit⁹ es· nā ꝙ exēplar hēs toti⁹ opis mei epl̄az dico et lucubratiōis de cōceptu v̄gineo nec mihi q̄cq idē re

hũ·

tinui ad molestiam michi esset deperdi quicquid est vi
gilarum mearũ. quãq̃z scio illud minimi fore. sed in
est cuiq3 aliquid simiarũ non dissimile q̃ licet specie
deformes sint feturã suam tamen amant. Ergo ba
di sic age: vt cui9 principiũ dedisti id ad finẽ vsq3 p
ducas. et quũ ipressum erit aliquot ide ad me volu
mina demitte. Uale. et tuo patrono meo noie cõmẽ
dationis officium exhibe. Ex parisiis. xviij. kal.
maias. ¶ Robertus. g. Carolo ferrãdo. S. lvij.

BEne admodum michi mereri de verita
te videris: qui tua vel scripta vel dicta
cupis ab amico libere iudicari. Nichil
enim nocentius est hominum integrita
ti q̃z vicia eorũ vel dissimulando preterire vel assen
tando probare. sed q̃zq̃z odoraret in tua epistola ve
stigium caracteris tulliani: non temere quippiam
in te committere assumebã: quo te a me taxatum iri
putares. sunt enim pleriq3 scriptores q̃ cũ sua omĩa
castigatissima esse sibi persuaserint alieno se exami
ne reprehendi indignantur. sed vt grauioris culpe
non admonere amicũ scelus est: ita leuissimos quos
q3 lapsus insectari inhumanum. Que cum ita sint
non verebor posthac si quid tuorum ad me operum
referetur illud examussim scrutari ⁊ quasi p cunicu
los penetra rei abstrusissima studia tua si forte alie=
num aliquid in tuos vsus furto sustuleris. q̃zq̃z id si
raro fit arguendũ nõ puto. Nã bona ps eloquentie
imitatiõe q̃rit̃ q̃ tñ nõ ĩtegris orõnib9 fieri sz simĩlitu=
diẽ cũ gñis tũ stili et formap varietate vt ẽ quĩtilia
n9 locupletissim9 testis pcedit. Itaq3 si tuo exẽplo

plenas ex cicerone periodos tanq̄ suas q̄s cōsuerit: furis potius q̄ imitatoris nomen recte consequet· Eiq facile conueniet is qui de graculo aliarū volucrum pēnis decoro fertur apologus· Nā in promptu est cuiq mediocriter sapienti: more hystrionis aliena veste desumpta vel se regem vel philosophū simulare: et se exibere nesciētibus quod nō est· Quare te volo carole sicut iactantiā semper vitasti: ita studeas ꝓpria tua oratione que imaginē cuiuspiā ꝓbati auctoris representet cōponere q̄ sis post hac scripturus. Vale· Ex mea bibliotheca: ij. nonādecē·

¶ Ro·ga Marcillio ficino. S·lviij

Irtus et sapientia tua ficine tanta in nr̄a maxime academia parisiī· circumfertur. vt cum in doctissimorum virorū collegijs: tū in classibꝰ etiam putuorum meritorū sunt illis preclari labores tui quos vt platonem latinū redderes desūpsisti· auget gloriam tuam plotinus ex schola platonis latinꝰ a te factꝰ Legūt p̄tea atq ī p̄cio habēt alia lucubrationis tue volumia ꝛ familiares ep̄le· qbus oībus: pleriq nostratiū scolasticorū ardēt te facie nosse ꝛ intueri hoīem a quo tā preclara doctrine monumenta prodierunt· Inter quos hic meus amicꝰ gancerus barterius italiā petens constituit videre te: non minore studio capiende eruditionis q̄ plato egyptios et gaditani aliquot liuium romā pertinere feceris vir optime ꝓ sapia atq estiatioe tua si iuuenē lr̄arū cupidū ad te admiseris: addiderisq illi etiam vltra currenti stimulos ad doctrinam ca-

pesendā. Uale ex parisijs. kl. septēb. M. cccc. xcvi.

¶ Ro. ga. priori diui thome Cantuarieñ: lix

Uanq̄ȝ longa nos terre et maris intercapedo corpore seiungit: par tamen in x̄po caritas [quantuȝ de te religiosissime pater speramus] animo conglutinat. Nam et si ambitōsa contentione principes digladiētur: ij tñ qui x̄po militant pacem sibi a suo celesti rege relictaȝ custodiunt. Qua quidē spe adductus nichil distuli ad caritatem tuaȝ paucissimis scribere quo scias me nunq̄ȝ oblitur̄u vltro citroq; legationis nostre quā supra paucos annos de beniuolentia et pace inter meum tuumq; regem componenda seruandaq; gessimus. Que eni similis causa nos ad amicitiā aliquando promouit: eadem nūc firmatis amicitijs: amicissimos efficere dȝ. Mitto ergo tue caritati libellū quē dē virginis marie conceptione grauissimo tenasmi morbo liberatus edidi. vt sit tibi monumētū amoris erga te mei. Addidi preterea elegiacum de miseria hōis conditione carmē. Que licȝ minimi a te existimari poterunt. talia nichilominus sunt vt ea propter sui breuitatem aspernari non debebis. Uale ex Parisijs. iij. nonas Iunias. M. cccc. xcij.

¶ Ad ministros ordinis in capittulo generali Roberti gaguini oratio lx.

Uod sepe p superiꝰ bieniū optauerā: et a benignissimo oiȝ patre deo votis oibꝰ sedulo postulaui vt elucesceret aliqñ dies i quo vos dilectissimi fratres hoc lo

co pacis tpe congregatos conspicere. ꝛ post tot bellorum defatigationes aliquando tranquille consolarer. reficeremꝗ pabulo verbi dei. atꝗ linire vnguento suauissime quam ad vos gero caritatis. nondum plane nobis est [vt suspicor] impretatū. Nā ꝙ hic concessus noster. non satis audientibus est confert⁹ intelligo quosdam adhuc tempori diffidere. ꝛ aliquid augurari future tēpestatis. vel timidos laboris domi torpescere: q̄ꝫ cadenti ordini suo cōsultum iri sua presentia maluisse. Nichilo tamen segnius patris exequemur officium. et eo quidem deuotius quo saluator dominus christus affuturum esse se dixit in medio duorum vel trium qui in nomine eius fuissent congregati. Meum nempe est viri fratres [meum dico pro munere suscepti ministratus] principio conuentionis huius de litteris diuinis apud vos salutarem admonitionem habere. vt primum omnium deus ipse queratur a nobis. qui cum recte quesitus est/ reliqua omnia adijcere se benigne pollicetur. Ergo vt mos est disseminatoribus veritatis et ijs qui concionantur ad plebem: humanitatē virginis comprecemur que mediatricis officiuꝫ mater no iure consecuta. fert misericorditer patrocinium imbecellis. Nec enim illi poterit esse non grata salutatio. qua nuncius celestis gabriel illaꝫ est officiosissime venerat⁹: si nos demissi. ꝛ ꝑ huīlitatē procūbētes petierim⁹ īsufficiētiā nostrā adiuuari suplemēto grē spiritalis. Cui⁹ suꝑhabūdātē eē mariā sugn⁹ ad eā demiss⁹ orator cōfitet. Aue inquit grā plena Epistolaris lectio q̄ celesti voce nūc it rē diuinā nobis insonuit viri fratres Xbū hꝫ: qd recte susceptū nr̄e

professioni conducere possit. Ibi nanqȝ ex persona
sapientie dictum audiuimus in habitatione sancta
coram ipso ministraui. Quam sententiã ex ecclesia
stico fonte manentẽ volo in ortos conscientie vestre
breui riuo deriuare. ad irrigandam sementem vir-
tutũ quas cupimus in vobis per deum bonorum om
nium largitorem in crementum accipere. Neqȝ ani
mus est nobis purpurata oratione gloriam quere-
re dicẽdi: sed modestissimo et facili gñe locutionis
verbũ salutaris adortationis istar patris propone
re. Quare per domini saluatoris expartam omni-
bus bonitatem: per salutis vestre non oblitam cari
tatẽ: vos hortor cũ corporis aures nr̃is monitis ad
hibueritis: figite ipsum quod loquemur penius in
animos vestros ne leuissimi spiritus exemplo sermo
noster hic aditum illic exitum inueniat. Enimuero
pro duplici verbo quod thema prepositum ample-
ctitur duabus etiam partiũculis rẽ omnem vix cre-
dibili breuitate percurremus. Habitationum nanqȝ
varietate sũmatim recencita: vbi religiosus homo
potissimũ inmoretur cohibende instabilitatis cã
primum attingam. Deinde ne desidia atqȝ oscitatio
nem lentescat: quo se ministerio exerceat perprope-
re mõstrabo. De habitaculis omnium animãtium
viri fratres illud primum cõstat: terram domiciliũ
esse omnium mortalium et cuncta illic viuentia na-
tura duce diuersari: vbi consistendi ceperunt exordi
um. Sed feris quidem alia. alia hominibus habi-
tatio ẽ: ferarũ rursꝰ q̃dã siluas: aliq̃ abstrusissimas
spelũcas nõnulle fluuios ꝛ altos aquaꝝ gurgites ĩ
hitãt. Solis porro hoĩbꝰ domos atqȝ vrbes cõdere

et mutuis se iuuare auxilis tributum est· Qui cũ di
ui ni cuiusdam spiritus lumen acceperint· non in a-
gris sub diuo vagi: necp in siluis frondibus conte-
cti: sed ad ĩbecillitatem suam muniendem firma ĩ
longos dies materia receptaculum sibi construxere
Ubi tametsi moderatrix rerũ temperantia et amica
virtutuz omnium paupertas sobriosanimos tenue
rit: sensim tamen habendi desiderium irrepsit· et
opum dannosa esuries luxim atcp libidinem iuexit·
Quibus statim viciis labefacti homines tanq̃z se p
ennes terre colonos ascriberent: ciuitatez habitatio
nis[vt est ĩ psalmis] constituerunt· Hinc erigi in ce
lum cepta est superba illa turris babilonis· hinc do
mite crudelibus armis nationes· Hinc fera tyrãnis
hinc denicp imperia sunt amplissima cõparata· Eo
factum est· vt quot linguis genus loqui humanum
tot fermevideas habitandi modos ĩ terris ita vt pa
triam vbi quis natus atcp educatus sit: alterum pe
culiarem sibi mundum esse per suaserit· Quin here
ditaris domos et patrios lares singuli prope homi
nes orbem sibi atcp imperium esse contendunt· Tu-
um ĩquiunt illud est: hoc meum· Quibus et si est ne
cessaria moriendi conditio dolent se tamen essemor
tales· Idcp agunt: vt qz e terris est commigranduz
ipsi vel propagine liberoruz vel nominis perpetui
tate terram quamamauerunt perẽniter inhabitent
Quamobrez vt quiscp diuerso studio fuerit illectus
ita habitandi sibi domun atcp contubernia hominũ
constituat: Singulis nancp viciis quibus peccator
addictus est parem his locum: pares habitationis
socios habet· Nam vbi facilius q̃z in mercato cum

opulantis auarum: cum scurris parasitum cum ho
micidis patricidam· cum effeminatis mulierosum
hominem quesiueris? horum omnium in vrbibus et
locis conuenticula reperiri facile est Qui licet
facie hominis sint· tectoque et muris cōcludantur re-
ctius tamen illos cum beluis habitare rectius pecu
des esse putaueris· propterea dictum a sancto hie-
remia illud esse puto· Habitatio tua in medio ydoli
Et item illud danielis: Cū feris habitatio tua· ydo
lum profecto fera que is pulchre estimari potest· qui
vel forma tantum homo domi torpens nichil opat
vel qui operibus se i plicat iman iū beluaꝝ Cuius gñis
ostensa ezechieli pmonstras deus fili inquit hoīs qui
habitāt in ruinosis hi sūt· Et antea quid in vbis di-
erū id est paralipomenō de filijs lada ꝛ maresa spūs
sanctus dixerat hi sunt figula habitantes in planta-
tionibus et sepibus· A quorū [vt michi persuasi] di
uerticulis et iniquis habitationibus quia facti es . . .
alieni: illud licebit illis imprecari quod regius va-
tes sapienter est imprecatus. fiat inquit habitatio eo
rum deserta ꝛ ī tabernaculis eorū non sit qui habi-
tet· Uos diuine religionis felices icole qui decorem
domus dei et locum habitationis eius diligitis: cum
mundam et solidā: tum securam vobis habitatio-
nem sub vmbraculo dñice crucis cōstituistis· Mūdā
dico carnis et animi puritate· recta itentione stabi-
lem: nec cōtra spiritales isidia iquietem. Quasi li-
banus i dt ecclesiasticus nō icisus vaporaui habitationē
meā Nō icisus ille atque itactus pulchre nomiāt quē car
nis ꝯmēdat itegritas q̄ nulla exulcerat libidīe viro
rex vginitatis efflorescit que si de firmitate religiose mā

sionis testimonium queritis iam ad fundamenta que iacta sunt despicite. xpm iesum quem diu' paulus petram appellat considerare. Factuz est i eo stabilimentum omnis salutaris edificationis preter quod ponere nemo alius potest. Unde et sansonem quo nomie oīs religios' homo non inepte vocabitur inquem legimus in spelunca petre habitasse. Qua in re beata religionis firmamentum requiescere datur intelligi. Spelunce nanqz vocabulum vacationem nobis a secularibus curis petra soliditatem cenobitice conuersationis exprimit. Uultis dilectissimi fratres vultis securitatem cepte a vobis vite cognoscere? voluite animo turbulantas sollicitudines terrenorum hospitum. Cursitant omnes tracti vel opum desiderio vel fluitantis glorie cupidine. in regiones abeunt longissimas. maria traiiciunt: mille se periculis obiectant rapiunt: congerunt. contendunt disgladiantur. fundunt sanguinem. diruūt vrbes. Alius procul exulat. gemit alius domi. Sibi timet. pro vxore pro liberis cruciatur. vt tragicum illud experiri vere possit. Turbine magno spes sollicite vrbibus errant. Uobis autem vt apostoli verbo loquamur quis nocuerit si boni emulatores fueritis? vos enī semoti a sclo: vos regi christo habitatōnē preparantes canitis. Elegi abiectus esse in domo dei magis q̄z habitare in tabernaculis peccatorum. Et illud. Beati qui habitant in domo tua domine. Gaudebo igitur fratres mei dilectissimi et exultabo in deo iesu meo cuius dispensatione et concordibus animis vestris vos pascendos accepi. et in habitatione sancta coram ipso ministraui.

¶ Iam suspicor quosdam vestrum apud se cogitare. quid ministrationis nomen ipsum velit cum habitationem nostram quietam atque ociosam esse deberenarrauerim. Ministrare namque ad negocium pertinet. religionem incolere officiu est contemplatis. Si qua in vobis eiusmodi meditatio est viri fratres: sapite oro quomodo et quies religiosis: et quo negocium conueniat. Animus liber et quietus is solus est. quem superuacuea atque inanes sollicitudines opum et glorie non occupant: quem fraternus liuor non cruciat. in quem nullus timor calamitatis incidit. qui spretis oblectamentis seculi. solius dei amore intra cepta religionis cõtinetur: Sic pedibus domini assidens maria quiescebat. Sic doctor gentium paulus corporeis pressus angustijs: sed mente sollidatus dicebat. Quis non sperabit a caritate dei? Vobis ergo fratres carissimi intus est [si boni estis] ocium. foris exercitiũ et labor. labor dico non cum seculo momentaneus et fluitans. non turbulentus. non anxius. sed cuius merces sit in celo sempiterna. Voca [inquit dominus vinee procuratori] operarios et redde illis mercedem suam. Operarios certe nos deus in hac sancta habitatione constituit. quibus singulis ouiũ id est confratrũ nrorũ curã mãdauit. et ad pauperes suscipiẽdos eẽ voluit hospitales. deque liberandis captiuis procuratione cõmisit. An ne forte in his tot susceptis rebus laudabiliter eẽ possum? ociosi? Quid ministri nomẽ nisi diligẽs suscepti operis executõ signatur Nõ eĩ platõis [quidã nrm ianiter gloriosi iactãt] neque dignitatis est vocabulu. Scribit enĩ ad thimo

apls·Tu vero vigila. in omnibus labora/opusfac euangeliste. ministerium tuū imple·implebim9 quidem·si per innocentiam mundissimi·si per sapientiam viriliter ministremus in aduersis· Ambulās [inquit per psalmistam dominus] in via imaculata hic michi ministrabat. Et rursus· Ero immaculatus cum eo et obseruabo me ab inquitate mea· De pastorumautem vigilantia scribens lucas euangelista· Erat inquit pastores in regione illa vigilā vigilantes vigilias noctis supra grege suuȝ· Et petrus de doctrina ministrorum ait· vnusquisqȝ sicut accepit gratiam in alterutrum illā administrantes sicut boni dispensatores multi formis gracie dei· Igitur fratres ⁊ coministri mei carissimi simus aliquando cum martha de rebus nostri gregis soliciti· Nonnunqȝ cum maria celestibus gaudijs intenti· Sic viuamus vt nō vituperet ministeriū nostruȝ sed sic nos existimet homo vt ministros xpi Quos sue participes presentie christus iesus esse voluit semp cum inquit· Uolo pater vt vbi ego sum illic sit et minister meus· Quod ipse prestare dignetur qui de celis missus non ministrari ⁊ presidere: sed ministrare et subditus esse non respuit· Amen·

¶ Robertus gaguin9 ordinis sancte trinitatis et redēptionis captiuoꝝ generalis mister venerabili cornuabbati cisterciēsis ordis·S. epl'a lx·

D Ecumbebam profluuio grauiter admodum afflictus cuȝ tabellarius ex ordie minorum tuis literis me occupauit/ et iam totos dies quindecim ita inanis langueraȝ: vt macilentia extenuatus videri posseȝ

larua. Laboranti tamen et tota fere virtute defecto viuacitatem quandã spũs lectio litterarũ tuarum induxit: ob eam rem maxime q me pcul absentem memoria retines. offersq hospitalitatez si qñ ad insubres negociũ me perduxerit: aut si legatione aliqua functus romã fecero iter. Quorum neutrũ accidere opto Nam nec labor etati: nec legationis munus lõgis itinerib9 cõfecto cõuenit: hoc nostro quid seculo vbi et virtuti rarus honos: et labori nulla merces succedit. Itaq res apud me sic se hz langueo et carne et spiritu corpis curã medici gerunt/ michi q̃ztuz ex alto numse dat/ spũs curat. Jãvo dignissime abbas siue interea curabor siue spiritus hos deseret artus sancto illi cenobitarũ tuo conuentui cõmendes vt celestibus hymnis adiutus michi bene vt cũq est possit. Uale. Ex cubili grauissime egrotantis amici tui gaguini. Datum parisius apud maturinos iiij. idus Aprilis.

Robertus gaguinus Bostio. S. lxi.

Ertũ ad te scribere nichil magis possum: q̃z q scriptiõe dignuz michi occurrit nichil desident fere omnes qui litterati apud nos estimari volunt. Et si quid scribunt: tale est quod nullo dicendi splendore illustretur. Naz perraros videas quibus insit aut ad moratam: aut historicaz aut forensem orationem satis accomodatus caracter. Est vnus omnium stilus. eadẽ scribendi forma: quam ũ qui questionarũ appellãtur paulo magis supra ducentos quinquaginta annos magno litterarũ detrimento inuexerunt. a quorum cre

berrimis scriptis si hec vocabula: qm: postq̄z: cū: eō sequēter: preterea: sed contra: in contrarium: respō sio: solutio: et huiusmodi apud illos passim redun dantia decusseris ex immani fiet liber breuissimus. Et hec q̄zq̄z ita sunt. herent tamen nostrates et tor pescunt illorum vel scriptionibus contenti vl' timi di comptiore stilo assurgere scribendo. Inter has tempori nostri tenebras expergiscitur. tamen caro lus ferrandus scribere in vicentiū illum cui dij cum suo illo execrabili in virginem codicillo malefaciāt Quē libellū vt haberet in quē pila potenter emitte ret. carolo cōem feci. Nec ab alio si tacebit vīdictā de maledico deposcas: q̄zq̄z maxime cupio ociū: mi chi dari: vt rerum mearū et salutis in omne tempus tutrici virgini marie patrociniū religiosissime defē siones pius ipse cliens īpendā. Scriberet forsitan et faustus quem ad carmina muse instituisse viden tur. Sed aliud meditat' et agit. totusq; in balbum rapit'. In quē eglogā his proximis noctib⁹ lucubra uit et nūc iprimēdā curat ī dicto noīe de balbi fuga Vale. Ex parisijs. iij. kal. febr'. ¶ Ro. ga. Heras mo ordinis diui Augustini canonico. S. ·lxii·

Ellum hierasme non tam difficile q̄z odiosum aduersus despicabile hominum genus qui studijs huma nitatis detrahere nō desinūt susce pisti nulli el machis vicas q̄s licet vicerīs eos ignorātia ptinacior facit nil'o i illos grauior' tormēto q̄ppiā pliabit' q̄zq; iudi ces sibi st': eos solos ī ore et fama hoīz litteratorū ver sari: q̄ cū sapia eloquentiā iūxerūt. et quod ignorā

tissimus quisq3 illoꝝ negare oino non potest[ipsos
quoq3 fabularū et rerū fere inutiliū scriptores cū tē
pore preterire non potuisse. sed consenescere hacte=
nus et cū admiratione et voluptate legi. eorū vero
quibus est anilis quedā et herens balbucies/pauco
rnm dierum esse memoriam. Quod cū ipsi aliquan
do sentiunt: si ex autoribus quos exibilant splendi=
dum assumunt: illud suo operi tanq3 aureū pannū
committentes/eloquentie opinionem aucupantur.
Illudq3 maxime mirum est/inter sacros autores cū
eos potissimū laudent: qui vrbana et expedita elo=
cutione suas cogitationes tradere potuerunt: cur in
altero dānent quod in aliis admirantur et predicāt
Cur reprehensibile censent in ea re eminere: vnde re
liquos eiusdem generis anteire gloriosum estimāt.
Si ratiōe ab inanimis distamus: cur nō elaborem9
in eo prestare: quo homo homī sine iniuria superior
esse potest? Quantū enī muto balbus ācellit: tāto
est quippiā disertus balbo et diserto eloquens pre=
stantior. Et horum proculdubio īpudentiā tametsi
contemptui habeo: non improbo tamē propositam
tibi in eos maliciam. Feriendi sunt omī genere telo
lorum. que scire admodū congesta iacularis probe/
et acerrime torques. In qua re superuacuū quid cō
siliū tibi meum accederet qui absoluto iā operi nec
detrahere nec adiicere quicq3 recte possum. rem enī
conceptam multa breuitate proponis partiris lucu
lenter et summo pertractas ingenio. apte cōponis:
ornas venuste nec deest tibi carne adis vehemēs dis
putatio. vnū herasme ab amico non moleste feras
protēdis lōgiuscule ꝓhemiū. et battū primas ptes

agentē q̄ absq̧ interlocutore longiusculus sit quis
piam forte reprehēderēt· faciat enim diu cōtinuata
locutio que dum disputatoris vicissitudine variatur
recreat q̄z atq̧ oblectat auditorem· Nec velim ad eā
rem me censorem vtaris· Consule eos qui dyalogis
agunt· punctis quibusdā atq̧ articulis frequenter
perpetuis autē orōibus p̄ semet disputāt raro. Pla
to ille inter grecos inter latinos cicero et alij nōnul-
li minores tibi autores erūt· Sed ridiculus tibi ali-
ptes fuero/ si in formose veneris cure neruos curem
Satis tibi es: expūgere quod redūdat et si q̄d desit
apponere· De ijs autem que a francis per superio-
res proximos dies gloriose gesta sunt lōga conficiē
da esset epistola īmouero ingens tractatus· Cōstat
enī iam supra annū carolū regem superatis alpib9
mox liguribus insubribusq̧ etruscis q̄z et latinis trās
missis: expeditionem in cāpaniā et neapoli duxisse
exturbatoq̧ alphonsa regionē omnem recepisse: et
de hostibus cum triūphasset atq̧ idē compositis ex
sua sniā rebus in franciā iter faceret venetos cum
ludouico mediolanēsi· et multis italicis regulis ex-
ercitū victori carolo obcessisti· Sed aliter ac spera-
bant accidit· Apud fornouam triginta millibus stip
patus in francos irrūpens hostis: repulsus fususq̧
est: quattuor millibus amissis cū ex caroli copijs lō
ge pauciores sint desiderati. Ad hūc modū saluo ex
ercitu ad astensem vrbē nō sine hostiū ignominia se
recipit. Nūc autē auctis copijs taurini aduersus ho
stē animosus perstat· Si hec prolixius scripta esse
cupis epistolam tibi mitto de hac victoria ab eo qui
pugne affuit scriptam Vale·

Uāq̄ȝ ſcio volucrem eſſe famam: et eam ob rem a poetis allatam fingi ꝙ videlicet iconſiderata pernicitate pleroſq̧ ociſſime circũferat: miror tamenꝙ me cereis aſſumptum alis rhenũ traijciens fluctibus non obruerit: vt q̄ȝadmodũ ſuo ycarus mari ita flumini nomen iponerē Sed leui credo onere laſciuiēs facile me p̄teruexit: vt ſi ad hiſtrũ forte perueniet vortigine mox ppetua obruat· gaudeo nichilominus vehement te domi excepiſſe me: ⁊ priuſ q̄ȝ riſibus maliuolorum paterē in te inueniſſe ſuffugium quo aduerſus detractorũ linguas tua ſim tutela ſecurus· Ergo mi venerabilis pater ſi meis ſcriptis aliqn̄ occupatus meas nugas leges: nichil pertimeſco ſiue quid perperā: ſiue minus accōmodate poſitum offendes· Eſt enim precipue humanitatis talem aliorum opuſculis accōmodare te: qualē tuis in rebus alterum expectas· Itaq̧ [vt de me ſcribere abſtineā] faſciculũ librorũ tuoꝝ atq̧ epiſtolā heſterna die accepi: non per eũ quē ſperabas obſeruātinũ minorē· Ille eni apud cōfratres ſuos mettēſes receptus iſthic manſit· Fidelis tñ tabellarij officio functus: vicariũ ꝯſtituit qui tua munuſcula ad nos perferret· Munuſcula dixi operis cōpēdium· Alioquin ſi ad pondus et rerũ grauitateȝ ſpectes. dignũ profecto eſt quod munus ingens appellem exiſtiſtimemq̄ȝ· Nam monaſtice ſanctimonie ita recte deploras interitum: vt occidentem imouero iā lapſū

diui benedicti ordinē oculis intueri visus sim· quo infelici detrimento atq3 calamitate cum plane intelligam plerosq3 omnes ordines vna collabi et ruere ingemui et grauis me meror affecit· Quis est verus religiōis cultor nō illachrimet cernere amenissimas olim p ecclesie p̄dia areolas p fructifera oliua spinas: p florida ficu tribulos pro suauissima vite squalentem et austerem pducere labruscā? Non queror hoc loco mutatos tantū monasteriorum mores nec penetrare cōtendo cellas et penetralia monachorū foras prodeūtiū habitum· Indignabundus et pudens miror· Quis non moleste ferat tunicellas instar laicorum breuiatas· angusta sine cucule humili exemplo scapularia complicata ad latus· Calligas in renes vsq3 et vmbilicū arctissime tensas· que cum pudendam partē obtegere deberent eam deformatis expressam lineamentis representare intuentibus non erubescūt· Voces inconditas sermones impudicos lasciuos et petulātes incessus quottidianas cum mulierculis palam fabulationes· Adde omīs ludicre artis studia quibus complures deditissimos esse notum est· Resonantem fistulam pro psalterio tractantes choreis et secularibus conuiuijs cōmunicant· Epyphyatos sibi equos et comatam iuuenū familiam longo ordine componunt alunt non esuriētes sed canes ardeā et perdicē voracibꝰ psequuntur alitibus· sz cur ego hec morū et vite mōstra recenseo? Puderet certe hec nisi manifestissīa essēt eplē assignare. Que qm̄ vulgatissima sūt ita vt diutissīa cōsuetudine pene tolerabilia quibusdā videant nō incōmodū est hāc monastice puritatis labē scriptis

commendare: vt si forte ad hec velut ad speculum
legendi causa accedet: sue turpitudinis admoneat
intelligatq; q̄ꝫ ꝓcul a sanctimonia religiose conuer
sationis deerrauerit dum pro vigilantia inertiam:
pro humilitate iactantiam pro abstinentia crapulā
pro continentia libidinē pro paupertate luxurian=
tes diuitias et pro modestia petulantiam sectatur.
Quorum incōmodorum scaturiginem si quis dili=
genter scrutabitur opulentiā dānabit que ab exor=
dio adolescentis in omnē decorē religionis sensim
innudans ortulos sancte plantationis cenosis allu=
uionibus obduxit. Hinc pro tenuibus stratis et an=
gustis mansionibus ornatissima cubicula atq; edi=
tiora tecta: proq; oratorijs templa pro cilicijs bis=
sinas interiores vestes delicatus sibi monachus cō=
parauit. Hinc obesi ventres et rubentes gene: pen=
dentiaq; a mento palearia manauerunt inde ābitio
inde luxus fastusq; monachos ad curis principum
perduxit vbi vel sanguis cōsideratione vel peculia
ri assentatione: vel cuiuspiam vanitatis ostentatio=
ne cōmendati: romane amplitudinis maiestatē: nō
humilitatē cenobij sequi atq; adire pulcherrimum
esse duxerunt. Quare liberi [vt ipsi censent] effecti
protenus in deteriorē licentiā se vidicauerunt: et ob
seruantia sanctitatis contempta satis sibi habere
existimant si annuis ex monasterio retentis prouen
tibus vicarium rebus melioribus id est spiritualib⁹
et diuinis preficiunt ipsi vero amicum sibi mundū
sectantur. Ad hunc modum discreta abbatis popi
na a mensa [vt aiunt] monachorum grex retror=
sum abbijt et pastor. Quibus morbis cum medela

difficile adhiberi posse videatur. tum propter inue
teratum et putrescentem iam plagaz. tum propter
medentium incuriam atq; ignauiam spem vix ca-
pio instaurationis. Nisi vel tribulationis flagello
callos obstinationis discutiat deus vel pia sua mi-
seratione resipiscere faciat errantes. Sunt enim
peccantium varie diuerseq; curationes ne dicam ex
terminationes. Sunt item periodi et circuitus qui
dē quoad vsq; vel progrediantur peccata vel omni-
no intereant peccatores. Orandus est dominus vi-
nee qui vinitores ad colendum vineam suam mit-
tat: ipse enim est qui omnia operatur in omnibus.
Sed de his hactenus. De scriptorum cathalogo
quem conficiendum assumpsisti: multum est quod
probem. scriptum est enim. Laudemus viros glori
osos in generatione sua. In qua re satis pro tua vi
rili parte facis viris de re ecclesiastica meritis: et po
steris beneficium prestas quibus ad exemplum lau
datissimos autores exibes. Quorum cum numeruz
augeri petis ex his qui apud nostrates clari haben
tur. rari michi in hac festinatione viatoris occur-
runt: quos tibi rescribam: preter duos quos nuper
mortem obijsse dolendum est. propterea q̄ vt spe-
ramus longe plurima scripturi. Ambo quidez gal
li et theologi doctores: sed alter patria turonēsis.
alter bononiensis quod oppidum mari anglico fi-
nitimum est. Turonensis enim ille. martinus ma
gistri appellatus cum non nulla de rhetorice deq;
philosophia scripserit. tum de quatuor virtutibus
cardinalibus egregium opus edidit. Comentus-
q; est deuotam admodum interpretationem in orō

nem diui bernardi clareuallen͂ · quam ad diuā Ma
riam conceptam atq͂ scriptam/ mater ecclesia fre=
quenter commemorat et canit. Salue regina mise=
ricordie dico. Quorum operum initia non teneo.
Hunc cum ex scola parisiensi rex francorum ludoui
cus vndecimus ꝓpter hoīs celebrem famā accer=
siuisset mors īmatura assumpsit quinquagesimū
agentem annum. Alter quamuis excellentissimi in
genij esset rarissime scripsit. Nec operū illius aliō
apud me extat q̄ʒ de īmortalitate aīe non contēnen
dus libellus. In quo recensitis veterū omnium se=
ctarum philosophice poeticeq͂ discipline traditio=
nibus catholicam sententiam promit. Hic decrepi
tus interijt archipresbiter sancti seuerini parisien̄
cui nomen guillermꝰ houppellandus fuit. vita au
tem defunctus est imperante apud francos carolo
octauo/ qui et nunc regnat. principium vero operis
de anime immortalitate hoc est: Antiquos philoso
phos floruisse ingenijs. Addidisti ad munera tua
metricum de trino marie candore opus quod etsi
iamdudum venerabilis bostij opera michi comuni
catū est: non minus tamen gratie tibi hē profiteor.
Est enī elaboratum et tersum carmen/ cuius autorē
apud spiram et vidi et allocutus sum. Quāobrem
lucubratio michi gratior facta est. Atq͂ vt tuis istis
grauissimis īterrogationibꝰ aliquantisper respōdeaʒ
binū tibi opusculū mitto: meū vnū et quidē breuissi
mū quod ad eloquentie studiosos carmīe lyrico id
est saphico ⁊ adonico scripsi in quo reprehensus stu
diorū humanitatis contēptoribus adolescētes hor
tor ad eloquentiā quam ad diuinas litteras accom

modare studeãt· Secundũ opus est iuliani cuiusdã maioris monasterij vt fama est monachi· qui indi=gnat⁹ quosdã assumere autoritatẽ reformãdorum monachorũ: in eos inuehit: quasi ipi nõ sufficiẽtes sint tã difficilẽ obire ꝓuinciã: vel qȝ nõ adeo caritas et deuocio refrixit monastica: vt in vocatione nõ extent quib⁹ ⁊ bona sit ɔscia et integra voluntas male errata castigãdi· ⁊ ideo sunt semper qui vel inuidẽtia melioribus pugnent: vel scientie opinione elati reliquos aspernent· Vale· Et si qd nos meriti habere existimas nos dilige. Curabo aũt vt littere tue ad carolũ fernandũ deferantur· Ex vrbe parisiorum· x.ij·februarij·M·cccc·xciij·

¶ Ro·ga Abbati sancti dionisij· lxiiij·

Cum te apud parisios monacali modestia et non mediocri dignitate preditum coleremus: ita me reuerendissime pater existiare solebas· vt ⁊ ad mensã ⁊ ad consilia iterdũ tua hũilitatẽ meã admitteres accersiresqȝ nonnũqȝ· Qua frequenti ɔsuetudine nescio quõ familiaris tibi fact⁹: opẽ sepenũo tuã michi pollicebaris gaudere etiã videre te videbar: qȝ regie maiestati cognitus et spectatus legationes plerũqȝ obibam atqȝ gerebam· vnde conceperã animo si aliquando te vel virtus vel fortuna sublimi⁹ tolleret eandem erga me beniuolentiam seruaturũ sȝ posteaqȝ rome ãnos iã duos italis cohabitasti binis meis litteris te excitare non potui de tuo michi statu rescriberes· Sed nec illa tua recens ad cardineum honorẽ promotio prius audita michi fuit: qȝ i hñi studij cõuẽtu tue dignatõis epła recitata ẽ hoc

vno ſane tuo ſilentio te alienum a me meſtus repu-
taui quem ſupra aliquot ãnos conſeruis imo ami-
cis annumerabas tuis. Sꝫ non eomin⁹ quoquouer
ſum te rapuit aura benignioꝛ ſequar ⁊ colam te pa
ri q̃ ſp̃ reuerentia atqꝫ caritate ꝙ ſi vel ſupꝛa nubes
voles: vel ſydera cum ſuperis aſcendas: animo e-
ro tibi perenniter obſeq̃ndi. Illud tm̃ vnum michi
obſecro ĩp̃tire: talem me exiſtimes in quem habeas
ĩperiũ. vale reuerẽdiſſime pr̃ ⁊ meũ ordinẽ apꝰ btiſ
ſimuꝫ põtificẽ dũ opus erit cõmendatũ recipias fo-
ueas tuearisq̃. Ex edibus meis apud. S. maturi-
num pariſieñ. xxi. octobꝛis. Robertus gaguinu.
Andree ceco. S. lxv.

Itteras tuas ad me p̃tulit adoleſcẽs
q̃dã ex ãglia vt dicebat aduenĩẽs oli
uerij cothlogeni ſeru⁹. Cõmẽdas mi
chi hoĩeꝫ ſuis ꝓculdubio meritꝭ non
mediocritꝰ mihi acceptũ. Cui tuis lau
dib⁹ cumlato ſimea op̃a egebit ami-
ciſſim⁹ eẽ ſtudebo ¶ De ꝑoꝛib⁹ ꝟo lr̃is tuis ꝙ me ar
guis nichil tibi ad illas r̃ndiſſe illꝰ vnũ ſcias cũ il-
las excepi reſtiſſe me fauſtũ poetã eruditiſſimũ tho-
loſe tũ ĩterp̃tari ⁊ gratũ plimũ eẽ ſcholaſticis illũq̃
tãtũ nõis illic ꝯpaſſe vt fruſtra te illi p̃ponere ꝯtẽdiſ
ſem. Hac maxime tẽpeſtate cũ vni mille vix audito
res ĩt̃p̃ti tenuẽ victũ ſufficiãt. Itaq̃ cuꝫ ille multos
mẽſes ſedulitate ĩt̃p̃tãdi detriuiſſet redijt tãdẽ ad
nr̃a pulpita vac⁹ vbi nũc declamitat dicedẽtib⁹ hinc
nõnullisq̃ eodẽ ſtudio victũ gloꝛiãq̃ q̃ritabãt Ergo
mi ãdrea nec ſpes nec rõ adẽquãobꝛẽ apud tuos nõ
mõtholoſates ſꝫ nec apud nr̃ates locũ tibi pollicere

ausim· scire volūt oīs: mercedē soluere nemo ¶ Ad renaldū venio quē meū de virgineo cōceptu libellū ideo carpe scribis ꝙ ordinē in illo suū calūniari me estimat· sed mea verba si nō ex tota significatiōe recolligit aliꝰ iudicabit· vincentiū ei de castro nō pdicatoꝝ ordinē apta orōne nisi mēte captus est significo ꝗ ordo vniꝰ hoīs temeritate cōtamiari nō dꝫ· ꝑsone nāqꝫ vt iurecōsultꝰ indt vicia delinquentē nō trāsgrediunt· ꝙ si renaldus diligēter attēdit nō tā de hoīe ꝗ̄ꝫ de tuēda virgīs puritate in eo libello sū sollicitꝰ i qua re si religiōi ꝛ fidei catholice repugnātia disserui pudebit me quid errati corripi a viro bono scd̄m xp̄i pceptū nō pudebit· si de vocabulorū ydoneitate vtest pueris qꝫ italis mos moueat renaldꝰ questionē facile ridebo calūniatorez· cuius ego similis eē nollim: dū cū domiciano muscas stilo persequit non veritatem inuestigat· Tuebor tn̄ mi andrea in vtraqꝫ reprehēsione dignitatem: Quod si nō potero: sollabitur me diui iacobi vera illa sententia qui in verbo nō: offendit perfectus est vir. Dū hec scribo· gaspar ꝗdā frater maior alteras michi tuas litteras reddidit· Quibꝰ aliter ꝗ̄ꝫ prioribus respondere non conuenit· sunt enim de eadem pene re contexte· Uale· Parisij vij· kal· maij. ¶ Ro· ga· Jacobo de peralta hispano· S· lxvi.

Cribere frequenter ad te iacobe pater institueram· sed nemo michi tabellarius occurrit cui literas ad te darem preter hunc conterraneum tuum quem comes ille scholasticus cū ad suos mittere destinasset is me

cōuenit: si q̄ppiā forte negociū burgis haberez. quo
letus oblatu: scribere nichil cūctatus sum: q̄zq̄z non
satis certus essem vbi nā ageres: matri ne an aulicis
ambitionib⁹ ne dicā vanitatibus inseruias. Eo enim
aīo te eē noui q̄ altiorib⁹ vehemēt oblecteris. Qua
re coniicio nō humiles te viros sed palacia regū inco
lere ⁊ regez illustrissimū tuū in bellū granaticū comi
tari vbi ⁊ milites xp̄o tuo reddas aīatos ⁊ victorie
q̄ ad p̄te fieri poterit portiūculaz adiscaris. sz iocari
me forte iudicabis. Noli iacobe id de me suspicari.
Serio tecum ago. Neq̄z detraho glīe tue quā tā bel
licosi ⁊ fortissimi regis familiaritāt splēdidiorē red-
des. In ea maxime expeditōe qua de mauris bethi
cā recupare rex gloriosissim⁹ festinat. Gratulor igit
p̄speritati tue ⁊ nescio si francis itidē gratulaberi
q̄ de britonibus iā fere victores sunt et habent. Va
le. Et meo semp̄ ordini protector adesse memineris

¶ Robertus gaguinus Arnoldo
bostio. Carmelite. lxvij.

Cripseram tibi bosti vale dixisse me mu
sis: et odio ꝓpe habere studia benedicen
di: nō quod recte eloqui dignitate careat
sed quod earum artiū studiosi maledicē
tie fere hoc tempore studeant. Ita vt id cōmodi q̄
ars impressoria inuexisse scholasticis videbatur to-
tum in alterius detractiones conuertere nitatur ma
licia plurimorum pro se enim quisq̄z contendit al-
terius vituperationem sublimius tolli atq̄z tanto
inferiorem minoremq̄z fore q̄zto senserit alteruz in
ea disciplina melius profecisse. Et hac inuiden-

ita proflurisse videmus in scholis nostris et longius indies manere dissidia et contumelias et ita iras in cendi vt quod ascorto audire erubesceris id profes sores quidam artis non respuant imo isti ipsi qui ab eloquentia laudem aucupantur suas prodant e- pigra mmatis libidines· Hoc tenuius dixi q̄z illorū flagitiā postulent· Inter has igitur blassemias lit terarum quid m e bosti speras editurum? scriba: ne? at mox oblocutor accedz cui nichil magis cure ē q̄z aliena opera insectari· tanq̄z maledictione gloriam nanciscatur· An per auditoria tumultuer et decla- mem? at sicut hoc interpretandi aut dicendi genus non attigi: ita a mea alienum esse professione dica- cissimi quiq; iudicabunt· satius ideo esse putaui au res exhibere q̄z linguam et inter loquaces videri mutissimus· secessi profecto bosti et ab his strepi- tibus qui aīm irritent procul habito ne me qui ter- tium et quinquagesimum annum natus sum pu- deat accepisse qd̄ pigeat aut me peniteat d̄cq̄z effe cisse· Nā q̄ epl̄as mihi quasdā suas īpressas dica uerat nihil de ea re nisi v̄ba accepi· nec de illis quis quas alf̄nis scriptiōib⁹ alterutri cōscripsim⁹ p̄mis sum absoluit· q̄zq̄z illas īprimendas curaturū se se- penumero sit pollicitus· Uale· xiij· septembris·

Robertus· ga· Bostio· s· epl̄a· lxviij·

Ortaris crebro me bosti· tum litteris tuis tum aliorum emulatione frequen tissime scribere· presertim ad eos quo rum mihi opera titulo tenus tm̄ enu- meras: velut hoc meo libamīe p̄uoces illos imitari si me bosti ex illorū ingenio ⁊ diligentia expendis:

erras. Illos ociũ adiuuat::me quottidianũ fere ne
gociũ circũsistit. Illis ꝑ etatẽ glia subladit. michi
diuturna vita pene ꝯfecto ꝛ morborũ icõmodis de
cũbẽti: mors assidue subsultat::ita vt eos qs ad sup
esse michi dies forte expecto. ad penitẽtiam magis
q̃ȝ ad nois claritatẽ cõponere studeã. Scripsi nichi
lominꝰ vt recte admoneas abbati illi pꝛima vene-
ratione digno. Cuiꝰ libros ipse desidero. Nã q̃ztuȝ
ex inscriptionibus eorũ cõiectari licet: multa frugi
referti sunt. Quare si qui ipressi habebunt tu illos
amantissime bosti dimittendos in galliam cura. va
le apud parisios. iiii idus marcii:

¶Ro. ga. de. doct. Johanni abbati. S. .lxix.

At ad me bostiꝰ frequentes lras et
me hortat ad te scribã. et quasi tar-
diusculus id faciã addit calcar lau
dũ quibus vt hõ tui amantissimꝰ te
dignũ maxie arbitrat. Profert eni
in pmis titulo tenus opa tua que ad
hanc mediã tuam etatẽ studiosissiẽ
ꝯscripsisse te et eorũ non nulla germana iaȝ ipressi-
one vulgari confirmat. Addit preterea ꝑ sctõs tuos
mores religionẽ: modestiaȝ humilitatẽ: parcimoni
am: caritatẽ. in omnes quibꝰ preclarissimis virtuti
bus ornatus iter nõ modo monachos sed et germa
nie diffusissimos ppl̃os effulges. Mirus hic et fra
grans odor pater abba me supra q̃ȝ scribere velim
delectat ita vt tametsi fluentũ aliqd tuorũ ante hac
operũ delibauerim i optemq ꝑ ociũ posse tibi abun
tius scribere q michi nõ fragmẽta sȝ itegrũ aliqueȝ
librũ iptires. nũc isup iotꝰ excitor currere i odorẽ tã

suauiũ vnguētorũ tuorũ q̃ a fetoribꝰ huiꝰ ſcl'i lãgui
dã mẽtē recreare poſſit Ita ei ex breuiſſimis illis lu
cubrationibus quas in ſynodo venerabilium abba
tũ et mox de reformãda cõuerſatõne pſeudo mona
chorũ ꝯcinaſti: pſuaſũ michi habeo. reliqua q̃rũ in
ſcriptio multã pre ſe fert frugē plurimũ oblectatio
nis ſalutaris et cõmodi ſpũalis cõtinere oportere.
Elimatiſſime ſiquidē q̃ de re ſcripta ferũtur ſicut cõ
ſcie ita et ſapiē ⁊ diligētie tue ꝓhibent teſtimonium
Vñ gratulor mediusfidius terre germanie: et ſacri
tui ordinis cõitati quibꝰ tã eruditũ ſcriptorē et mo
nachũ dei prouidētia largita eſt: Quo te vno te ig=
norantie tenebris lumē ſplēdeat facile prebeat Ia
cuit ſiquidē multos annos maieſtas lrarũ et barba
rie quadã balbutiētes liguas aſpauit iſcitia: Nũc
illã q̃ztũ ſperare licet et eriges: et has ad latinã elo
quētiam expurgabis. Proinde eſt qd gras boſtio
habeã qui mediꝰ quo te longe poſitũ agnoſceret ac
ceſſit. Pluris eñi eſt michi te talibꝰ hoiem moribꝰ
et eruditione ſplēdidũ fama pcepiſſe q̃z ſi ex felice
arabia quiſpiã negociator aurũ ad nos detuliſſet:
Quare te maxime oro ſuſceptum iri me a te in dele
ctionem et caritatem que eo firmior conſtanciorqꝫ
eſſe debet quo nos religionis ſancta profeſſio chri=
ſto [licet diſpari habitu] copulauit: Progredere
vt cepiſti ſcribendo Digna eſt religioſo cura hec: le
gendi: meditandi: ſcribendi: aduocandi: quos po=
teſt ad veram vitam. Cui fructuoſiſſimo labori dũ
operam dat. dum inexplanandis ſcripturis ingeni
um exercet ſuũ: cũ ſibi ipſi plurimũ ꝓdeſt: tũ aliis
diſciplie ⁊ eruditiõis celeſte pabulũ parat Qui ope

rantur in me (inquit sapiẽtia) non peccabunt/ et q̄
elucidãt me vitã eternã habebunt. Regim⁹ multos
sancta simplicitate illustres bonoꝝ quib᷈ operũ fra=
grantiã vite ĩtegritate latissime diffudisse: sed qui=
bus ad morũ cãdorẽ doctrine splendor accessit: ij lõ
ge vberiorẽ oĩbus salutis viã planauerũt. quippe q̄
vite ꝓprie odoramenta suis beatissimis scriptioni=
bus ceteris non ad exemplũ modo sȝ ad eruditionẽ
copiosius dilatarũt Nõ te igiꝶ detractio et liuor ma
liloquus dimoueat. Nec collegarũ si q̄tui in te ordi
nis erũt ꝓtensa ĩ risum et illusionẽ labra deterreãt.
Nec tu (vt est apud maronẽ) cede malis sed contra
audentior ito. Viues ipse et per hominum ora voli
tabis: cum laceratrix et susurrãs lingua computre=
scet. Vale. Ex parisiis. kaꝶ. maij.

Robertus ga. Herasmo. S. epꝶa. lxx.

Cribis ad me lõga herasme epꝶa ob
id precipue: vt michi aliqua te beni
uolentia insinues atq̄ꝫ eius rei cau=
sa p̄ludio quodã agis q̄si a me dif=
ficile ĩpetraturus sis q̄d videris ex=
pectare: itaq̄ꝫ ad patrociniũ tibi as=
sumis copiã sup exũdantẽ laudum.
quas si de me recte p̄dices: ipse iudices. Nõ siquid
ita gnar⁹ sum: vt q̄d desit q̄ȝ q̄d michi assit magis ĩ
telligam. Nã ꝙ ꝓxime sibi quisq̄ꝫ habitat sibiq̄ꝫ ma
xime carus est: nemo se satis cõsiderat. Quesiui fa=
teor diligenter lr̃as et doctrinã: sed nõ comparaui si
milis non satis consulti institoris qui p̄ nũdinas cir
cũlatus postq̄ȝ: multas merces est contẽplatus nul=
las tandẽ pecunie inops domũ vehit. Et q̄ m:a in=

culta lectitasse te p voluptatem opera dictis: talia
esse arbitror quales precoces et nondum satis ma-
turos fructus quos in mercatum pferri vides· qui
leuandi fastidiosi sthomaci causa mala valitudine
laborantibus pmis mensis dantur· Irritant quidē
gustū parum conferunt alimenti· Quod et si veruz
est: tamen alios de me iudiciū vt lubet facere nō im
pedio· Illud michi molestum est plenā tue disertio
nis venam in mee laudis exiguū riuum soluisse: vt
ad nasice integritatem et nestoris eloquentie splen
dorem me tātillum discipulum et ad huc discentez
efferres. Vis herasme dicā ingenue que sentio. Co
git dicendi artificium vberez vndiqꝫ sibi ad eloquē
dum materiem: nec facile suis limitibus cohibetur
scaturiens semper et profluum· Sed est inquit ora
tius modus in rebus sunt certi deniqꝫ fines· Vellē
propterea herasme in scribendis de me laudationi
bus contractior fuisses non luxuriasses· Non ꝙ ru
borem michi laus effundat: sed ꝙ quicquid supra
meritum a dicente puectū est assentationi aut men
datio datur· Verū itaqꝫ scribā Quātū per tuas lit
teras: pꝫ lyricas cantationes cōiectare licet: erudi
tum te iudico· quāobrē non minus tuā amicitiam
expecto q̄z tu meā· Studiorū ei similitudo glutinū
est caritatis Ad quā si humanitas vlla si doctrine
quippiā vt ipse existimas michi accessit: illud libe
raliter edico: patere tuo amori ad meū pectus et ca
ritatem aditū non secus ac meis amicis edium me
arum valuas· Tolle verborū ꝛ blādimēti oēm fucū
Reuelata frōte accede· ea iudiciū retēta tibi libera
litate· vt me amas si ita cēses: si sec⁹: posthēas Va-

C Robertus gaguinus Herasmo. S. lxxi.

Euamen michi doloris tue littere tantisper dum eas legi herasme p̄stiterunt. sunt enim verborum structura nō minus admirabiles q̄ʒ sētentiarū maiestate prestātes. Ad orationis genus eccl'iasticū hominē maxie decet nō illud lasciuū et blandiens verbis glorolas tantū aucupās sine succo aridum sine gratia mellituʒ. Ita vt cū eiusmodi longum aliquod opus lustraueris nihil desumpseris vitalis alimenti. Est eius rei frequens apud poetas viciū. qui vna ꝑ loci rōe fabula nō concenti aliā super aliam ad fastidium vsqꝫ cōgerunt. Qui etiā error iure cōsultoꝝ hactenus fuit quibus non satis lex vna aut altera est nisi longissima pagella legibus scateat. At scite admodū herasme te facere existimo qui stilum religioso dignum app̄hendis. sequere igitur atqꝫ moratos et grauiores autores imitari stude quorum prudentia ingenium erudias ꝛ mores formes. Neqꝫ hoc docendi tui cā scribo q̄ aliorū posses esse preceptor. sed iter sponte currenti spem vere laudis ostendo. Ita enim michi de te psuasi: vt purgatos cū religione mores te coniunxisse putem nullius assentationis nulliusqꝫ mendacū fallacias pretexentem. De quibus tametsi priore ad te epistola scripsi blandos tantum et petulantes texare mens erat. quorū ego gnatonicas artes magis q̄ʒ tersitis vile genus despicio. Illi enim amicitie specie vultum vt volunt componentes fallunt. Hic ꝑ suo istituto et sordibus viuens pre se fert qualis sit.

Nichil medius fidius in toto hominum genere plus odi q̄3 blanditores Cetera enim peccata fere omnia in aperto sunt sola assentatio diu in abstruso dolos condit: quos dum nichil caues in te exerceat· Illud propterea suspectū michi semper habui ne plus iusto me blanditor veneretur· Eniuero ī prouerbio italico est· Qui supra solitū te honorat eū vel fefelisse te vel fallere conari· sed hec suis autorib⁹ scelera relinquam⁹· si quid de fausti celesti vaticinatione [vt ad me felice auspicis cōcedas] accepisti· propera ⁊ veni· Illū ꝙ veterem iam amicum habeo: te vero ꝙ nouum demereri cupio periucūde accipiam. Uale parisii· viij· kal. octobris·

¶ Robertus ga· Petro buryo· S. lxxij·

Decebat carissime petre vna cū dato ad te elegio carmine q̄3 nostro tuis litteris responderē quas in cōmendatione3 nicolai cōmunis amici nostri mihi redditas acceperā· sed duo me ꝑpediuerunt scribere cupientem· vnū dn̄ici in celū ascensus solēnitas que vt religiosa ad rem diuinā nobis erat: ita solēni maxīe epulo distinebamur solliciti ne quid vel minus abūde vel minus splendide famuli ministrarent. Alterum ne ad libellum quem a te legabamus irritam immouero ridiculam commendatione3 adijcere nostre littere viderentur. Et cum nostra ad te lubraciūcula ferretur ydoneum satis nostre in te caritatis testimonium fore putabam ꝙ spectaturus esses pollicitum amici munusculum· cui commendando nō defuturum esse cernebam: nicolaum nostrum: virū

de litteris et doctrina q̄zoptime meritū· cuius cum vrbanitas tum ſumma modeſtia michi iucundiſſima eſt· Quare tibi perſuaſum omnino facias: neminē m̄ negligēdū fore quē amicitia tibi ītelexero cōiūctū tm̄ ei mihi ſpectata ē fides et ꝓbitas tua: vt nullius te conſuetudine vſum putem: cui virtus ipa deſit Ergo ita cogites ea me erga te caritate eē quā nulla deleuerit obliuio· Unde fit vt opuſculorum te meorum equiſſimū iudicem expectem: que non ita ad normam et vt aiunt ad vnguem terſa ⁊ expolita ſunt vt toto ſplendore refulgeant. Scio enim in eo quem de virgineo cōceptu nuper edidimus codicillū defuiſſe quidem nobis ad inueniendum ingeniū et orationem ad dicendū. rei etenim ſublimitas et fulgor intendentem ſurſum mentis aciem obtudit et aſpera qua nullus antea preceſſerat via: difficile eunti prebuit iter· Atq̧ vt in aperto mens tibi pateat mea: diu me et prope ruſticiſſime repugnantē ſuperauit nullo die intermiſſa ſupplicantis boſtij rogatio· q̄zq̄znon tibi hanc excuſatiūculam [qui nihil per liuorē dijudicās]ſz alijs ſcriptā velim· Nam ſiue meo erratu ſiue īpreſſoris incuria q̄ppiam neglectum comperies equanimitas tua per benigne caſtigabit: Uale· Ex pariſiis. ix· kal· marcias·

¶ Robertus gaguinus Brullefero Cordigero theologo doctori· S· epl'a. lxxiij.

Itteras ad te dare religioſe pat' amor doctrine ſalutaris me excitat· Cuius cum profeſſor ſpectatus habearis ꝑ benigne feres te ad id inuitari qđ ad tui

ordinis maximam laudem pertinere cognosces· ve
nit ex hispania pater pater hic petrus tue caritati
dum parisii agebas aliquādo notus· Ait reuerēdū
tolletanū pontificē plurimam sui antecessoris sup-
pellectilem habere quam in viros sapientie amato
res et studiosos partiatur· Cūq ipse tui ordinis sit
et litteras abunde calleat: cōcepit aīo eruditos po
tissimum in religione christiana sibi viros assumere
qui scholam inchoēt scotice discipline cuius raram
cognitionē habēt hispani Nec magni estimat istos
plebeios et vulgares magistros q corticeten⁹ lFas
tantū cōparauerūt: quorum vt sapienter intelligis tur
ba multa est· Illos qui longis vigiliis et lucubratio
nibus sese exercuerunt vt doctores merito appellari
et esse possint desiderat· Inter quos pater stephane
vnus es mea sententia huic salutari negocio pmul-
tum ydoneus. Iam enim deferbuit in te adolescen-
tie et imbecillis etatis intemperans feruor: edomui
sti animi perturbationes. vales ingenio etate flores
doctrina et virtute potens. Tibi pfecto hanc puin-
ciam deberi existimo vbi autor sis et posthac nomi-
nandus institutor academie scotice· Nec est quam
ob rem ignotam tibi regionē formides· Vber et fe
rax terra est: gens religioni assueta et que peregri-
nos qui alicuius pensi sint veneretur· Ciuitas ipsa
tolletū ad tagū amnē sita potēs ē et diues nulla aeris
mala intēperie grauis· vbi etiā fratrū tue pfessiōis
cōtubernio frui possis. Accedit qz ciuitatis mode-
stissim⁹ pōtifex q diui francisci vitā et religionē psi
tet. Quid inter tot commoditates tibi defuturū ste

phane arbitraris? Nō enim vni orbis angulo ita ad dicti esse debemus: vt parui reliquū habeamus. Iudeo et greco se paulus debitorē esse ꝑdicat. Non piguit augustinum affrica relicta mediolanū ꝓficisci. Hieronimus rome valedixit vt in palestina docrine deditus bethleē hītaret. ex vltima hispania vt titū liuium rare eloquentie hominē viderāt romā nōnulloi conuenerunt. nōne egiptios plato petiuit: ad caldeos bragmanasqꝫ inde ꝓfecturus si bellic⁹ per eā gentem furor eū non tardasset. Verus est xpi sermo qui neminē in sua patria prophetam esse confirmat Ipse nosti stephane hāc parisiorum scholam ab alcuino et quibusdā philosophis scotis imperante carolo magno exordiū accepisse. non minor te gloria manet si te preceptore subtilis illa scoti theologia ꝑ hispaniam docebitur. Quare age et virili aīo publiblico omniū commodo consule. non te alligatū gallia teneat. Omne solum inquit ouidius forti patria est. noli occasionē negligere: que nomen et gloriam tibi est paritura. Vale ex parisijs.

¶ Ro. ga. Arnoldo bostio Carmelite. S. lxxiiij.

Ota tua bosti epła laudum est plena mearū immouero ita redūdat vt non tam me laudare q̄ꝫ blandiri michi [quod pace tua dictū sit] studuisse videaris. sic enim laudis aceruos extruis. quasi ī me vna oīm disciplinarū cōsummatā gloriā cōtulerit. Qd etsi amicitia ductū id te facere ītelligo vellē tñ rōem officij tenuisses. ꝓspectū hñs q̄d te q̄d me q̄ꝫ decuisset. nā q̄s medestos ⁊ tēꝑantes religio atqꝫ hūilitas

facere debuerat:eos nec palpationes et blandimenta proponere·nec illis oblectari oportet·nec monastice institutioni congruit simile aliquid habere temistoclis:quã dixisse solitũ ferunt:eius se vocẽ libenter audire a quo sue laudes apte narrent· Ego vero contra bosti pro mea q̃ plurima est ignorantia atq; ruditate laudari erubesco· Quippe qui illud cuz socrate tm̃ scio q̃ nichil ferme scio·quare te oro:agas posthac de me aut scribendo loquendo modestius· Satius est restare tibi quod laudes q̃z amputes: Quod laudationi nimium adieceris· quod si tumultuario prope et precipiti meo illo carmine quod de matris dei puritate aduersus contaminatorem illũ vincentium te ĩpellente scripsi quicq̃z tuo bene iudicio meritus suz satis abũde erat te te inter piissimas orationes annumerare me quem celsitudini virgini commendares·quid enim amplius sperare debui ab homine qui terrenis se opibus abdicarit·qui aliorum adminiculis & piis sub sidiis sese vitamq; sustinet:sed nec [si caducis ita vt spũalibus diuitiis exundares] compensari a te laborẽ meũ prestolarer·Eadem enĩ caritate adductus sum vt scriberẽ q̃ tu ad scribendũ es sepe numero cohortatus ad quam rem argumentũ sibi esse potest q̃ tibi vni cões volui esse versiculos donec p̃bauisses·Sic profecto te admonui:ne illos sineres libros eẽ:ne vecuipiã crederes illos nisi remissos ad me vltiã oĩno lima castigassẽ· Debuit igr ĩ te illa cautio eẽ ne festinata editõe op⁹ ip̃z & amicũ tibi hoĩez risui exponeres·caue oro bosti q̃cq̃z vltra de toto opusculo ĩ publicũ p̃das· Recẽsita est a me to

ta ſeries operis: intēde abſterſe. Recepitq; in ſe ca
rolus cōmentariolos cōdere vt ſub obſcuriores loci
illuſtrētur. Quos abſolutos vna cū verſiculis nr̄is
ĩprimēdos curabo. De his q̄ vel badi⁹ vel ipſe āno
taſti: alia feſtinationi nr̄e. alia librario danda vicio
ſunt. Nec tamē talia ſunt q̄ prudēs ⁊ amicus lector
bene interpretari nō poſſit. Curatorē philoſophuz
fuiſſe pria ſolenſi atq; athenis xenocratē audiuiſſe
lectum eſt q̄ cū poeſis ſtudio teneretur: ad triginta
verſuū milia vt ait laertius commentaria reliquit.
Quē tñ ideo a me aut empedoclem poſitum eſſe in
meo opere eſtimare debes: quaſi hi ſoli aragnē ad-
mirati ſint pendentē telas ordiri. Sed eos vicē te-
nere eorum qui ad ſcrupulū ſingula queq; appende
re meditantur: cū hec vſitatiſſima mime puideant
Nec deniq; carmē illud: dic mihi vincenti ⁊ noſtraz
vi pfide ſenti: quadrabit ſi perfide vel profide lecti-
tes. Eſt eni pfide legendū. Illud q̄z badio difficulta
tem afferre nō debuit quod ait ſe in hoc carmīe ſi-
gnaſſe. Eua nocens gentē olim enixura caducā. Nā
ſi verbū cōmutes omnia ĩtegra ſunt. ad hūc modū.
Eua nocens olī gentē ⁊c. Ceterū q̄d de fomite p̄heſū
a badio eſt: id niſi ex ſententia oratij excuſari non
poteſt. Qandoq; bonus dormitat omerus. Cuius
rei gratia tu boſti ine xcuſabilis es: qui neſcioquo ar
dore titillatus: tue potius libidini q̄z meis hortatio
nibus inconſulte paruiſti. Nam ea natura carmi-
nis eſt. vt in multos annos repoſitum tandem exa-
minetur et edatur. Ideo illud iterum refricabo
caue boſti vulgatum eas: quod tibi reconditum eſſe
debet Et de his hacten⁹. Habeo tibi et moniali vir-

gini non vulgares gratias ꝓtuis ⁊ illius religiosis
munusculis: tñ quid iohannis ibi euangeliũ voces
non intelligo· Speraui primũ euangeliuꝫ ipsũ totũ
sub illis calamulis inclusum esse: sicut de iliade ho
meri plinius tradit quã tenuissimis mẽbranis scri-
ptam vna nucis testula continebat· si quid aliud sub
ipsis nodis deliteat: tu michi litteris tuis explica·
Nõ eni ea temeritate ducor vt cũ alexãdro gordij in
gũ gladio dissoluã· ꝙ si post hac ad me scribes lras
confice grãdioribus elemẽtis· Minutissimi siquidẽ
caracteres tui caligãtibꝰ oculis tenebrescũt Uale·

¶ Ro· ga· Roberto de horto theologo doct· lxxv.

Beunti tibi cũ tornacensiũ antistite
gratulabar maxime: ꝙ illũ tui ꝓmo
uendi maxime studiosuꝫ: et te illi or-
namento fore exspectabam· ita vt in
vtroqꝫ parasse michi beniuolentie et
amiticie presidiũ arbitrarer· Sed tã
terciũ mensem agis: cũ mei nõ recor-
datus siluisti: de tua fortuna nichil renuncians· si
regie et primatum domus obliuiosos homines red
dunt: vellem scholasticus ꝑmansisses. Fruerer tuo
contubernio: confabulatione delectarer: et doctri-
na proficerem· Age oro amicissime roberte vt vnus
tuis toto anno litteris intelligamqꝫ solide inter au
licos viuas· qꝫ bene tecum agatur· qui ex schola in
curiam traductus es neqꝫ posthabeas martinuꝫ ne
potem meum: vt a presule cognoscas si illum in su-
am familiam recipiet. Neqꝫ eidem cõmendes tuis
verbis. Uale ex parisijs xxiij· iunij.

Ro. ga. Guillermo de ruppeforti. Can. lxxvi.

Inualuit podagra vehementer: et me dextri pedis officio prope destituit Consiliū est parisios q̄ztum patietur valitudo repetere. vt morbum cyrurg⁹ curet: qui me sibi dolore aliquando leuauit. Restat post me hic meus oliuerius qui receptas ad legationem instructiones ad me per ferat. Institues preterea caduceatorem qui me comitetur si haberi poterit germanice sciens. Nec ora maxie cures. Curabo ipe sanari. Ambasie: iij die ian̄:

Ro. ga. Jacobo vimperselingo spirensi. lxxvij.

Ittere tue in legatiōe michi heilde berge agenti nocte fere concubia reddite sunt: Vixq ocium fuit eas perlegendi propterea q scribendis eplis ad legationem nostraz ptinentibus occupatissimus eram. Percucurri tamen omnia celerrime. Nec quicq̄z offendere fuit: preter lyricum illud tuuz quod neq excogitasse te neq me legisse vellem. Est enim aduersum inmeritissimi regis consciam non probe quod tua venia dixerim scriptum. Naz cum de regum maiestate nichil contaminate loqui deceat. tum eius le di maiestatem minime oportuit quam neq tu vnq̄z neq alter rōnis gestorum ipsius ignarus insimulare iuste possit: Edere igitur in illum elogia parum temperantes est īgenij et eius presertim qui eloquētie gloria celebrantur. cuiusmodi ipse te esse arbitrarer nisi illud nemini preter me carmen communefactuz assereres. Consules ergo modestie et honori tuo

si hoc ipm non luci et fame: sz igni et fauille cõmit-
tes. Atq3 vt te commonefaciam rerum quas in re-
ge franco non iure accusas: animaduerto duo esse
quorum gratia regem in iudicium adducis: repudi
ate primum vt ipse censes margarite maximiliani
filie regis romanorum. accepte preterea in vxorem
anne que maximiliano desponsata vulgo ferebatur
Que duo in controuersi sic profecto posita sunt: vt
vtrumq3 dilluere facile sit: si epistola admittere sed
iustam epl'e magnitudinem excessero: si totius cau
se attinentias per curram. Perstrigam tamen pau
cis questionẽ. Margareta austrie annum nondum
agens quartum ad Carolum dalphinũ viennẽsem
impuberem concepti ad pacem matrimonij deduc-
ta est. eadem defunct o vita caroli patre. Ludouico
post aliquot annos ad patrez suum necdum adulta
remittitur. Omitto in hac re ꝙ ante pubertatem in
anis est impuberum ad nuptias assensus & dum a-
dulescũt liberum illis eẽ sponsaliorum penitere. Que
lex et ecclesiasticum institutum presenti quod dete-
staris negocio conuenit maxime. Et ne forte nesci-
as. rex romanus margarete pater pactum de nup-
tijs semper improbauit: tum ꝙ a flamingis se incon
sulto et reclamante conflate cõiurateq3 essent. tũ ꝙ
grandis plus equo dos erat filie cõstituta & ꝙ si frater
archidux presore moreretur accessione hereditatis
augeri nimis potuisset Nec defuere ex maximiliani
domesticis: qui ad refellendas mox nuptias constã
tissime di.famerent francum regem renuente patre
occupare puellam atq3 distinere. Atq3 vt hec faci-
lius admittas: paterne qu ãdicimus repugnãtie ar

gumenta simul accipe· Dum virguncula apud ludouicum inter nobilissimas feminas educatur nullū in filiam amoris indiciū durus pater ostendit· neq beniuolentiam in regem vllam exhibuit: sed neq simulauit· quin potius futurum [si volet] generū bello frequenter lacessiuit· Anglorum quoq regi quem francis hostem esse pueri non nesciunt federe se coniunxit· recepto cingulo quod iarteriam vocāt tybie ornamentum anglis insine· Id reuera facere maximilianus hostiliter visus est· qui carolo innocenti regi socer sperabatur cuius amicitiam gener expetebat· et quem nullo vnq̄ facto aliquādo contristauit· Alienum ergo a regia maiestate nimis profecto erat eā ducē vxorē quā iuit⁹ repugnās p̄ tāq̄ sibi ereptam repetebat Igitur margereta que pacis causa futura vxor venerat: cū nichil preter graues inimicitias et bellum allatura videretur: cupienti patri non iniuria remissa est· Quiescam alia plurima que regis innocentie suffragantur epistole consulens breuitati perscribere· De britonibus deinceps agā· Bello britonico quod optimo iure Carolus susceperat contra adnitentibus anglis maximilianus subsidium diligentissime mittebat: suppetias britonibus ferens· Hinc bella diutissime trahi cum dissimile vero non esset: visum est amatori et studioso pacis carolo optimum fero tollere contentionis causas que a pace maxime abhorrebant· Nec spes alia quietis compendiosior occurrebat· q̄ a franco rege traduci vxorem cuius gratia pleriq principes et ante alios romanus atq anglus britones

tueri adnitebantur. Ducitur ergo anna a carolo con
iunx: et vna cum virgine britonum potitur princi-
patu. Atq; his nuptiis caste religioseq; celebratis
illud feliciter accidit vt britonū omnium summa as
sensione pax patrie reddita sit. Cuius penitere ro-
manum regem indecorum est: cum persepe antea ia
ctasset ideo auxiliari se terre britonice: vt rebus vt-
cumq; compositis pax geniti conueniret. Nec est q
cum liuore [iacobe] existimes francum regem ditā
di sui concupiscentia ad has nuptias properasse.
Quippe qui ante connubii tempus magno regionis
portione potiretur: et legitimo proprietatis iure tu
catū illi pertinere cōstabat. Sed pacis consideratio
pacificum regem adduxit. pacem britonibus dare
federe coniugii. Quo romanus rex minime vt ple-
riq; autumant offensus est: quasi matrimonii lege ob
noxiam illi virginem carolus occuparit. Itaq; ne
quis calūnietur modestissimun regem incōsulto et
temere coniugiū appetisse. nichil ille qd ad religio
nem et honestatem ptinet priusq; legitimi thori le-
ges iniret preter misit. Eniuero puellā q nūc regi-
na est i primis et eos quos rex ei⁹ custodes curatore
q; habebat iurisiurādi religione addictos diligēter
pcontatus est quidam hoc esset qd de maximiliani
mrimonio fama circumferebat. Qui sctā et innocē
ti fide de testati nullo cōiugii federe cuiq; hoim vir-
ginē addictā eē asseuerauert sed simultū fictāq; ad
cautionē z strategeia belli mrimoniū fuisse ne vt bri
tones frāco regi se dderēt a bello qd i eos mouebat
carol⁹ abstieret. nec ribi fecerit fidē destinati ad cō

nubsiuz procuratores · qui tametsi quattuor coisset
nulli tamen eorum erat coniugij gerēdi decreta po
testas · Quod vnū iuris maxime prouidentia cau
tū statutūqꝫ est Huic potissimuz vero duo libri sexti
capita astipulantur · Unum titulo de electione · Si
quis: alterum titulo de procuratoribꝰ · Si duo: scri
ptū deprehendes · quorum hec snia est · Rem spūa-
lem nomiue alieno gerere nemine3 posse: nisi qui p
se et seorsum vnicus negocij gestor sit constitutus ·
Si legittimo quoqꝫ aliquo gestore nuptiarū fedus
cōtractū erit: illd nihilominꝰ ratū a dño haberi deco
rū est · Qd in eo de quo disceptatio est negocio omis
sum constat Caroli igitur nullo peccato margarita
ad patrē reducta et anna britonū princeps in legit
timam vxore3 recepta existimari potest · Egi regis
causam q̄3 potui breuissime · q̄3q̄3 alijs auxilijs plu
rimis adnixa longe diffusiꝰ ꝯfirmari possit Tu nūc
iacobe sine inuidia pensiculate scrupuloseqꝫ cogita
to: ne iudicij staterā [quo forte ipse cupis] nequiter
inclinare permittas · Libelli quem de conceptu vir
nis a me editum scribis nullam tibi comunionē ex-
hibere possum · Quippe qui apud me nō extat · Tu
um autē quē eode3 argumēto et stili genere Quod
sequitur carmen a me aduersus tuū epigrāma scri-
ptum eodem animo profer quo tuum tituli · Vale
Et me ama · Datum heildelberge · xiij · kal · marcij

¶ Eiusdem Roberti gaguini ad eundem
iacobum qui lilia francorū marcessere scri
pserat ob remissam ad patrem margari-
tam austrie Epigramma ·

Lilia frondescunt: semperque virore recenti
Etherea per liquidum candidiora valent
Illa nec insurgens aquilo: nec chorus aduret
Fomes erit zephyrus: aura benigna deus.
Quinetiam custos opulenti liliger orti
Carolus: humorem fundit: et inde agris
Curat et amplexu magno protendere sepem
Hostibus: vnde ferox sit cohibenda manus
Unde igitur fieri marcentia lilia clamas:
Est quibus ad vitam plurima fibra suam?
Nunquid odoratam sentis nasute poeta
Quod suaue inspirat pampinus hic redolens?
Disce prius mentem [quem fers peccasse] coloni
Et lance appendas quod pia causa gerit.
Non erit hic raptor: nec certe fedus adulter.
Nec temere quanquam dispudiasse feres.

Vale.

¶ Rob. ga. guillermo de rupeforti cācell. lxxviij.

igrediens a tua prestantia nudius quart⁹ regem conueni vix cubiculo egressū. Rogaui: vellet que de germana legatiōe reliq̄ erāt me referre. Is cū antea inter cubicularios lepide nō nulla locut⁹ esset ad meā rogatōnē ɔticuit visusque ē paululū subtristari. nullum enim verbū respondit: sed mox humi prostratus pro suo more orauit. atque ad celestinorū ad me profectus est. Itaque veritus sum offensum eum esse: quasi minus oportune aduenissem. nec minus presentis curie mores sum miratus. que missos in rem seriam oratores non curet audire re

uersos· quasi pluris sit de re gerẽda edoctos legasse q̃z rerum ab eis gestarũ cognoscere rationem Ab eo die domum adueniens: decubui cruciatus articulari morbo qui michi ad salariũ meorum, omnium laborum videtur esse comparatus· Sint alij curiales quib⁹ fortuna amica ẽ· Cure supersatis habeo mei ordinis rebus ministrare· Mitto excellentie tue epistolam quam in germania agens cum breui epigrãmate in eum scripsi qui lilia francorũ marcessere decantauerat: regi propter dimissam margaretam obtrectans· Uale· Parisii· iiij· kal· aprilis·

¶ Ro· ga· Ade fumeo cãcellariatũ gerẽti· lxxix·

On permisit morbus quodiu grauiterq̃ sũ afflict⁹ fortune tue gratulari· que gratiã atq̃ dignitatez tuam fecit his diebus auctiorẽ· Nũc morbo paulum leuatus dare ad te litteras duxi quo officium in te meuz explerem· Itaq̃ tametsi guillermi mors michi molesta est: gaudeo tamen te cancellarij loco assidere et iusticie administrationem tibi esse creditam· Rerũ enĩ humanarum experiantiam abunde calles· neq̃ surreptum iri tibi aliquid iniquũ potest. Igitur ita age ne a recto declines· nec fortune recens hec benignitas: ab amicorum beniuolentia te reddat alienum· Persuasum enim michi est: ne corpore absentem: a tua non excidisse memoria· que vt perpetuo hereat precor· Uale· Parisij pridie idus decembris·

¶ Uvillelmo hermano canonico diui Augusti· Ro· ga· ordĩs· s· trinitatis et redẽptionis

captiuorū generalis minister·S.ep̄la·lxxx.

Uberubesco mox in ipso vestibulo scriptionis ad te mee frati q̄ð vtiꝗ verū est: risisse me cū meū ad herasmo nomen ad te delatū esse legi ita ꝗ si humeris me tollendū suis herasm⁹ recepisset·potuisset molestissimi pōderis nō minus penitere: q̄ꝫ si arionē cuꝫ suo vectore dalphino per equora vehēdum desumpsisset· Alioquin dign⁹ putād⁹ est qui celifero athlanti vicari⁹ suffici possit Sed leue ⁊ qð michi ꝑsuasim feci futile nomen meū nulla mole ferenteꝫ herasmū pressit siue serio siue ioco de me epistolam texuit.preserti dicēdi scribendiꝗ ꝓ̄ptitudine exercitus Quod de amicis interdū faciunt q̄ vere amant Est eni amor cecus ac affectus est loquitur ⁊ scribit·Interdū q̄ꝫ eloquentie autoribus idi ꝑsum accidit quibus ꝓpositū est gloriā ex re qualibꝫ compare·illudꝗ maxīe gl̄iosum existimāt: si hūile q̄ppiā et iacēs oīb⁹ quoad ꝑit dicendi neruis reddāt admirabile. Hic ꝓdiere poetax amatoria deliramenta ⁊ q̄rūdā oratorū in re obscena accuratissime conciones. Quo vitio herasmū ingenue libero: quē nō min⁹ vita et oratione q̄ꝫ vestitu religiosum esse ꝑ sū arbitrat⁹ Amor illū ipulit vt me sui amātē pl⁹ eq̄ efferret·Pernix eni est amor· habetꝗ instar alitis pēnas ⁊ ocissime ꝓuehit quos diligit Tu vero queꝗ de me tibi ꝑferūt beniuolētie scribentis iputa·plurisꝗ hēas ob operibus q̄ꝫ ab extra commendatione facere iudiciū. Laudatori tū herasmo et tibi q̄ scribenti fidē non detrahis ꝑ magnas hēo

gratias. Hoc enim ab illo sum cōsecutus vt tui noti
ciam acceperi. et per te norim splēdorē illū lr̄atorꝝ
virorꝝ qui tuā dudū patriā illustrarunt: ⁊ nūc certāt
efficere cādidissimis disciplinis clariorē. Interq̄s
non postremū tibi locū vendicare vuillelme potes/
quem expior lyrico carmine valentē atq̄ copiosum.
Gratulari ꝓpterea non segniter debemꝰ seculi huiꝰ
felicitati. In quo tāetsi alia multa interierunt exci-
tantur nichilominus plurimorꝝ ingenia rapere cum
prometheo a celestibꝰ splēdidū sapiē lumē q̄d mise
ris īgerant mortalibꝰ. quorꝝ vita variis īstitutis ita
agitur vt q̄d ad vite normā a ph̄is potissimū eligas
dubitare non temere videaris. Censētibus plerisq̄
celi atq̄ astrorꝝ eā vim atq̄ ptātē eē: vt vite atq̄ opa
tionum nr̄arū īperiū et moderationē h̄re gerereq̄
consentiāt. Sed non ego credulꝰ illis. Fallunt ꝑfe
cto maxīe mea sn̄ia plus celo q̄ȝ celi cōditori tribuē
tes. Nā in efficiēdo hoīe tam benignus extitit deus
vt cū rōe cōsiliū et liberrimā opandi ptātē sociaret.
Et quāvim syderibꝰ īpartiuit eā adiutricē dedit ho
minibus non dominā. Quod in geneseos p̄mo capi
te moyses testatur ex persona dei his verbis loquēs
Sint ī sole ī signa ⁊ tēpora ⁊ ānos. solē q̄ȝ atq̄ hoīeȝ
ad gignendū consētire et coopari Aristoteles con-
stanter tradit. Qui et ptholomeꝰ peritia astrorum
illustris/ dn̄ari astris posse hominē non negat. Q̄d
a vero maxīe abhorreret: si celi in hoīes aliqua esset
minime vitāda coertio. Refragatur equidē astris
homo: dū se ad rem iniquā aut periculum procliueȝ
atq̄ destinatū prouidens malo abstinet vel impen-
dentis periculi casum declinat. Nempe sicut animi

virtute atq͡ moderatione viciorum impetus supera
mus: ita omnē illū syderū influxū prudentia suffu-
gimus· Qui cōtra sapit dignitatē humanitatis to
tam tollat necesse ē· Frustra nāq͡ meditabitur mēs
diuinitus accepta· Uana erit omnis ratiocinatio:
inane consiliū· friuole leges inutiles conatus nostri
Que laus igit̄ disciplinis que virtuti relinquitur?
Si nihil nisi qđ celū instillat operamur: quid artes
scrutamur: q̄d angimur? Siue desidem⁹: siue nego
ciamur: e celo erit quod futurum est· Non amplius
videri poterit esse hō ad sydera cōparat⁹ q̄ȝ i manu
lignifabri securis aut terebrū· nec delinquētib⁹ sup
plicium ne de rebus pulchre merentibus premium
debebitur. Sydera igitur deos: sydera rerum oīm
autores gestorēsq͡ cur non adoramus? Cur nam ipi
caldei: et in primis zoroastes cognoscendi syderib⁹
tanta se diligentia addixerunt si illa nosse ab ipsis
astris debebatur· Poterāt alioquin sterrentes atq͡
ociosi celestiū doctrinā atq͡ experientiā adipisci· sȝ
qm̄ de tā odiosa quorūdā sibi sapientium opinione
scribere me admones: in te referas oportet si lōgio-
rē sua conditione contexim9 epistolā: in ea p̄sertī
questione que nō vnis lr̄is sȝ ꝑtenso esset volumine
tractāda· Dicāt ergo an oīa hi celoꝝ indlitores: ce-
los ne et q̄ in eis locata sūt sydera inaīa sūt: an rōne
agentia· Non est in xp̄ianis q̄piā tā stupido īgenio:
vt illa aīata putet: q̄ vno eodēq͡ modo sēp et rōnis
expercia veluti bruta operantur· Nā siue eternitatē
tribuis mūdo: siue ex tp̄e cepisse ꝯfiteris: eūdem ab
oriēte ī occidentē motū cōtraq͡ ei⁹ cōuersionē fatea
ris oportet· Idē angulus: idēȝ respectus rectus vel
li·

obliquus parē quocūq; tēpore eueniet operabitur effectum. Hinc illa est multorū astrologorū sniā cū millia nescio quot annorū euoluta erūt: ita vt ad primum cepte volutionis punctum supremū se celum conuerterit omnia que ab initio orta fluxaq; sunt similia prorsus reparari. Quod si admittimus: suppliciorum frustra perpetuitatem religio christiana predicat. Liberabit a cruciatu caynus. Liberabit abiron: et iudas aliquando saluus fiet: vt christum iudeis iterū pdat. Fulgebit ille item lucifer qui primus a beatitudine corruit. Sed dices. Quidnā de astrorum disciplina arbitrandū putamus? Non est tot luminariū celi vana institutio et fulgor. Nō frustra distat stella ab alia claritate. Lucēt fateor et ea q̄ sub ipsis sūt illustrāt. Terrestrib⁹ cōplexiōes atq; q̄litates īdūt ita vt q̄ corporea sūt oīa fere illis obedientia esse experiamur. hinc cōche atq; ostrea cancrosq; et in plerisq; inanimatis medullas recenti vel plenilunio variari cognoscimus. Ipse quoq; volucres atq; insecta presentiscere pluuias et tempestates compertum est. Quod de coruis manifeste scribit in georgicis maro.

Tum liquidas corui presso ter gutture voces
Aut quater ingeminant. et sepe cubilibus altis
Nescio qua preter solitum dulcedine leti
Inter se foliis strepitant. iuuat imbribus actis
Progeniem paruam dulcesq; inuisere nidos.

Moxq; huius causam ostendens subdit

Haud equidem credo q᷑ sit diuinitus illis
Ingenium/aut rerum fato prudentia maior
Uerum vbi tempestas et celi mobilis humor

Mutauere vias: et iuppiter humidus austris
Densat erant que rara modo et que densa relaxat
Vertuntur species animorũ· et pectora motus
Nunc alios alios dum nubila ventus agebat:
Concipiunt. hinc illi auiũ concentus in agris
Et lete pecudes et ouantes in gutture corui.

¶ Que et in his atqꝫ aliĳs plerisqꝫ aiantibus rimã tes aliquot prudẽtes viri auguria atqꝫ auspicia inuenerunt arbitrati hec q̃ ab astris significant a causis necessariĳs ꝓuenire atqꝫ ita errãtes aios quoqꝫ nr̃os celesti influxu agi diffiniũt· Id aũt q̃ꝫ minime verũ est sic cõiector· Spũs animus nr̃ est sydera corporea· nulla quidẽ ẽ corporis ĩ rẽ spũalẽ facultas aut actio. Ab astris igit̃ nihil patit̃ spũs· Qui tametsi male hitudĩs corp⁹ nactus est atqꝫ inde grauiusculus sit: liber tñ [rõne et prudẽtia adiutus] vincit [si enitit̃] repugnãtes qualitates· Quare liquet astrologos istos de voluntate et liberis animi ꝑationib⁹ temere ferre iudicia· Est enĩ toti⁹ machine celestis vna ĩstitutiõis ad res naturales ratio: vt nulla in tãto nũero stella vel luceat frustra vel reb⁹ gignẽdis nõ ꝯueniat Cooperãt̃ ꝙ parit̃· et si q̃d efficiunt: partes suas vti a cõditore suo acceperũt sic exequũt̃ Quare noscẽda ẽ singularũ cõditio atqꝫ ĩfluẽtia velut symbolũ et coniugationẽ ad sese habentiũ· Nos ignorare neqꝫ ipsi calculatores diffitent̃ ad firmamẽtũ vbi tot stelle cõspiciũt̃ nõ ꝑueniẽtes· nã si a saturno [quẽ supiorẽ planetis oĩb⁹ ponũt] iuppiter: et a ioue mercurius cõspect⁹ q̃litate vari⁹ ẽ cur tã m̃tis firmamẽti lumĩaria vĩ in saturnũ ⁊ reliq̃s planetas hr̃e nõ admittãt: Atqꝫ idipsũ cũ nesciãt astrologi a

vero quoqꝫ efficiendarũ rerũ iudicio ipſos deficere fa-
tendum eſt· Unde cõſequens eſt eos multo minus p-
uidere quid ab animis noſtris gerendũ celeſti influ-
xu vel non gerendũ ſit· Extant apud autores pluri-
ma inanitatis hmõi iudiciorũ exempla que et fati
ſimul et diuinationis humane deſipientiã falſitatẽ
ꝙ oſtendunt· Quorum oĩm curioſum iudicium tũ
priuatis multis tũ regibus non tam non profuit q̃ꝫ
obfuit· Itaqꝫ thales mileſius aſtrologie imprimis
profeſſor cũ ſydera ſcrutaturus domo egreſſus eſſet
oblitus fouee que atrio adiacebat in eam preceps
lapſus eſt: quẽ ridens domeſtica anus hic inquit ce-
li contemplator terrã ignorabit· zoroaſtes eius ar-
tis atqꝫ magie celebratiſſimus autor tã ignorãs ſui
exitus fuit vt Nynũ babyloniũ regem non preſenti-
ret victorem qui eum regno ſpoliaret libris quos de
euentis futurorum ſcripſerat incendio conſumptis
Athlas ille quẽ ꝓpter aſtrorum cognitionem celũ
humeris ferre et monti nomẽ poſuiſſe poete fingũt
hyſpania fugatus in affricam demigrauit· Mittry-
dates has diſciplinas curioſe ſectatus: pompeij ar-
ma ſuffugere non potuit rex videlicet tantus· Ri-
deo propterea iſtos celeſtium ſignorum iſpectores:
qui neqꝫ vrbes neqꝫ edes edificant neqꝫ arant neqꝫ
ſerunt neqꝫ inceptant quicq̃ꝫ qđ diſſuaſerit celi ſy-
derũ qꝫ aſpectus· Scilicet ideo roma non cecidit qꝛ
vulturũ augurio et auſpicatu celeſti romulus eam ĩ-
choauit· Alie ſunt huiuſcemodi deliramentorum
traditiões quas ſciens volenſqꝫ poſthabeo· quas ij
potiſſimũ friuolas experiunt̃ q̃ talibꝰ ĩeptijs ĩuigi-
lant· qui ſepenũero ad magiã ſe cõuertẽtes cũ alijs

opes. honores aliis cōpromittūt: ipsi ante omia pā
nosi egentesq ridenk· Sed de his hactenus. si eius
tam vane curiositatis, testem xp̄m citauero· Nā cuz
a phariseis saduceisq signuz e celo facere rogarek
aeris quidē mutationez e celi leto vel tristi aspectu
iudicari posse cōfessus est. sed faciē inquit celi iudi-
care nostis· signa autē tēpoꝝ nō potestis· Reliquuz
est tue epistole ptē attingere: q̄ de phoꝝ dogmatibꝰ
et sectis certiorē tibi viam designari expetit: opero
sum mediusfidius opus: ꝛ ꝓlixa discussione riman
dum. quippe vbi varia diuersaq et inter pugnātia
fere omnia iuenias· Nā cū duo tantū ab iitio fuerit
phie duo genera· ionicū a thalete· ytalicū a pytha-
gora deriuatū: illud in theophrastū: hoc in epicurū
finē accepit: contendentibus per successionem tē po
rum discipulis meliora suis preceptoribus iuenire
Hinc veteram academiā plato archesylaus mediā
lacydes nouam exhibuit· Subire postea stoyci atq
perypatethetici Cinici quoqz a dedecore canino ap
pellationem sortiti· a fastu item atq elatione qui
daz elenthici nomniati studiosos se veritatis esse ia
ctantes. Quorum oim sententia de reruz principio
de nature conditione de supremo fine controuersiaz
habet· Alii eni vnum· alii duo principia costituunt
Hic aquam: ille ignem nonnulli aerem quidamma
teriam: Athomos alius· amicitiam litemq rebus
omnibus efficiendis causam originemqz assignāt.
sunt quibus res plane comprehendi posse videntur
Contra alii nichil vere cognosci disputant· At qui
de fine vltimo precipiunt dispari omnino opinione
ꝓcedūt· Ex quo omnis in philosophia morali error

accidit Nam sine male constituto reliqua mala om
nia esse q̄ illo perducunt necesse est. A fine eni ratio
eorum sumitur que media sunt ad finem. Qd si cuz
homini phis scrupulosius agas: fines quam pro-
ponunt ratio vltro corporis vitam non protenditur
Enimuero si in virtute perfecta finem cum stoycis si
stimus: quo virtus corpore corrupto permanebit.
Si ad virtutem fortune bona vt voluit Aristote-
les iungas: nunquid illa ipsa sicut et corpora intere
unt? Peribit igitur cum illis virtus et vita beata.
Si cum epicuro amplectimur voluptatem. desinat
parit cū corpulētia voluptas oportet. Itaqꝫ qn k los
deos eē diffinit nihil relīq pꝰ p̄sētes vite miserias p
manere cōfitet Errauerūt pculdubio omēs si totam
illorum traditionem consideras: etiam ij quibus di
uinitatis aliquis splendor illuxit. Nam cogonscen
tes dei mirabilia dei gloriam vt inquit diuus pau-
lus ad simulachra trāstulerūt. Que igit int tā mul
tas vanitates esse potest electio? Cautione opus est
cū ex densis vuilelme spinis flosculos carpis. Mul
ta apud illos viro sunt simillima. Nec falsum vlluz
sine verissimilitudine suaderi potest. Philosopho
rum proterea lectio nisi recte instituto et sapienti a
nimo piriculosa est atqꝫ eo magis: qꝫ eloquentia va
lent atqꝫ delectant quam merito suspectaz habet nō
dum sapientia formatus christianus. dum blandiē
tem orationis pulchritudine falsitatem inamate ve
ritatis locum admittit. quāadmoduz ergo propter
vnius peryarcon errores originem non legendum
autore hieronymo ecclesia iudicauit ita aphoꝝ gen
tilium studio arbitror esse declinandum Que tamē

apud illos sententie velut gēme fulgentes micant nec pietati aduersantur eas ad ornatum et decorez veritatis desumere catholici doctores nō prohibēt Presertim ab iisqui consonantia fidelibus discipli nis tradiderūt: sicut maxime esse perhibetur plato. et aliquot stoyci quibus virtus in precio est vicium autē perhorrendum sunt preterea alii a quibus seue ritatem castimoniam paupertatem discas atqz soli tudinē. Vix tamen de est illis fastus et inanis fame atqz nominis appetitus vt heraclides ponticus suo errore edocuit. Hic enim cum draconem educasset moriens iussit se occuli et draconem lectulo supponi vt sic celatus ad superos raptus esse crederetur. sed clamoribus efferre eum volentium excit9 draco se= met indicauit proditusqz est dolus diuinitatem af= fectantis. Hec habui que festinanter ad te de astro logis atqz phis decurrerem. Que tametsi vera esse autumo: illa tamen non ita digesta esse estimes: vt aliorum qui meliora forte sentiunt autoritatem res puas. Noli cuiuspiam te snie sic adiicere. quin in= tegrum tibi sit sequi sanctiora. Nunc ad meam de francis hystoriam accedo que anno vno a me graui ter egrotante excusa est. s3 tam raptim ab impresso re diuulgata. vt nulla fere carta careat erratis. Nec placent michi inculcati caracteres quib9 nostri nūc liberarii per franciam vtuntur. Constitui propterea recognocere meos labores et reconitos ꝯmittere ꝑitio rib9 opariis q castigatū op9 restituāt. Vale. apōpisi os. xvi. kl. octobris.

R. Ro. gaguinus Rogerio cenobite regu= lari. S. lxxxi.

Uos de me ſcrⁱptos verſus ad me mi-
ſiſti eos libens tibiq₃ beniuol⁹ legi
Illi enim q̃ztũ ad hũanitatis ſtudia
propenſus es nõ obſcure teſtantur
qua ĩ re ſi diligẽs eris non parũ iu-
cunditatis tibi acceſſurũ eſt: dũ ter
ſiſſimos autores: ⁊ non eos q̃ vulgo
habentur leges aridi ſine ſucco ⁊ ſniaꝝ ineptitudĩe
aniles. Itaq₃ op₃ maxime diſcentem aſſueſcere me
lioribus et ſic formare aĩ₃ probatiſſimis inſtitutis
aſſiduaq₃ imitatõe optimorum p̃ceptorum. vt ſoli-
dus in illis perſeueret etiam ſi ad minus diſciplina
tos codices ludi cã ſe conuertat. Ad quam rem nul
lo preceptore eges. Enimuero q̃ztũ ex tuo carĩe ſuſ-
picari l₃ apte feliciterq₃ exorſus es. Sedul⁹ g̃ quod
bñ cepiſti pſeq̃tor neq₃ id me ſcribere iõ putes q̃ om
ne tuũ carmẽ ĩ mea s ꝯſũmaſti laudes vbi tãetſi p̃ter
ꝯſciã₃ meam m̃lta a te cumulata ſũt: tue hũanitati
aſcribi d₃. ⁊ tue q̃ð ĩ me beniuolẽtie g̃ras ob eã rem
hẽo: hiturusq₃ ſũ. Nemo eĩ ſua p̃conia l₃ fidem exce
dãt inuit⁹ audit. nõ mediusfidi⁹ extollẽtie cã. ſ₃ vt
q̃ð falſo ſibi ĩ dari ĩtelligit id reuera adipiſci ꝯtẽdat
Q̃ð cũ vere in me aĩa duerſo ĩg̃ratiõis ⁊ deſipientie
mee ꝯſci⁹ alteri⁹ tandẽ laudatiõe admonit⁹ me ca
ſtigo. Scriptiões eteni mee pri⁹ fateor in lucẽ ĩpellẽ
tib⁹ amicis ꝓdierũt: q̃₃ ſeueriſſima fuiſſent lima ab
ſterſe: q̃zq̃₃ ꝓpalãdi nois amor fere oĩbus blandĩẽ
vt parum emendatas lucubrationes edere interð
obtineat. ſ₃ illud potiſſimu₃ ſcriptoribus perſuaſũ
eſſe op₃ veritati magis q̃₃ ſplẽdori orationis laba
borẽ accõmodare ſuũ. Itaq₃ rar⁹ ẽ q̃ dicẽdi elegãtiã

ita obseruet. vt calũniatorẽ vitare oĩno possit: In oĩ
profecto disciplina cũ presto sp̄ detractor assit nulla
plurimorũ iudicio obnoxia est q̄3 rõ dicẽdi Admitente
ignorãtissio q̄3 se videri disertũ cũ de orõis stilo ꝛ for
mula mouet qõnẽ. su p̄abũde igr̄ michi erit: ñ offẽdis
set vitarẽ ijs q̄ de m̄ris xp̄i puritate a me edita circũ
ferũt. Quib⁹ si q̄s ex emulatorib⁹ repugnabit dĩna
ira supplicũ dabit. Uale. apud p̄isios. iij. id. Aug.

Robertus gaguin⁹ Bostio Carmelite. S. lxxxij.

Uid est q̄ sp̄ ad scribẽdũ bosti me ꝓuocas. de ijs p̄serti rebus q̄ disertissimũ et plurima sapientem disiderãt? An nescis quos i me latratus marie a me defensa integritas excitauit? Hercul⁹ labor est cum tot monstris depugnare: quot h3 professio veritatis. q̄bus et prostratis vipereum aliquid in pectore palpitat nec aliter q̄escẽt q̄3 publica p̄tãte coercitĩ. Q3 difficillimũ factu facit illorũ astus. Contortis eni3 atq3 inuolutis locutionibus venenũ obtegũt vt altero sẽp intellectu diriuari atq3 iterpretari possit q3 loquũtur. Quo fit vt i meliorẽ exitũ bifrontẽ argucĩã benignus interpres vertat. ita vt in cõtentione posita veritas latitet sp̄ caligine circũducta. Ea propter insidijs locate hereses parauerunt inquit dauid sagittas suas i pharetra vt sagittẽt i obscuris rectos corde. Et iterũ. subito sagittabũt et nõ timebũt. Firmauerunt ei sermonem nequã. His causis ip̄e tardat⁹ res propter vetustatẽ atq3 incertitudinẽ difficillimas non assummo tractare et iochim sanctum q̄de3 virum orõne mea illustrari satis posse diffido cuius nec genus nec gesta vt meritus est ampliauit

nemo·nõ ausus vt sentio latinis afferre:quod apd
hebreos grecosq; apochryfa legisset· Nec tñ dubia
fide sum:ꝓximos mr̃is dei parẽtes oportuisse vite
sctificatõe cõmẽdari q̃ omniũ sanctificatorẽ in lucẽ
ꝓdituri erant· Sȝ illud miror:tãto illos tp̃e celebri
tate et ãnuis solemniis caruisse: q̃bus post beatissi-
mã quã genuere prolẽ laus honor cultusq; debetur
Ad dei tamẽ prouidentiã refero oia:q̃ rerum vices
tẽpat et momẽta· Scripsi iterũ de sãcto patriarcha
sicut velle te noui carmẽ:keimolani tui versibus ad
monitus· Cuius et tuis sacris p̃cationibus multum
me cõmẽdo· Dedi ad badium de nr̃is hystoriis litte
ras:vt aliquot michi volumia mittere festinet·q̃ȝ-
q̃ȝ id difficillimũ est·tũ q2 nẽmo nisi nũdinis exactꝭ
ad nos vector cõmigrabit·tuȝ q2 pestilens aer Lug
dunũ īfestat·Vale.apd parisios·iij· idus augusti·

¶ Regine castelle ꝛ granate Ro·ga·S· lxxxiij·

Ittere tue celsitudinis me letificaue
rũt vehementer· Non enim res alia
gratior michi nunciari potuit:q̃ȝ mei
ordinis et fratrum qui in eo viuunt:
et deinceps victuri sunt regularis se
cundũ dei precepta cõuersatio· Pro
pterea ei vocauit eos deus in sanctũ
religionis contuberniuȝ·vt desertis seculi huius in
anibus illecebris:spiritualẽ vitaȝ degant· et spirẽt
in alios bonum odorẽ omnis continentie ꝛ virtutis
Cui celesti discipline quia laudabile principium de
disti vtinam diu in eo ꝓposito ꝑseueres· Magnum
nempe incremẽtũ est bene agere cupienti principiũ
exhortatio:et adiectus interdum terror· Itaq; iuã

deuotionē laudo maxime. que difficilioribus occupata curis respexit tandez humilioris conditionis homines dei seruos: vt eos admoneret sursuz oclos tollere et recognoscere sue libertatis et salutis autorē· Idcirco tuā benignitatē oro. vt quos ad frugez sanctioris vite surgere intelligit. eos foueat· et iugiter amplificet· Eos vero qui ceno imersi voluptatū iugum reijciunt discipline. ad nostre p̄marie institutionis obseruantiā tua maiestate compellas · ita vt vnius ordis ꝛ ꝓfessionis vna sit vite ꝛ moꝝ integritas· Sicut eni regulā obseruantib⁹ auxiliari deside rio ita· repugnātib⁹ ꝛ aliorsū tēdētib⁹ virgā correctionis· queadmodū religiose hortaris īducā. Enī uero credēdū est· moꝝ puritatē et religiosorū viroꝝ sanctimoniā multū ꝓdesse regnoꝝ moderatoribus dū hi iusticia et legibus pp̄los regūt· illi orōnibus· et pijs assidue supplicatōib⁹ deū placant· Uale felix et optima regina· Ex vrbe parisiorum kal̄· Septemb· M·cccc·xcvij·

Robertus ga· Ep̄o Rodeueñ·s· lxxxiiij·

Non mireris dignissime p̄sul si ipe q̄ precatōr suz dignitatē tuā nō adeo pedū ei officio sum destitur⁹ et articularis morbi iīquitate grauissime affect⁹·tot⁹ ī stratu decūbo·vtar ꝓpterea vicaria apꝺ te epistola quā mei loco loquētē p̄cor admittas· est ī vltio remoꝝ agro ad finē cāpanie vic⁹ cui grāde pratū appellatū est: ī eo est mei ordinis sacellū proxie ānē errā extructū qꝺ alluuiōe flumis p̄tī dirutū extenuatūq3 tpoꝝ malicia visit adeo vt vix īcoli possit īstitui tū ī eo re

ctorē mei ordīs q̄ ⁊ rē dīnā faciat: ⁊ edes istauret ꝓ ei⁹ ꝯseruatōe. Mos ad hec tꝑa ꝑuenit q̄stā ꝑ remoꝝ dyocesim noīe diuīe trinitatis ⁊ redēptionis captiuorum exercerere et quod a confratribus colligitur: id ī ꝑtes tris disꝑtiri: ꝑmā in mistri et pauperū alimetū: alterā ad reꝑandas domos: tertiā ī liberandos captiuos. nūc aūt mutato pastore. vicarij ꝑfce īstitōis de q̄sto ꝯsuetudinē admittere te īcōsulto recusant ꝓpterea ꝙ earū rerū ⁊ pioꝝ operū reuerendissimus archipresul: tue solicitudini ꝯmisit. Ei⁹ ergo negocij causa q̄ ex te vno pēdet pietatē tuā ꝓ meo officio et cura exoratā maxīe veli rescribere venerabilibus vicarijs ne assuetū diu morē legendi cōfraternitatis redimendorū captiuorū cā pretermittāt sed litteras ad tam piū opus explēdū iure optimo atq̄ vetustissimo largiantur si ita facere dignaberi certus sum ruine sacelli et hospitalitati pauperum proxime cōsultū iri: itaq̄ eorū operū fore ꝑticipem Consule igitur ruenti loco: et laudatissima cōsuetudine nichil detrahi tua sinat benignitas. Vale quātū virtus et tua fortuna iuste promeretur. Ex cenobiolo diui maturini parisiorū xvi. kal. marcias.

Excellenti et preclara virtute viro dño Guidoni de rupeforti francie cancellario. lxxxv.

AD diuturna et perpetua mea mala illđ molestum valde michi accidit ꝙ te aduenientē non visere nō venerari non alloqui coram licet. Cum maxime cuperem hominem in amplissima fortuna cōstitutum officio gratulationis obseruare. fuissꝫ iocūdū mihi

innouare dulcẽ illã memoriã prestantissimi fratris tui cuius sapientia et familiaritate iocũdos aliquã do fructus me excepi plerisq legationibus occupatum auctoritate consilio et prudentia freq̃ter adiuuit: cepissem preterea ex te consolationẽ quandaz virtutis qua te scio nõ mediocriter cumulatũ. Sed qm̃ his omnib9 viã p̃cludit molestissima valitudo illud te precor in languescẽte pectusculo valere animũ existima qui bene tibi optare nõ desinet nec obse qui grauabitur si iusseris. Ex grabbato nostro apd diuũ maturinum parꝭ·xiij·marcias.

¶Idem cancellario epistola·lxxxvi.

Hic q̃ meas ad tuã excellẽtiã lr̃as accepit: ducitur desiderio curie cognoscẽde si fortũe beignitatẽ expiri forte possit Est ei litteratura mediocri erudit9 q̃p pe q̃ iuri põtificio operã aliq̃n dedit: timeo ne p adolescẽtie errorẽ vagus obliuiscatur sui. Illũ propterea tue excellẽtie cõmẽdatũ esse maxime oro vt tuo fauore aliq̃ loco apud p̃sonã illustrẽ obseq̃ndi gr̃a collocetur. Est ei probatis moribus nec fraudis aut doli mali: tegnas nouit: si hanc gratiã p te cõseq̃r me illum q perpetuo beneficio affeceris. Uale. Ex meo cubili·xi·kal·aprilis.

¶Sacro theologorũ doctorũ parisieñ. academie collegio Robertus ga. in eadem academia põtificij iuris interpres ordinis·s·trinitatis de redẽptione captiuorũ minister generalis·S. lxxxvij.

Scio difficillimũ esse de pietate scribenti: etiã si fidelibus nitit̃ testimonijs p̃terire ĩpune calun

nias inuidiorũ. stant enĩ passiz arrectis auribus nõ
tã vindices falsitatis: q̃z aliorũ benefacta perosi dũ
suo nomĩ id nociturũ putãt. quod aliorum laudi cõ
cessum indignantur. Quod supra aliquot ãnos mi
chi cõperi euenisse in illo tantillo codice. quẽ defen
dendi virginei candoris et marie innocentie cã edi=
deraz. insultantibus in me aduersarijs qui iampri
dem consuetudie fecerunt calũniandi quecunq̧ ad
conceptionis puritatẽ afferre solet pietas fidelium
Adeoq̧ sthomacosi fuerũt libidine detrahendi. vt
criminis hereseos isĩmulent. quos in pijssimã ꝓpen
sos sententiam animaduertunt. Eam ob rem timo
ratus ipse libellũ recognoui. si quid in eo admisissẽ
quod veritati cõtrairet. ⁊ michi quidem visus sum
intra fidei regulas ambulasse atq̧ eatenus defen=
disse marie candidissimã puritatem quatenus secũ
dum christi precellentẽ innocentiã oportebat. Por
ro q̃ subobscura erãt illustraui. adiectis aliq̃t ratiũcu
lis. q̃ aduersarioꝝ iactãtie ⁊ gloriolis occurrãt: sed
nõ id circo assertationis mee securus. emittendã e
sinu meo recognitionem arrogaui. nisi prius ve=
stro iudicio omnia subijcerem. Itaq̧ q̃nquidem to
ta theologici studij atq̧ certamis hec disceptatio ẽ
vr̃m examẽ iure subibit quo ꝑmulti olim aut steterũt
aut ceciderunt. Quod enim vestro libratum est scru
tinio id sñ dubietate veꝝ iustũq̧ a fidelissimis q̄bus
q̧ suscipit. Xp̃iane nẽpe religiõi nõ minꝰ firmamen
to: q̃z arrogãtie pꝛimoꝛuz formidini semper fuistis
Nam theologice sapie et laudis vestre est maiorũ ve
strorum grauis quõdam in ioannem de montesono
definitio. cuiꝰ defẽsorẽ ebroicarũ põtificẽ guillermũ

pena sīris ɔplexa est· Quos ad parē errorem secu-
tus ioanne thomas vestro examine damnationē ac
cepit· Eodem exemplo Adam suessione⁹ plexus est
Nec vestram gaufridus de sancto martino censurā
euasit. Joannes ade temeritas erroris sui pſidiā vo
bis insequentibus abnegauit· sed nunquid petrus
de cachero ioannes nicolai petrus quoqꝫ de cherta-
co vestris disputationib⁹ superati publice retractio
nis diffamatione se insignes reddiderūt ꝛ famosos
Est profecto sacrosanctum vestrū collegiū aduers⁹
falsam doctrinā constans in ciuitate dei pſidium·
fidei et pietatis robur· veritatis specula. falsitatis
et pseudo doctorum vindex et malle⁹· Eapropter si
quod de virginis inmaculata origine a me scriptū
et vobis dicatum est: id sapientie vestre decreto pro
babitis: omnes latrantium et liuoris insidias secu-
rus pertrāsibo veritate maxime et vestra autoritate
protectus· Valete prosperitate continua vigilantis-
simi fidei christi ꝓpugnatores· Ex diui Maturini
Parisieñ· Cenobio. kl̄· octobis· M·cccc·xcvij·

¶ Epistolarum ac orationum· Roberti
gaguini. Finis·

